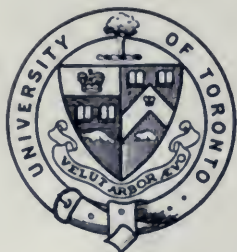

Eachtra lomnochtain
Eachtra lomnochtain

PB
1397
E187
1920Z

From the Library
of
PÁDRAIG Ó BROIN

ΕΔΩΤΡΑ ΛΟΜΝΟΩΤΑΙΝ

ΔΩΤΑ ΚΩΤΕ ΤΙ ΕΩΣΑΝ ΛΕ

HEOM MAC NEILL, B.E., D.LIT.

CONRAD NA ZAEOTLZE

TO CUIR AMAC

DANE AETA CUIAT

ΤΙΟΤΕΟΝ ΟΙΓΙΩΤ :

ΤΟΜΕΩΣ ΟΙΩΣΑΔΑΙΣ ΠΑΠΕΥΕΑΝ, ΕΔΑ.

ΔΕ ΕΙΤΑΟ ΑΣΥΒ ΕΠΙΟΑΙΣ

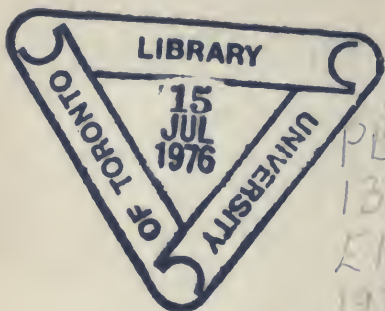
Eachtra
EACHTRA

LOMHOCTÁIN

anna cur in easáir le
neoin mac néill, b.e., d.lit.

CONRAD NA SAEÖILGE
DO CUIR AMAÉ
Daile Áta Cliaé

Díoltóir Oifigiúil :
Comluéct Oideacais na hÉireann, T.A.
— — — — —
áé cliaé agus corcais

PB
1347
E184
1920z

Foilsíod an téacs seo den céad uair, mar aon le
naistriúcan Béarla, in Irisleabhar na Gaedilge, Imleabhar
VIII-IX, 1897-99. Cuireadh atcío ina dhiaid sin air agus
foilsíod i bfoirim leabhair é. Níl aon atriú déanta ar an
téacs san eagrán seo ac na dearmaid cío a ceartú.

NEAMHÁ

Tá tuairim is tríocha lámhscríbhinn ann ina bhfuil leagnaíochtaí d'Eacra Lomnoctáin. Tá cuid mait acu nac bhfuil iontu ac bliúire den scéal. Sa gcuid eile, is é an léasán gearr (as tríochú ag deireadh. \$50 den téacs seo) is coitianta. Timpeall 1740 a scríobadh an lámhscríbhinn, 14.5 me acu agus scríobadh an ceann is deireannai díob timpeall 1860. I gcúige Muman a scríobadh an cuid is mó acu, ac tá cupla ceann ann ó Chúige Uladh, ó Chúige Connacht agus ó Chúige Laigean.

Is cosúil ó Lionmáire na. Lámhscríbhinní gur scéal é Eacra Lomnoctáin a taitníis go mór le daoine idir an t-ochtú agus an naoú haois déag. Den aontas, b'féidir, ar léiteoirí an lae inniu gurb amhlaidh a bhí. Ac ní mór cuimhneamh ar dá rud le breitiúnas coir a tabairt ar scéal den cineál seo. Is iad sin—an difríocht idir an dá linn, agus an mod ar scaipeadh an scéal.

Táinig achrú saoil, nac dtuigtear a méid de gnát, in Éirinn sa leat deiridh den naoú haois déag. Is iomaí údar a b'féidir a lua leis an achrú sin—an gorta, na gluaiseachtaí polaitiúchá (go háirithe cogadh na talún), an t-achrú sna bealaig taistil, na scola " náisiúnta ". Da deacair liosta iomlán de na fáctanna leis an achrú sin a tabairt, ac b'féidir gurb é leatnú an Véarla agus, lena cois sin, lagadh na Saeilge an fáct is mó díob. I dtús na naoú haoise déag bhí an Saeilge dá tabairt mar gnát-ceanga i ngach páirt den tír, fiú ar tórainn Baile Átha Cliath. Fá deireadh na haoise bhí an Saeilge brúite siar go dtí contaete an iarthair—Saeilteacht an lae inniu—agus bhí an Véarla tagtha ina háit. Leis an mVéarla glacadh a deag nó a mór le nósmaireacht agus le caighdeán litearta an Véarla.

In éineacht leis an achrú sin, achrú mí-nádúrta, féadaimis a rá, bhí an t-achrú nádúrta ann a bhí i ngach tír ó aois go haois : achrú sa rud a tugas taitneamh do na daoine sa tír, go háirithe i gcúrsaí litríochta agus ealaíon.

Ná déanaimis dearmad den dara pointe ac oireadh. Ní hé an éad a léití na scéalta seo mar léimide anois iad. Is amhlaidh a hinsítear de glór déil iad, mar hinsítear a léiteoirí fós i bpáirteanna den tír. Bíonn brí sa bhocal a cloistear dá inseacht nac mbíonn sa bhocal a léitear.

Ag an am céanna ní bíonn an cluas dom gear leis an tsúil. Ní miste léi an t-átrá.

Luath céana go raibí dá leagan ann den scéal seo, an ceann atá i gcló sa leabhar seo, agus ceann a chríochnaíos ag deireadh §50 den leabhar seo. Ós coitianta an leagan gearr sna lámscríbinní, is cosúil gurb é ba coitianta dá aithris. Scéal iomlán é ann féin. Ac is é ruo atá sa leagan fáda chuasaóct de scéalta gearra curta i n-iaid a céile gan dá gceangal le, céile ac snáite caol. Is furasta a shamhú go bfuasfaí an scéalai ar lár iad nó go gcuirfeadh sé isteach iad do réir mar beadh an t-am nó an áoi feiliúnaí aige cuise. De ghnáth is dóca nár innis sé ac an leagan gearr. U'féidir, go deimhin, gurb é an leagan gearr sin an scéal bunaid fá Eactra Lomnoctáin (is ar éigin atá tagairt do Lomnoctáin ná don Oileán Oilpe ó §51 amach), agus gur cuireadh na mion-scéalta eile leis do réir a céile do réir mar o'feil sé fad a baint as.

Sampla maith é an scéal seo de na scéalta fíannaíochta. Níl sé dom maith, áfach, leis an gcuid is fearr acu. Tá rian an meata air. Do réir mar bí an sean-léann ag imeacht bí an acmáinn litríochta ag dul i laige. Tá sin le feiceáil ar na scéalta a scríobadh, mar scríobadh Eactra Lomnoctáin, nuair a bí an sean-léann ag titim. Is beag de cumas ná de snastaíocht na sean-litríochta a bíos iontu.

ÉAMONN DE HÓIR

EACTRA LOMNOCTÁIN AN tSLÉIBE RÍFFE

AON DE LAETIB DÁ RAIB FIONN MAC CUMAILL agus maite agus mór-uaisle na féinne mar aon leis, as amarc ar éuan leathan-mór lán-aoidinn luimniú, agus is é fáil fáil dtáinig ann an lá sin, fíos agus aisling do conaic Fionn an oíche roimhe sin, .i. go dtiocfaid ollpiast mára i dtír ann agus go sloisfead dá dteirín na catraic ina craos. A haitle na haislinge sin do dúisigh Fionn as a coidla, agus do smaoinigh gurb eacetrannaic nó allmuraic do dtiocfaid i dtír ann.

2. Iomtúsa fínn, téid arna máraic d'ionsaí luimniú éun gléas coimeádta do éur ar an gcuan agus ar cáthair luimniú ar-éana, agus do éur tionsól agus tiomsú ar maiteib Muman ; agus ar dteac i láthair dóib, téid i ndáil comhairle, agus is i comhairle do críochnaíod leo, naonúr de maiteib agus de mór-uaisleib na féinne do éur as cumtad an éuan go cionn coicis, agus i gcionn na ré agus na haimisire sin a gcóilíon eile do éur ina n-áit, agus leanúint den ordú sin go cionn bliana, go n-imeod brí na haislinge sin mar ba gnátaic ; agus as seo anmanna an naonúir laoc do fágaod as coimead an éuan an t-am sin—Soll glan-béimeannaic mac Morna, Sár Sár-foltaic mac Morna, Oscar an-glonnaic mac Oisín, Diarmaid déid-geal dteac-solais ó Duibne, Glas mac Doncearda Déarra, Faolán fearga mac fínn, Liagán luaimneac ó luathair Déagair,

ART ÓG MAC MÓRNA, AGUS FEAR MILLTE AGUS MÓR-
BUARCA SAÇA CUIDEACTAN, .i. CONÁN MAOL MAI-
LAECTAC MAC MÓRNA.

3. CÍO TRÁCT, CEILIÚRAID FÉIN AGUS FIONN DÁ
CÉILE, AGUS ÉUAIG SOL AGUS A CUIDEACTA AG
GLACAD AEIR AN ÉUAIN ÉUR-BÁIN ; AGUS AR
IMBEIT AG TAISTEAL AN ÉUAIN DÓIB, DO CONAICEADAR
AN BARE BEANNAÉ CUCU SAÉ NÓIREAC, AGUS NÍOR
STADAD LÉI DEN RUACTAR SIN SUR SAÉ CALAFORT
OS A SCOMAIR ; AGUS AN T-AM DO SILEADAR
IOMAD CURAD AGUS CATMÍLE DO TEACT AISTI,
NÍ FEACADAR AC AON ÓGLÁC BA MÓ UAMHAIN AGUS
URGRÁIN D'FEARAIB NA CRUINNE. ÓIR IS AMLAID
BÍ AN T-ÓGLÁC SIN, NÍORB AIRDE SEOL-ÉRANN
LOINGE LÁN-MÓIRE NÁ SAÉ LORGA LEIS, AGUS
NÍOR ÉAOILE LORGA CAORAC NÁ SAÉ LORGA CRUAID-
CUISEANNAÉ DÓIB, AGUS NÍOR LEITNE BÉAL BÁID
NÁ BEAG-LOINGE NÁ AN DÁ SPÁIG LEATHA DO BÍ
AR AN DÁ LOM-LORGAIN DO BÍ FÁN ÓGLÁC SIN,
AGUS NÍOR MÓ MAOILINN MAOL-ÉNOIC NÁ AN CEANN
CLUAS-LOM DO BÍ AIR, AGUS AN BÉAL DO BÍ AIR
LÁN D'FIACLAIB FADA BUNÓRTA ; AGUS DO ÉRIALL
CUCU FÁN DTOICÉIM SIN, AGUS GÉ SUR GEARR UACTU É,
IS FADA DO BÍ SÉ AG TEACT DÁ N-IONSAÍ LE TROIM-
EACT A ÉINN AGUS ANBAINNE A ÉOS, AGUS AR
DTEACT INA LÁTAIR DO ÉROM A ÉEANN AGUS D'FEAC
A GLÚN AGUS DO ÉLAON A ÉOLANN, AGUS DO BEAN-
NAIG TRÍNA DÉITIB ADARCA DÓIB MAR AN SCÉANNA.

4. DO LABDAIR SOL AGUS IS É RO RÁIG, “ Cé
tú, nó cá hainm atá ort, a fíir móir ? Nó
cé tú féin d'folaib uaisle nó anuaisle an
domhain ? ÓIR IS UAMHAIN ANAITHID LINN DO
DEALD AGUS DO DÉANAM, ÓIR NÍ FACAMAR T'INNEALL
NÁ T'ÉAGOSG AG TEACT DON TÍRSE RIAM, AGUS

níor síleamar do leitéid do deit ar droim talún ”.

5. “ Ní ar olc leatsa táinig mé don tírse, a rí-míle ”, ar sé, “ ac ar maite leat féin agus le fiannaib Éireann uile, óir is ionmáin liom fianna glan-áille Sael, ac go háiríte tusa agus clann t’atar, de b’rí go raib mé bliain agus trí píeíd ag iompar scéite agus claidhíní doo sean-atair agus a cómpad eile doo atair, agus fuaireas ór agus ionmhas, seoirde maoinne agus mór-saibreas uachtu, agus atá mo dóitín de gac uile maiteas saolta agam anois, agus mé féin agus mo baincéile ar gcaiteam deiridh ár n-aoise agus ár n-aim-sire, agus gan de clainn ná de shliocht beo agaimn ac don iníon, agus go bfuil an iníon sin ar mnáib áille an domáin ; agus is é is mian liom anois tusa agus a bfuil ic focair anso d’fiannaib Éireann a tabairt liom don áras cónaite ina bfuilim, óir ní cian ón gcuan so é, agus gac ór agus gac ionmhas dá bfuil agam mar don lem iníon a tabairt do thúine éigin d’uaisliú na féinne, agus mo dóitín a deit agam féin dá n-éis ; agus dom dóig níl rí ná plaic san domán nac bfuil a díol de mnáoi agus de spré iontu, agus in oileán mara bím, agus is mé féin is triac agus tiarna air.

6. “ Agus is amlaíó tarla dom an t-oileán sin d’fáil, an t-am do bí t’atair agus drong d’fiannaib Éireann maille leis ag gabáil ceannais na scríoc agus ag tabairt iartair an domáin fá smaect agus fá ard-íos d’fearaib Éireann ; agus ag fillead thúinn abaille, d’éis an ard-íosa sin a tobac go mbua-coscar,

tarla sinn san oileán i mbímse, agus do cónaíomar tamall ann do éur scíosa agus anró dinn, óir do taitniḡ aer na háite linn. Agus is í comhairle do críochnaíod linn, mise o'fásáil as coimeád na háite sin, maille leis an ionmhas do túsamar as críochaib iméiana an domáin o'fásáil i dtaisce asam fad comhairse, a ḡoil, nó go dtiocfaod dois agus oirbheart duit, óir ní raibais ac in dois do trí mbliain an t-am sin; agus níorb fada o'éis teacht in éirinn dot aḡair go bfuair sé bás, agus o'éirig imreasán idir maicib Connacht timpeall ceannais na críche, go ndeachaig áitreab an oileáin as a gcumhne, agus o'fán asamsa ó sin i leit."

7. Ansin do labhair Diarmaid ó Duibne agus is é adúirt, "An í sin dealb agus déanam do bí ort an uair sin? Óir is ionad liom triat nó tiarna sa domán a tadbairt tuillme nó tuarastail dot leitéid o'ainmí ancumta, agus go háirite rí Connacht as a raib ionad curad agus catmíle ar a cumas péin, agus pós is ionad liom seoid ná maoin, inis ná oileán sa domán o'fásáil ar cumas don duine amáin, agus go háirite ipreannac diablaí mar tusa, agus sílim, má tá an iníon mar do beir tú tuairisc uirtí, nac tusa a haḡair ná do macasamla o'ainmí."

8. "Ná habair sin, a mic uí Duibne," ar Conán, "óir níorb féidir don duine ins an saol so do tḡad do b fearr dá coimeád ná é, óir ní bead aise ac seasam i radarc an cuain, agus níl cablaac ar bit do cífead é nac racad le gealtaióct, le sceimle agus le scanrad roime; ac i gcás scéite o'iompar dom aḡairse ná dom sean-aḡair, ní dearna,

agus fós nior éuir a cos ar talamh na hÉireann
riamh agus inniu. Sió ea racatosa don loings,
agus má tá an t-oileán mar do bheir sé teist
air, atá cuito dá comhairtáib sa loings."

9. Nior éuir an t-atac suim sa bfeair maol,
ac u'freaḡair Diarmaid, agus adúirt, "Ní
hamlaio tá, a Diarmaid," ar sé, "óir ní
hi sin dealb ná déanamh do bí ormsa an uair
sin, agus ní mó fásad im donar san oileán mé,
óir do fásad naonúr de gliairibh glan-ḡaiscióca
ḡníomh-éactaca im focair ann, agus fós do bí mé
féin ós álainn ildealbác an t-am sin, agus
ḡail ḡaisce agus ḡníomáct ionam. Sió ea
nior tarla bean as don tuine den deichniúr
ac asamsa, agus is í comhairle rinneodar
eatarthu féin feall a déanamh ormsa agus an
bean a beir acu féin.

10. "Do críochnaioḡ an comhairle sin leo
agus do ceapadar oíce áiríte cun báis u'imirt
ormsa, agus is é gléas báis do cuireadar
orm, ionas nac ḡráinfead an bean iad trím
bás, .i. luidhe agus lusa nime fuaireadar
san oileán u'ullmú dom, do béarfaḡ mo bás
amail ḡur bás de táim do ḡeobainn. Do
rinnead amhlaiḡ sin agus u'fásadar an deoc
nime ar slí a hólta asam sa ḡcorn as ar ḡnáctac
liom deoc u'ól ar noul a coidlaḡ dom.

11. "Do bí an corn lionta ar taobh na
leapa san oíce agus idim deoc as, agus ráinig
dom mhaol ḡur ḡad rabartas carta í, agus
u'iarr an corn ormsa, ḡo n-idead deoc as.
ḡugas-sa sin di. Cio tráct, ar n-ól na tí
uúinn do chuaiḡ ár ḡciall agus ár ḡceatofai
uainn, ár neart agus ár mbrí, agus ticeamar
araon i uataisib agus i uatáinnéallaid báis

agus buan-oidiú ; agus ar dteacht na maidne, táinig drong acu isteach d'féachain an rabas-sa marb, nó conas do bí poighe na mná d'éis mo báis, agus is amlaíó fuairéadar sinn aradon marb. Téir gus an muintir eile agus insir sin doib.

12. “ Gabaidh ansin as aifeardh a céile trí bás na mná, agus trí feall do déanamh ormsa agus gan an bean a beir acu dá barr. Táinig de sin gur gabadar as tuarchain a céile gur comhiteadar uile bonn le bonn ar an láthair sin, agus ní raib neac fir ná mná beo san oileán ac an iníon atá agamsa do bí i gcionn a cúis mbliain, agus mise agus mo bean do bí i riocht buan-éasa báis. Cíó trácht, do bámar trí lá ar an ordú sin, agus an iníon as truaig-éamh os ár gcionn, agus i gcionn na ré sin táinig motú anma ionainn agus luail beo inár mballaiú, agus do tug an iníon bia agus deoc éugainn agus táinig an riocht so orainn, agus atáimid amlaíó ó sin i leith.”

13. “ Más ea,” ar Diarmaid, “ conas do geib sib bia nó deoc agus gan san oileán ac tú féin agus do bean agus t'iníon ? ”

“ Atá de méir torad agus tábaict an oileáin dá mbeirís fir Éireann ann go bfaigirís a n-óráin bíú agus dí ann,” ar an t-atac.

“ Siú maic a n-abair tú,” ar Diarmaid, “ ní mólaim féin dul ar t'iontaoiú, ná do bia ná do deoc a blas, óir ní measaim gur tuine cóir tú agus is é mo tuairim gur tú fáct na haislinge do taispeánaíó timpeall an éuain seo, .i., ollpiast aduafar, óir ní h-inneall tuine atá ort.”

14. Dála Conán do éuaig d'ionsaí na loinge' agus ar rochtain ann dó, d'éirig de léim lúfair lan-éadroim d'urlannaib a slea agus de éran-naib a éraoiseac, gur gab leitead a dá donn d'urlár na loinge, agus céir síos inti, agus dob Alainn lena feiscin í, agus do bí inti iomad de liasaib lán-tsoilseaca, agus de clocaib uaisle tíre na nínbeas nórta, agus ní dob ansa le Conán ná iad sin uile, mórán de diaib saora so-éaife agus de deocaib so-blasta so-óla, agus do gab as tiomsú agus as tacar gaca dea-bíó dá bface ann fána díceall, agus ar mbeir dó sác d'éirig ar corr tosaig na loinge agus do scairt agus do liúig ar Diarmaid, ar Oscar agus ar Söll agus ar cáic uile, dá rá leo teact don loing, agus nac rabdar in aon áit riamh dob doibne, agus muna dtiocfaois go raead féin don tír ó dtáinig an long sin, agus nárb fearr leis ní dá dtiocfaó de ná olc agus imreasán.

15. D'éiríodar an drong dea-laoc sin agus do trialladar eum na loinge, agus Diarmaid ó Duibne as toirmeasc an turais sin orthu, ac níor gabadarsan uair é, ac triall rompu; agus ar ndul istead dóib sa loing, dob ionad leo an mór-éadail do fuairéadar inti agus feabas an bíó agus na dí fuairéadar rompu ann. Do caiteadar a leor-dótain de nuagaca bíó agus de sean gaca dí, agus do labair Diarmaid agus is é adúirt, "Síb cartannac tusa linn, a ógláic, ní bfuairéamar fíos t'anma uait fós, ar son an éuiríó seo a tabairt dúinn."

16. "Lomnoctán an tSléibe Ríffe is ainm dom," ar sé, "agus ó ériocaib áille na

hAfraice dom." "Dar mo cúbais," ar Diarmait, "is beas dár scaraithe sna críochaib sin, óir is minic a tugamar ár agus easpa ortu, agus loisceamar a ndúnta agus a ndéabailte, agus is ionaó liom don a teacht ón slíos sin le sochar ná maiteas dúinn." Ansan tug lomnochtán grian agus éasca, muir agus tír, i gcoraíocht agus i slánaíocht gurá fíor gac a ndúirt.

17. A haitle ná mbriatar sin do tógadar na seolta saibhre ró-áille, agus do bíodar as taisteal na mara ró-anfaió go ceann naoi lá, agus i gcionn na ré sin do conaiceadar tír taitneamhac agus foscaó álainn oileán ar a gcomair ; agus téir i dtír ann, ac Conán o'fan sa loings, óir níorb áil leis an bia agus an deoc sár-mait do bí inti o'fágáil gan éit-eam, agus adúirt nac fágad an long coíce go n-íosfaó agus go n-ólfaó a raib de bia agus de deoc inti ; agus tar éis a coirp a líonaó, do tit i dtóiréim suain agus síor-córlata.

18. Dála an octair curad eile o'fiannaib éireann, do cuadar don dúin agus lomnochtán mar eolaí acu, agus ar ndul istead dóib ann, ba mór an tógáil intinne agus meanman do luét galair agus easláinte beir as féadain ar an dúin ríoga ró-maiseac sin ; agus ní bfuairadar istig rompu ann ac don cáilleac amáin cruaid-cuisteanac lom-chnámac ba mó uamán agus urgráin den droing daonna ; óir ba samail le rinn sleíge gac ionga fada fíor-sona dá raib uirtí, agus ba gairbe ná mong capail an pionnaó dub-gránna do bí ar a maillib mochlaca mong-fada, agus clag-súile deargá

braicáí fíor-dóimne fána héadóan garb meirgeac mí-sciainn, agus ceann uirtí mar oigean méiseála, agus scrog-mhuineál mar fearsad as iompar an smurla glas-léit éinn sin, agus ba airde í de trí troite ná an lomnoctán, agus í arna folcáð de craichib broc agus feara poc ionas gur anaéain mór, an-uamán, agus an-acmáinn don féacáin amháin a tabairt uirtí agus dob ionað ná deacádar na curáí calma sin i sceon agus i ngealtaíocht ar féiscin a hurgráine.

19. Gíó ea do bí iníon mall-rosac mín-dealbac gíua-dearg crut-álainn, dob fearr dreaic, dealb, agus déanam de mndib an domáin go com-iomlán, agus í ina suí i gcaaoir óir ar a gcionn. Do labair lomnoctán agus is é adúirt, "Suígi, a fiann Éireann, agus gurb é fíor-rún fíor-éaoín fíor-milis bur mbeata agus bur sláinte agus ná gabáð uamán ná gráin sib roim an mhaoi úto, óir is í siúto mo deansa, agus d'innis mé a tuarascáil ceana oib." "Dar mo briatar," ar Diarmaid ó Duibne, "gur mór den domán do siúileas agus ná faca mé in mo siúltaib bur leitíto de lánúin, agus dom dóig ná feicfinn dá siúilfinn an éruinne."

20. Ansan do labair lomnoctán agus is é adúirt, "Éirig, a iníon, agus tabair deoc cun na maite seo ó Éirinn." D'éirig an iníon go haimleasc mí-éapaio, óir ba érua agus ba leasc léi an buíon álainn arm-gléasta do milleað san cat san comlann, agus go háirite feillebeart do déanam ortu. Ac ceana do tug sí an corn cumdaite léi, agus idio fiann Éireann deoc as, agus dar leo féin níor

ibeadar riamh deoch ba taitniúla ná an deoch sin ; agus ar n-ól na dí don fear déanaí do titeadhar a n-airm as a lámhaibh, agus do éadaigh a neart agus a lúit ar dearmad uachtu agus do élaóclaiḡ a n-dealb agus a n-déanamh, agus do bádar as fearctainn allais le hanbainne, an buíon laóera sin nár gab gráin roimh dá méir trom-nirt ná tóir dá dtáinig orthu, ionas nac aitheoibh cara ná compánac iad trí meirfeacht a ngnéite agus olcas a scrúta.

21. Agus ar mbeir ins na rioctaiḃ sin dóibh, t'éirigh an píast anaitnío agus an dúil diablaí agus an t-atac uafar urgránna, agus do muiḡ a sean gáire air agus adúirt, “ A píann Éireann, conas taitníonn libh an rioct ina bfuil sibh anois ? Óir is mór m'fáltanas libh, óir is é Solla mac Morna do mairiḡ m'atair agus mo díe deartár, agus is é Oscar mac Oisín do mairiḡ deartáir m'atar, .i. Crom na Craige, agus is é Diarmaid ó Duibhne do mairiḡ deartáir rí na críche seo, .i. Rí an Oileáin Doilpe ; agus is iomaí anorlann tug píann Éireann ins na críochaibh seo riamh ; agus atá súil agamsa sin do dílt orthu go maite anois, óir meallfaibh mé píann Éireann uile amháil do meall mé sibhse ; óir do bí mé i bpoitribh doimhne i prinn ó bíos i gcionn mo sheacht mbliain, as poḡlaim gliocais agus gintliócta, ionas nac cumáctaiḃ duine i noraíocht agus i nḡintlióct ná mé ; agus ní deargann arm orm, agus do bainfínn na cinn díbse san áit i dtarla mé libh, mura mbeaibh go scaitfead rí an oileáin seo agus mór-uaisle na gcrióc atá i bpoḡas dó beir ar don látair.

22. “ Agus is amháibh déanfar libh, cruinniú in búr dtimpeall agus búr gcuid feola serios

“Díð le ceancairibí deargá, agus ina díad
sin dúr gcinn do dhain díð, agus a gcur in
airde ar éuilleacaibí pionncoille agus dúr
gcuir feola tabairt le n-íte do mádraibí an
dúna agus do dúr gconaibí féin.” “Dár ár
gcuibais,” ar Joll, “ní minic do beataíomairne
ár ngsaóair le feoil daoine riam, agus ní
creidim fós go mbeid roinnt ár gcuir feola
agsaibíse.”

23. D'éirigh an cáilleac ina seasam, agus
d'oscail a mór-béal agus dúirt go n-íosfaó
sí féin do látair iad. Ansin do gáð fearg
mór lomnoctán, agus tug sí santac cún na
cailli, agus tug an cáilleac sí ina coinne agus
ina comóáil, gur greamaíodar a céile, agus
do bádar as taétaó a céile atáir fáda, gur
gáð fearg lomnoctán, gur duail corp na
caili fó talam, agus do ceangal le slabra
atgárd iaráinn í, agus do cuir i gscarcair
daingim í, agus ansin do cuais d'ionsaí an
rí, agus d'innis dó fiann Éireann a beic ar a
cumas féin gan brí i gcois ná i lámh acu. Da
lúcaíreac an rí ón scéal sin agus adúirt go
mb'fearr agus go mba sásúla leis ná dá mbronn-
taí ceannas an domáin dó, an méir sin d'fian-
naibí Éireann do beic ar an aiste sin aige.

24. Dála na hiníne, táinig go fiannaibí
Éireann agus d'fíafraigh díóð conas do bádar.
“Is trua sin, a rín,” ar Diarmaid. “Atáimio
gan brí i gcois ná i lámh agáinn, agus dá mbeaó
sé ar do cumas-sa don cúnaim fortaéta tabairt
dúinn do beirim mo bríatar fíor-laocta dúit
go mba tú mo don-toğa de innaibí an domáin,
agus is ar intinn tú d'fáil mar innaoi tángamar
le lomnoctán.” “Is deimhin, a gaisciğ,”

AR SÍ, "MÁS FÍOR A N-ABAIR TÁ, GO DTÍURPATOSA
MO DÍCEALL CÚNAIM DÍB, CUN BUINE COM ALAINN
LIB A TABAIRT AS AMGAR, AGUS INSIM DÍB NAC
BPUIL FÁIL MAFPA AR LOMNOCTÁN SAN AIMSÍÚ SA
MBALL OÐAR ATÁ FÁ BUN A CLUAISE DEISE," AGUS
DO CROM SÍ AS SOL IS AS CAOÍ GO TUIRSEAC,
ÓIR DO LÍON SÍ DE SEARC AGUS DE GRÁ DIARMAIDA
UÍ DUBHNE.

25. DÁLA BRAIN AGUS SCEOLAINN, DÁ COIN
FINN, DO BÍ INA BPOCAIR, DO CUADAR DON LOINN,
AGUS DO DÚISIODAR CONÁN. D'AICIN CONÁN AR
GLAMAÍL NA SCON GO RAIB A CUIDEACETA IN ÉIGEAN
MÓR NÓ I MBROIO ; AGUS D'ÉIRIÐ GO PRAP AGUS
DO CONAIC AN DÚN I BPOGAS DÓ, AGUS AR NDUL I
SCOMPOGAS DON DORAS LABAIR DIARMAID LEIS
AGUS ADÚIRT, "A CONÁN NÁ TAR NÍOS POISCE
DÚINN, ÓIR ATÁIMIO FÁ DRAÍOCT AS LOMNOCTÁN
AGUS TÁIMIO SCARCA LE FIANN ÉIREANN GO BRÁC
ARÍS, AGUS D'INNIS MÉ DÍB NÁR DÚINE CÓIR
LOMNOCTÁN ; AGUS, A CONÁN, IS TUSA IS CIONTAC
LEIS AN MBROIO SEO, AGUS IS É IS INDÉANTA DUIT
ANOIS IMEACÉT DE LUAS COS AGUS SAN FANÚINT
LE COMRAC NA PEISTE SIN, ÓIR NÍ DEARGANN
ARM AIR, AC AMÁIN BALL OÐAR ATÁ FÁNA CLUAIS
DEIS, AGUS BEIR SCÉALA LEAT GO HÉIRINN AR GAC
AR IMIÐ ORAINNE, AGUS NÁ LIS LE HAON DÚINE
EILE TEACÉT LE LOMNOCTÁN, ÓIR ATÁ SÉ D'INTINN
AIGE AN FIANN UILE DO MEALLAÐ LEIS AGUS A
MILLEAÐ, AGUS IMIÐ I LOINN LOMNOCTÁIN SUL
TIOPAS SÉ."

26. SCAIRTEANN AGUS SCRÉACANN CONÁN AGUS
ADÚIRT NAC RACAD ABAILLE GO HÉIRINN COÍCE
SAN IADSAN, AGUS Ó BAOAR AS CUR MILLEÁIN
AIR GO NDÉANPAÐ SÉ FÉIN BLOGAINNA BEAGA DE
CORP LOMNOCTÁIN, AGUS NAC FÁGPAÐ FEAR NÁ

bean sa gcríe go léir san tíotú ina n-éiric, agus leis sin ríteann fá d'áil lomnoctáin, agus san am sin do bí lomnoctán as teacht, agus beireann Conán ar b'ráid air, agus do síl a múcaó san stad. Gíó ea is amhlaid do bí an péist, gíó gur éaol a cosa agus a muineál agus gur trom a ceann agus a d'á spáis, ba tuinsiúil tréan neartmhar é agus ba tailc toll-dorb, óir an t-am do beiread Conán béim coilg nó sáitead sleighe air, do scinnidís de amháil de cloic nó de carraig. Ac céana gabann an péist Conán ar éaol a meáin agus do treascair go lár agus go lán talún é, ionas gur lis osna éagomlaimh as, agus do ligeadar an t-octar curad eile nuall-gárta os aró astu ar b'feiscin Conán ar lár.

27. Dála con fínn mic Cúmaill, .i. Uran bit-buac bit-uasal, ar b'feiscin Conán amhlaid sin, beireann ar éluais deis na péiste agus do leadair agus do leoiḡ i ó éndám go hincinn, ionas go mb'éigean do lomnoctán a g'reim a scaoilead de Conán agus iompó ar Uran dá dícur as. Is amhlaid bí lomnoctán, ní raib oiread an orlaig dá corp ar a n-deargfad arin ac an t-aon ball amháin sin, agus do bí de méio an bua do bí as Uran seac gac cú eile go dtarla an ball sin leis seac aon ball eile, óir ní raib díis sa b'fein ba lia bua agus do b'fearr as ná Uran agus Conán, gíó nárb'feasac iad fein de.

28. Dála Conán, ar scarad lomnoctáin leis, éiríonn ina seasam agus beireann ar sleig tharmata uí Duibne, .i. an craoiseac dearg naé tug urcar riam ar mearbhall, agus beireann ar an slabra do bí fá b'ráid Urain, agus tarraingeann a ceann as an gcréact. agus sáiteann

AN TSLEA AR LORG NA CREÁCETA DO RINNE AN CÚ I
SCLUAIS LOMNOCTÁIN. SUR ÉUIR AN TSLEA TRÍNA
INCINN, SUR ÉIT LOMNOCTÁIN MARB AR AN LÁTAIR.

29. DÁLA MNÁ LOMNOCTÁIN DO BÍ FÁ GLAS MAR
ADÚRAMAR, MAR D'AITIN SUR MARBÁD LOMNOCTÁIN,
DO RÉAB NA CEANGLAÇA DO BÍ UIRTÍ AGUS BRISEANN
AMAC TRÍD AN DORAS PRÁIS DO BÍ AR AN DUINSIÚN,
AGUS RÍTEANN I SCEANN CONÁIN, AGUS DO SRAC
AGUS DO SRAOIL A RAIB D'FEOIL AGUS DE LEATAR
AR A CEANN DEN FOBA SIN DÁ HINGNIB FADA
FÍOR-GONTA, IONAS SUR BÉIC AGUS SUR BÚIR
CONÁN ÓN SCRÍOS NÍME TUG AN CAILLEAC AIR. LEIS
SIN BEIREANN SCEOLAINĜ, .i. CÚ EILE FÍINN AR
SCORNAÇ AR AN SCAILLIĜ, IONAS SUR COĜAIN ĜO
SMÍOR AGUS ĜO SMÚSAC Í, AGUS SUR ÉUIR A SOC
AGUS A CEANN SIAR I SCORNAÇ NA CAILLÍ, SUR
TARRAINĜ A CROÍ AMAC AISTÍ, IONAS ĜO N'DEARNNA
MÍREANNA BEAĜA DÁ RAIB ISTIĜ INTÍ, SUR ÉIT
MARB TRASNA LOMNOCTÁIN.

30. ARNA FÉISCIN SIN DON ÓĜ-RÍN TUG SÍ LÉIM
IN UÉT DÍARMADA UÍ DUIDNE AGUS IS É ADÚIRT,
“ A LAOIC NÁR LEONAÐ AGUS A FÍR MÓIR NA
CRÓĜACETA, NÁ LIĜ DON AMAÐÁN MAOL SIN MÉ
MÁRÚ, ÓIR ĜÍÐ SUR MISE TUG AN DEOC DÍB DO
RINNE BUR NDOÇAR, NÍ DOM DEOIN É, ÓIR NÍ
LIĜFEAÐ EAGLA LOMNOCTÁIN NÁ A MNÁ DOM ĜAN A
DÉANAM, AGUS MÁ MARPAR ANOIS MÉ ATÁ SÍBSE
ĜAN FUAŜCLAÐ COÍCE, AGUS MÁ ĜEIBIM CAOINNÁÐ
ANMA, DO BÉARFAÐ MO DÍCEALL CÚNTA DÍBSE.”

31. “ NA HUILE DÍOMÁ ORMSA,” AR CONÁN,
“ FÍR AN DOMÁIN AGUS MO CAIRDE FÉIN ĜO HIOMLÁN
MÁ ŠAORFAIDÍS ORM TÚ ĜAN FEOIL AGUS FÍONN-
LEATAR MO ÉINN DO DÍLT ORC, AGUS AN EASMAILT
DO TUGAIS DOM, MEAS ÓINNÍDE DO TABAIRT

orm," agus leis sin do tógair an tsleá do éur trína corp agus a cliab. "A Conán," ar Diarmaid, "ná maraig an iníon do gab coimirc aghamsa, agus cuimhnig sur mé do tús as Druin an Caortainn tú, agus tú ceangailte inti d'úir na talún, agus ó táimse agus mo éirdeacta anois ceangailte anso is cóir duitse do díceall do déanamh cun sinn d'fhuasc-laó, agus gan siocair mílte a déanamh dúinn, agus is maic an sásamh duit i do créactaib sur éit lomnoctán agus a bean leat." "Más ea," ar Conán, "noctad sí domsa gan cairde conas do déanfaid sí fuasc-laó d'ib, nó luim fám armaid saisce go ligfead a' hadac agus a hionatar aisti, agus go dtiúrfaid a cuid feola le n-ite do m'adraig na tíre."

32. "Noctfaid gan moill," ar an iníon, "óir is é rí an oileáin seo m'atairse," ar sí, "1. rí an Oileáin Doilpe, agus atá a tóin i bfeogas don tóin so, agus slua an oileáin seo cruinníte aige le huict sibse d'fheiscint do búr bfeoil-coscáirt amárac, agus do síl lomnoctán sibse uile do meallad trí d'raioct, agus sib a éur cun báis le feall. Agus atá corn clocbuac ag an rí, agus níl aimsiú d'raiocta ná diablaiocta nac fóirfead ac deoc d'ól as, agus is é déanfaid sibse ceat do tabairt domsa dul mar a bfuil an rí, agus cuirfead grian agus éasca, ranna mara agus tíre i gcoraioct agus i slánaioct orm féin fillead oraidse arís leis an gcorn d'fáil nó gan a fáil, óir ní ligtear i láimh neic sa domhan é ac don bainrín amáin agus domsa, agus atá súil agam, dá bfaiginn dul cun an tóina sul do geobaidis scéala báis lomnoctáin, go bfaiginn an corn

le tabairt cùgaibse, agus san sin níl fáil furtacta ná fuasclaite oraibse go bráde."

33. Do mhol Diarmaid, Oscar agus Solla an rín do ligean amac ar éionn an éoirn o' fáil. "Ní hamlaib deánfar," ar Conán, "ac raádo féin léi, agus béarfao an corn agus ceann an rí anso cùgaibse." "Trua sin," ar an iníon, "óir ní béarfao mórán slua ná socháí an corn leo, óir is iomaí tréan-míle agus gaiscíoc gálaé gníom-éactaé i tteaglaé m'atar-sa anois ina éoinneact, agus mura bfaigse mise teact ar an gcorn le ceilt, ní bfaigib fiann Éireann uile le foirneart é." "Dar mo cúbaí, áin," ar Solla, "dá mbeimis ar ár réir féin, ní iarrfaimis le cluain é, ac de los cata nó comraic. Sib ea, molaim do Conán tusa ligean dá iarraib go bfiannam do éoinneall."

34. Ansan do gluais an rín, agus ní dearna osad ná cónaí go ráinís mar a raib a haéair. Fáiltíonn an rí roimpi agus o'fiapraís éi conas do bí an éronn sin o'fiannaib Éireann o'fás sí dá héis. Adúirt sise, "Atáio go meirb marbúlas," agus go raib súil as éomnoctán fiann Éirinn uile do méallaó mar an gcéanna. Do muis a sean gáire ar an rí, agus adúirt nár gairib leis féin téarma a saoil ac go bfaigead sé an méid sin o'fiannaib Éireann le víceannaó, óir níor cás leis teact ar an gcuid eile dá mbeaó an naonúr sin den tsaol, agus adúirt leis an mbainrín an corn cloé-buaé a tabairt léi go n-ólfaó sé deoc lúchára fá tuairim an scéil sin.

35. Táinís an corn agus o'ib an rí deoc ar an iníon, agus adúirt léi a insint do éomnoctán

go mbeadh sé féin go maithib a tíre agus a
 raib de clannaib rí ó tíorthaib eile ina focair
 i moé na maithne arna máraic in airiceas ceann
 Diarmada, Šoill agus Oscair agus cáic eile.
 Šlacann an iníon an corn, agus an t-am fuair
 tain ar an rí agus ar an teaglac, éalaíonn
 a nac go huaisneac, agus ní dearna cónaí go
 ráinig fiann Éireann, agus ba lúcháireac iad
 roimpi. Do líon sí an corn agus o'fiapraig
 de Conán cé acu o'fiannaib Éireann ba maith
 leis o'fuascladh ar dtús. Adúirt Conán, Šio
 go rabhadar a dís deartár ann, Šurb é Diarmaid
 ó Duibne fear dob ansa leis dá raib sa d'féinn
 de d'ri Šurb é is mionca tug fúrtac agus fóirtin
 uó agus do coisc a cart agus a ocras le bia
 agus le deoc, agus uime sin adúirt léi é
 fuascladh ar dtús. Leis sin dáileann an rín
 an corn do Diarmaid, agus ní túsca o'ól
 Diarmaid an deoc ná táinig a neart agus a
 d'ri ann, agus o'éirig ina seasam agus tug
 teora póg don inín, agus tug an corn do Šoll,
 agus o'ib deoc as, agus o'ibeadar uile in
 áit a céile deoc as an Šcorn, agus táinig
 a neart agus a lút, a d'ri agus a meánma do
 Šac n-aon díob ionas go mba súc so-meánmnaic
 fiann Éireann dá héis.

36. Do bí ceann Conáin coscarta ó ingnib
 na caillí, agus an craiceann ar liobarnaig
 anuas ar a plucaib. Téir Diarmaid amac
 agus do teagmáig fóisc éaoraic air. Do maraig
 Diarmaid an fóisc agus do coscair í, agus tug
 an craiceann isteaic, agus do deasaig ar
 ceann Conáin é, agus do dearr agus do blátaig
 é, ionas Šur Šad leis an Šcneir úir amail
 craiceann nádúrta, go ndúirt Diarmaid, " Dar

liom, a Conán, is maith do cuais comhrac na caillí duit, óir is maith tagann do cáipín duit, agus go maire tú é ! ”

37. “ Na huile díomá ormsa,” ar Conán, “ tá mba neac eile ac tusa adéarfaid sin liom, go ngearrfaínn an teanga tuisleac trasna tubaisteac do can an baot-glór as an mbéal bpuisleac bpusac, agus go tteilgfinn í cun maoraí an baile. Agus, a Díarmaid na mban, is é ba cirte dúinn a déanamh dul d’ionsaí rí an Oileáin Doilpe agus ár agus easpa a cur air féin agus ar a muintir in íoc peola agus pionn-leatair mo éinn, agus faigean colas ón inín.”

38. “ Dar mo briaotar,” ar Oscar, “ is maith an sásam ina bfuair tú d’anorlann an scéim do cuir an cáipín ort, agus an lomnoctán agus a bean do titim leat.” “ Dar mo briaotar, a Oscair,” ar Conán, “ sur ró-beas den miasa do bí ort ó cianaid, agus mura mbea a feabhas do saotrais mise le comhrac na n-atac, go mbea d’ur gcinnse uile níos measa ná mo ceannsa go luac, agus na huile tubaiste eugamsa, an céad duine eile, cara ná namha, déanfas fonóir fúm timpeall mo cáipín, go n’éanfaid goin galann de, agus fós na déanfaid cónaí go bfaigead sásam an miasa ó muintir an rí.”

39. “ Trua sin,” ar an iníon. “ Is tuargain dara de d’ornaid, nó snám in aghaid easa, nó cur saio um gainim, dul cun teaglais m’atarsa cun sin do déanamh, óir is iomaí laoc lán-cálma ar teaglac m’atarsa anocht ar ar do a n-aighe agus ar uaidread a meanman, agus is é is inéanta díbse, ó tá sib do d’ur réir féin

agus gan sib líon cata dóib siúd, triall go héirinn i loing lomnoctáin do tug anso sib, agus racaosa lib, ó ní beaó maic dom as fanúint in búr ndiaib, de bhrí go ndéanfaí min agus luait díom ; agus do béarfam seirde agus maoin linn mar aon lenár ndóctain bíd agus dí."

40. " Ná bíod eagla ort roim aon duine dá bfuil san oileán," ar Conán, " óir na huile díomá ormsa má fásfaimíone iontu dochar do déanam do duine ar bit, agus má cuala mé riam de ceol ná d'oirfídeat do b aoidne liom ná an oiread sin dom eascairíob d'fáil i bpochair a céile ar aon láchair. cum a dtuargana, agus má tá aon ní is mó a buaireann mé ná roga sacla bíd a beit acusan, agus mé féin agus an méid atá im cuideactain a beit taob le fuilleac lomnoctáin, agus má tís tú liom anois, a Diarmaid," do ráig Conán, " go mbuarfaimid a meadair, ionas gur lúide ár ndóchar amárac é." " Níor diúltaig mise dua ná dochar riam," do ráig Diarmaid, " agus níor cóir dom tusa diúltaó anois, a Conán, óir is tú d'fhuascail mé féin agus các mar aon liom."

41. Gabann Diarmaid a culaib cata uime, mar atá éiríod glúit daingean um a caom-corp, a dá craoisig crann-reamra cata, a claidéam cros-órta clais-leatan tar a taob éli, a sciat mór míleata ar stua-leirg a droma, agus triallann féin agus Conán tar doras an dúna, agus do bí an rin agus Solla agus Oscar as toirmeasc an turais sin ortu, ac níor gabadarsan an toirmeasc sin uatu, agus adúradar leo dá dtitíois, gan an t-oileán d'fásáil go mbainfíois sásam amac ina mbás.

Is ansan do ghlaiséadar an tís dea-laoc sin ina n-uacht agus ina n-aonar nó go rángadar an tóin doilpe mar a b'acadar an rí agus mórán t'uaisliú na hAfraice ina timpeall, agus iad as ól agus as doibneas, agus ar roctain an dorais dóib t'fánadar as éisteacht, go gcuadar iad dá maíom lena céile a fusaíocht dóib treisiú ar an b'féinn, ó bíodar an naonúr do b'fearr gail agus gaisce dóib i mbroid acu.

42. "A Conán," ar Diarmaid, "is é is inéanta duitse fuireac as doras an tóina, t'eagla go dtiocfaid don tóir i leit ár gcúil orainn, agus mise a t'ul isteach agus fáilte eascairdiúil a cur rompu, agus a cur in uimail dóib nac b'fuil don neac t'fianmaib éireann i mbroid ná i mbraighdeanas acu." "Na huile díomá ormsa," ar Conán, "má fánaim; ac sibé ball cúng nó pairsing i raicairse, go raicad leat, agus gur maic liom dá méid tóir agus trom-neart dá dtiocfaid orm." Leis sin téid Diarmaid isteach, agus do lean Conán é, agus ar n'ul isteach do Diarmaid tug sí satac cun an rí, agus treascraim go lár agus go lán-talam é, agus tarraingeann an mionn ríoga dá ceann, agus adúirt le Conán é ceangal le cruaid-cuibreach. "Fás taob liom é," ar Conán, agus leis sin ceanglann Conán é go dochradeac, agus do bainfead a ceann de mura mbead an deitneas do bí air cun a boilg do líonad leis an mbia agus leis an tíg do bí ar na bordaib ar fead an tí.

43. Leis sin do érom as alpa agus as sloca toga a súl den bia agus den tíg milis meisciúil, agus Diarmaid as leora agus as tréan-tuargaim na slua, ionas go n'earna

fás folam timpeall an doird, agus tug easpa féinnid agus fíor-óglác ortu ar an láthair sin, agus an méid nár tit le Diarmaid ansin díod, do cuadar i sceon agus i ngealtacht trí fúinneogaib agus trí mion-pollaib an dúna amac, óir do síleadar gur tiub-álua nó socaí agus anorlann, eactrann do táinig ortu, agus do lean Diarmaid iad.

44. Ac céana, an fear do bí Conán ag tacar tosa gaca dea-bíod dá bface, táinig an bainrín agus do scaoil gac cruaid-éangal dá raib ar an rí gan fíos do Conán. Dearcann ina timpeall agus ní bfuair neac dá cairtib ná dá naimtib ar fear an tí, óir do lean Diarmaid an teaghlac amac sa bfaice, agus an t-am tr mótaig Conán gur éalaig an rí uaid do gá náire mór é, ionas gur cuma leis a bás nó a beata, agus fós gan scéala Diarmada aige.

45. Leis sin do chuaig amac tar doras an dúna, agus tarla fear de muintir an rí air, agus síl an t-óglác gur dá muintir féin Conán, agus adúirt leis gan dul níos sia, "óir atá don tréan-míle amáin, agus a méid os gac laoc, agus is é is áille dá bface-sa de daoineib riam, agus ní tig neac beo óna beimeannaib." "Cá cian uaim é?" ar Conán. "Atá sé i sceart-lár na faice, agus an teaghlac uile ina timpeall, agus ní tig leo uile é cosc," ar an t-óglác. "An bfaceais an rí?" ar Conán. "Do tarla sé liom," ar an t-óglác, "agus é ag dul go tig lomhoctáin dá tabairt leis go n-imreod sé draíocht ar an laoc úd, agus go scuirfead sé cun báis é mar don le droing o'fiannaib éireann atá i mbraigoeanas aige."

46. “Na huile díomá ormsa,” ar Conán, “má conac riamh scéalaí is binne ná tú, agus is dearbh go dtiúrfaíosa luac do scéalaíochta duit, agus cé síleas tú a beit agat anso?” “Ní fearad,” ar an t-ógláic, “murb de mhuintir an rí tú.” “Ní hea,” ar Conán, “agus ní háireofar tusa ar a mhuintir níos sia,” ag bualadh béime éalaidh air gur teasc a ceann dá colainn, agus riteann ag tabairt furtaíochta dá caraíocht agus dá compánac Diarmaid, gurb ansin tug sí sántaíocht i gceart-lár a namhad, mar a gcuala gáir na sciath dá scoltaíocht agus osnadh na bfeair-ógláic do tit le béimeannaibh Diarmada, agus gabann dá leathradh dá deis agus dá éil go ráinig gus an scró cata do bí timpeall Diarmada. Is ansin do tug an vís gaiscíoch sin ár san áireamh agus cofaíocht coiteann ar sluaicibh, ionas gur síleadar gur iomaí slua eadtrann do táinig orthu gur scaipeadar i ngeall ball agus go dtugadar cúl don vís gaiscíoch sin ionas gur fásadh Diarmaid agus Conán ina n-uachtar agus ina n-aonar.

47. Ansin do lorg Diarmaid de Conán cáir fás sé an rí. Inseann Conán dó gur scaoil duine éigin de san fíor dó, agus gur éalaidh sé uaidh. “Is ag ite cuaidh tusa, a Conán,” ar Diarmaid, “agus ní ag faire an rí.” “Éist anois, a Diarmaid,” ar Conán, “agus ná bí dom aicisiú fá bia d’ite, agus a fíor agat gur mór a teastaidh sé uaim, ac ghlaisimis anois gan mhoill ar eagla a imeachta uainn, óir adúirt ógláic dá mhuintir a earla liom ar an bfaice gurb d’iarrad lomnochtáin do cuaidh sé cun draíochta d’imirt ortha.” “Más ea,”

AR DIARMAID, " ní baolac dúinn ná coimeádaí
 an muintir atá in áit Lomnoctáin greim air,
 agus nac bfuil a fíos agatsa, a Conán, gur
 cuir tú féin agus Urian an Lomnoctán ó
 draíocht t'imir ar éinneac? agus créau do
 rinnis leis an óglac t'innis na scéala sin
 duit? " " Do rinneas dá ordán dá corp
 le béim claidim," ar Conán. " Dar mo
 briatar," ar Diarmaid, " maicim an rí a
 ligean uait anois." " Maicir," ar Conán,
 " mar tá a iníon ina mhaoi agat, ac na huile
 díomá orm sa má tá de saol aige ac ar feadh
 mise dá roctain." " Déan do roga ní leis,"
 ar Diarmaid, " ac seachain do teanga orm
 feasta."

48. Cíó tráct, do leanadar an rí go deif-
 reach agus ní mór do ráinig leis dul isteach
 go tigh Lomnoctáin an t-am do bí Diarmaid
 agus Conán isteach ina thiar. Dob ionad leis
 an rí an buíon curad do fuair istigh ar a cionn,
 armta éidite, agus a iníon ina suí ina measc,
 agus i i gcóineas comrá leo. Fiafraíonn
 ar sin cá raib Lomnoctán. " Cé tusa atá dá
 fiafraí? " ar Conán. " Mise rí an oileáin
 seo," ar sé, " agus atá droing éigin do táinig
 san fíos san airiú dúinn ag díotú ár muintire,
 agus is é is mian liom Lomnoctán a tabairt
 liom go n-imreod draíocht orthu, ionas go
 gcuirfinn cun báis iad mar don le droing
 t'fiannaib éireann atá i mbraigdeanas aige."
 " Na huile díomá ar an mbéal dtuisleac
 do can an searb-glór sin! " ar Conán. " Nó
 an gcuala don duine riam caint com hóin-
 mudiúil, com beag t'éipeact! Duine dá maíom
 go gcuirfeadh sé an muintir a bfuil sé istigh

ina lár cún báis ! Agus tuillead tubaiste agus doghrainge eugamsa gur gairio go múnfead an t-eolas duit cún lomnoctáin ”—ag tabairt amais ar an rí agus dá treascairt cún talún, agus dob áil leis a ceann do buain de.

49. Do scread an rín ar fíannaib Éireann san a lizean don fear mór sin ar a raib an caipín a hatair do marú. Leis sin d'éirigh Söll agus do bain an rí as lámh Conáin ; agus do cuir ina suí idir Diarmaid agus Oscar é, agus inseann scéala lomnoctáin dó ó tús go deiread, agus gurb é Diarmaid agus Conán eug an ruatar úd fána muinistir, agus naé raib don rí sa domhan mór do béarfað barr ar fíonn ná ar fíannaib Éireann. “ Más ea,” ar an rí, “ ó táimse ar bur gcumas, tugaisí cairde anma dom, agus déanfað bur doil as so amac go brác.”

50. Do geall Diarmaid, Oscar agus Söll agus an fíann uile sin dó ac Conán, agus is é adúirt Conán, “ A Diarmaid na mban, do molfása an comairle sin go maic, mar súil go mbead iníon an rí agat féin mar mnaoi, ac na huile díomá ormsa, in áit na díola do síleadarsan a tabairt orm féin, agus oraidse, go ndéanfað mise mion-greamanna de corp an rí agus go loiscefað a dúin agus a dea-baile.” “ Ní mar sin is cóir,” ar Söll, “ ac taise le trua agus troit le tréan, agus is cóir dúinn géillead don rí agus san gnás gac cine a brisead.” Aontaíonn Conán impí na n-uasal agus do ceanglað síot agus caradas idir iad féin agus an rí, agus tugad an iníon darb ainm Uláfar Sciamaic mar mnaoi do Diarmaid, agus do geallað seirde uaisle do Söll, d'Oscar

agus do cáic eile, agus do éuaig an rí as a haitle dá dún. Do cruinníodar maite agus mór-uaisle na críche timpeall an rí, agus d'innis an rí dóibh gac ar imig air ó scar sé leo, agus mar d'aontaig sé a iníon mar mnaoi do Diarmaid ó Duibne.

51. Iomtúsa an Macaoim Móir, mac Rí an Domáin, nó do bí i bfocair rí an Oileáin Doilpe mar aon le clannaibh rí eile, fán am i dtáinig Conán agus Diarmaid go dún an rí i ndáil óil agus aoidhis i ndún fá leit leo féin agus an t-am do éualaíodar na héacra do rinne an dís dea-laoc agus an dá míle mear-cálma, tángadar go dún an rí tar éis an áir, ac níor bfeas dóibh cé hiaid ná cá conair ar gabadar go dtáinig an rí tar a ais, agus an t-am éualaíodar go ndearna an rí cleamnas le fiannaibh Éireann is é adúirt an Macaom Mór—"Do gheall tú an iníon sin domsa, agus beirim briatar ná beir sí as fiannaibh Éireann óir bainfeadsa amac i d'ais nó d'éigean, óir níl ar droim talún rí ná flait ná ró-tiarna dá ligfinn leis i d'eagla a lámhe, agus," ar sé, "rácad féin agus dá céad laoc lán-cálma atá mar aon liom, agus bainfead a gcinn den naonúr laoc sin d'fiannaibh Éireann, agus ina diaid sin ná déanfad osad ná cónaí gan dul d'ionsaí na hÉireann, agus go gcuirfead an tír uile fám smaect; ionas ná háiteoid aon duine de shloect gaeil glais inti go mbrac arís."

52. Do mól Maonas ór-armac, mac rí an Oileáin Doilpe, an comairle sin, "agus pós," ar sé, "rácad féin agus maite na ríocra mar aon leat, agus dá mbead gan aon duine beic im fofair ac mé féin ná tiurpáinn bean

ná maoin d'fhiannaib Éireann ná d'éinnead eile dom ainneoin, agus is í mo comhairle uib," ar sé, "amas na hoíce anocht do tabairt ortu d'eagla go n-éalóidís uainn fá maidin." Do bí fán am sin i ndún an rí an Macaomh Mór, Ridire na Beilte Deirge agus cúig céad tréan-míle faoi, Dongas ós mac rí an Oileáin Dorca agus cúig céad gaiscíoch mar don leis, Tolamas Glún-duib mac rí na hÉigipte agus cúig céad ridire líon a cuideactan, Dáire Rua-armac mac rí tíre an Óir, agus míle fear profa ba líon a cuideactan; Lámas Laoch-armac mac rí na Sorca, agus trí céad saigeadóir fána comhairle; agus an cú ioraile agus an lasair loisneach agus an bíoba baolach, Gruagach Dúna an Óir, agus dá céad ánrath ainmíanaíoch dá réir, agus adúradar na tréan-míle sin uile go raicidís mar don le mac an rí agus le mac rí an domáin, ionas go mbeadh sé d'onóir acu beic ag comhrac le fhiannaib Éireann.

53. Do bí an rí ag toirmeasc an gníoma sin ortu go mór, tar éis é péin do déanamh síochta agus muintearais le fhiannaib Éireann, "agus," ar sé, "níor cóir síochta a briseadh leo, óir is iad súd péin atá onóraíocht agus seasmaíocht dá bpocal, agus pós is é mo tuairim, dá mbeadh an oiread eile aguibh ann, ná tiocfaid slán ó fhiannaib Éireann, óir níor buadh riamh ortu, agus atá a fíor agam anois ná buafar coíche ó cuadar de Lomnochtán." Adúirt Maon-as Ór-armac, mac an rí, ar maiteas na cruinne domanda naé stadfaid gan míreanna beaga buan-réabhtach do déanamh de corpaibh an naonúir sin d'fhiannaib Éireann. "Insim uib," ar

an rí, " má téann sib éun cata le fiannaib Éireann, nac don aghaid féin caspas le scéalaib d'ur mbáis, óir níor gabad treis ortu riam, dá méid do tiocfaid ina ndáil, agus ní buafar ortu go deiread an domain." Adúirt an Macaom Mór, mac rí an Domain Toir, ná bead an scéal sin le maíom ortu níos sia, óir go dtiúrfaid féin an naonúr sin leis ceangailte cruaid-éuibrite ina fianaise dá dún.

54 Iomtúsa Maonais Móir Ór-armta agus mic rí an domain agus na mac rí eile, agus na rídirí do bí ina bfarraid, cruinnid ar don láthair éun dul do díceannad fiann nÉireann, agus do bí an rí ró-buartha i dtead an caradais do rinne sé féin leo sin do brisead, agus do cuir tuine os íseal le scéalaib éun na féinne ar an trom-slua do bí ag triall ortu an oíche sin. An t-am do chualadar fianna Éireann an scéal sin do gab mire meanman agus dásáct aigne iad, agus gabaid a gcuilaite cata umpu. Is ansin adúirt an iníon gurb é ba cóir dóib a déanamh dul i loing lómnoctáin agus éaló abailte gan fios do slua an dúna. Do labhair Soll agus is é do ráig—" Ar tionscnaim mo gaisce dom féin do túsas móid lem gaisce do éosnam, agus gan teitead roim dá méid do tiocfaid de trom-slua im aghaid ar eagla báis nó buan-éaga d'imirt orm, agus an ní nac dearna mé riam ní toiseod leis anois, eadón mo gaisce do brisead."

55. Níor éian dóib mar sin go gcuiladar mór-ghair na slua dá n-ionsaí, agus ar dteact i bpozas don dún dóib do cuireadar don-ghair os ard uachtu, ionas gur clos fú na críochaib ba comneasa dóib an mór-ghair sin. " A

"Diarmaid," ar Conán, "ós sinne araon do
 tosaiḡ leis an mórgleo so, tar liom anois
 ionas go dtadbraimis cúis éaoi don muintir
 do lis an ḡáir allta so do éualamar." Do
 éuaiḡ Diarmaid agus Conán amac as a haitle
 sin agus tugaḡar trí leabhar-éuarta timpeall
 an dúna, agus do marbḡar cúis céad de
 ḡac cuairt díob, agus tángḡar isteaḡ ansin,
 agus d'íbeḡar deoc as corn na mbua agus do
 bíḡar slán-éreaḡtaḡ dá éis. Téid amac an
 dara feaḡt agus tugaḡar trí leabhar-éuarta
 eile timpeall na bruíne, agus do marbḡar
 trí céad do ḡac ruaḡar díob sin, agus tángḡar
 isteaḡ don dún agus d'íbeḡar deoc as an
 ḡcorn agus do leigḡasḡ óna ḡcreaḡtaib iad.

56. Do labair ḡoll ansin agus adúirt gur
 éoir dóib uile dul amac d'féacaín an bfaigíois
 an slua eaḡtrann sin do éloí sul d'éireoḡ
 an lá arna máraḡ. Ansan d'éiríḡar fiann
 Éireann amac as an dún agus tugaḡar ḡḡaib
 ar an slua agus ḡabḡar dá leonaḡ agus dá
 leaḡraḡ dá ndéis agus dá ḡclí, ionas gur
 cuireḡar scaoileḡ agus scaipeḡ ortu, agus
 an naonúr ḡaiscioc allmuraḡ dá ngreannú
 agus dá nólúḡú cun an báis : óir do ḡabḡar
 fianna Éireann dá leaḡraḡ amail faol-conaib
 oeraḡa craos-scaoilte trí mion-tréaḡaib caor-
 aḡ, nó amail míol mór trí mion-iascaib, nó
 amail seaḡac trí ealtaín de mion-éanaib,
 ionas gur com-luaḡ iad as ciorrú corp, caḡarr
 agus ceanna namaḡ. Ba fuilteaḡ féinní ón
 ḡcaḡ-ḡleo sin, gur ḡaḡ ḡoll ḡlac-láidir ḡlan-
 béimeannaḡ mac Morna tríoḡu mar buinne
 caibseḡaḡ tráan-aḡḡal as doḡtaḡ le slíos mór
 sléibe, bḡriseas agus scuabas roimpi ḡac ní

DÁ DTIS MA COMAIR, AGUS IS É TUARASCÁIL
OSCAIR AN-GLONNAIS MÍC OISÍN AMAIL TORANN
MÓR TINTÍ TOIRNÍ AS DORTAÐ AGUS AS BRISEAÐ
AGUS AS SÉIDEAÐ AS AN BFIORMAMAINC NEAMHDA
AS TUL FÓ NA SLUAIB, AGUS SÁDANN DÁ N-OIRLEAC
AMAIL FIOD COILLE DÁ DTEASCAIRT NÓ MAR
BRÚCT MÓR-FARRAIGE AS TRÉAN-BUALAÐ LE SLEASAIB
CARRAIGEACÁ LE HANFA SÁOITE. MAR SIN TÓID
UILE AR AON TSAMAIL.

57. CIÐ TRÁCT DOB É CRÍOC AN MÓR-COMRAIC
SIN NAÉ RAIB SAN MARÚ AR MAIDIN AS ÉIRÍ LAE
DE NA MÓR-SLUAIB SIN, AC AMÁIN AN NAONÚR
ÉIREANNAÉ AGUS AN NAONÚR PRÍOMH-LAOÉ ALLMURAC
DO BA TAOISIS AR NA SLUAIB, AGUS NÍ AR CLÁS NÁ
AR MÍ-LAOÉAS DO ÉUADAR D'ÉIS ÁIR A MUINCIRE,
AC AR MIRE MEANMAN AGUS AR DÁSACT AIGEANTA,
ÓIR ÉUGADAR AN NAONÚR ALLMURAC A N-AGAIÐ AR
FIANNAIB ÉIREANN, AGUS DOB AÐDAL LENA AICRIS
INNEALL AN COMRAIC SIN. AC CEANA BA GNÍOMAC
AN DEADAIÐ, BA TAOD-DEARG TAOISIS AGUS DEA-
LAOIC, BA DEALB-CORCAR DREAC-NIHMNEAC DEA-
FIR, SURD CIORRAITE CURAÍ SURD LEONTA LAOÉRA
ÓN LEADAR-GLEO SIN, AGUS FÓS DOB É SIN AN
COMRAC CRÓ-LINNTEAC CÉAD-FOINEAC COSCARCÁC,
AGUS AN DEADAIÐ DIAN DÍODÁLAC, AGUS AN UR-
LAIOCT OLL-DORB, AGUS AN TREAS TROM-FOINEAC,
IONAS SUR RÉADADAR COIRP AGUS CNEAS A CÉILE,
SUR COM-BRISEADAR A SCRÁOISEACÁ CRANN-RAMRA
SA SCAT-GLEO SIN.

58. ANSIN DO TARRAINGEADAR A SCLAIDIMTE
CROS-ÓRTA COLG-DÍREACÁ AS A DTRUAILLIB TAIISCE
AGUS DO RINNEADAR URLAIOCT TRÉAN TREADAR-
DÁINGEAN SUR ÉLOS A BPUAIM AGUS A BFOCRAM
I SCHAISAIB CRANN AGUS CARRAIGEAC SUR SÁDADAR
NA DÚILE DOMANDA COMSCEIMLE, IONAS SUR

éiríodar trácht dá gaoiṫ i dtuaisṫ an beata fá buinnibṫ an Oileáin Doilpe um an am sin, go ndearnadṫar comrac agus catú agus com-tuargain i lár na maige. D'fás tinteada agus toirnead, criot agus com-bogad, i gcat-raíab, i bportab agus i gcarraigib na tíre ina dtimpeall le huafás an comraic sin. Do éluintí sna críochaib ba comneasa dóib coigeadal na gclaiṫeam, gáir na sciaṫ ngeal-bolgaṫ dá scoltaṫ, agus osnaí na dtréan-míle ar ngabáil béimeann cata, go dtug gac fear cotrom cneá agus créaṫt dá céile.

59. Ac dob é críoc an comraic gur cuir Diarmaid ó Duibne an ga dearg san cáime, san claonad trí sciaṫ, scaball agus corp an Macaoim Móir ó uṫt go formna, óir is de Diarmaid do rinne sé céile comraic, ar n-aithne dó gur leis do shadmad an iníon, gur fás i marb-suan an báis é, agus do tit Maonas Ór-armac le hOscar, agus do tit Ridire na Beilte Uaine le Soll, agus do tit Ridire na Beilte Deirge le faolán, agus do tit mac rí na hÉigipte le hArt Óg, agus do tit mac rí tíre an Óir le Glas mac Aoh-éarda, agus do tit mac rí an Oileáin Dorca le Conán, agus do maraig garb garb-foltaṫ Gruagac Dúna an Óir, agus ba cnead créaṫtaṫ crólinnte trom-gonta na fianna d'éis an cata sin, ac do cuais Oscar cun an dúna agus tug an corn leis, agus d'ibeadar uile deoc as, agus tar éis na dí sin do bíodar slán-créaṫtaṫ.

60. Ansin téir don dún agus ba lúcairead do bí iníon rí an Oileáin Doilpe rompu, agus do pós go díl agus go díocrá iad uile ac Conán. "Créad um nac bpógann tú Conán

fíor-laocda ? " ar Diarmaid. " Dar mo cú-
 ais, a mhic uí Duidne," ar an bean " ní le
 fuat dó ná pósfaínn é, ac sió maít saisciúil
 a shíom, ní tís lem aigne fear a deilde do
 pósad, óir sió sur gránna roimhe seo é, atá
 sé ró-uafar ó cuiread an caipín úd air."
 " Salar nimhe id béal," ar Conán, " is gráinne
 an caipín atá ar do deartáir agus is tíl a
 pós tú an fear do maraig é, agus a bfuil a
 crú bog te ar a craoisig fós agus luimse i
 bfiannaise m'arm ná caitefid mé bia ná deoc
 go mbaine mé a ceann den rí, agus go dtuiga
 mé dearg-ár a muintire, agus dá ansaict le
 Diarmaid tusa, b'féidir go bfaiginn uain ar
 an ní gcéanna do déanam leat, mar do rinneas
 leis an mnaoi in Oileán na mBarc, an lá do
 marbad iníon rí Shéas."

61. " Má téann tusa ar an turas sin, a
 fíor mhóir," ar sí, " is dearb go scaillfear tú
 féin agus an drong sin d'fiannaib Éireann
 id cuideactain tríd, óir atáid ceitre príom-
 saiscig an domain ann i bfarraó an rí ar an
 uairse," ar sí, " .i. an Rídiere Dub mac
 Shuasais Carraise na mBarc, an Rídiere Dearg
 mac Shuasais na Sascaine, an Rídiere Gorm
 mac rí Oileán na Marb, agus an Rídiere
 Uaine mac rí na hEspéria, agus níl ar talam
 trom-fódaic don laoc atá iníomraic le haon
 neac díod sin, óir do gabadar urmhór an domain
 céana."

62. " Is cosúil," ar Conán, " nac deacadar
 go héirinn riam, nó fós cá rabhadar nár earladar
 orainne in aon turas dá dtuigamar? Agus
 ós anois a teagmamar leo, ní beid agat le rá
 amárac ac nár buad ortu riam sur earla mise

leo, óir an méid nac n'earraíod arm ortu, brisfead a gcánna istig ina gcraiceann, agus bainfead a gcinn den ceátrár saiscíoc sin, agus den rí mar an gcéanna, agus ansin ní fásfaod an ríocht an fearó beas fear bean ná leanó beo inti ; óir is iomaí anorlann do fuairas ó d'fásas Éire, agus is mór do straoillead d'fheoil agus de leátar mo cinn agus d'fhuil mo énis."

63. "A Conán," ar an fíann, "ná bris an tsíocáin do rinneamarne leis an rí, ní ná brisfimis féin ar maiteas na cruinne, mar is dá ainneoin a t'angadar na sluaithe sin lena mac." "Déanfaosa mar an gcéanna libse," ar Conán, "agus níor cáill aon duine aghaidse craiceann a cinn mar do cáilleas-sa, agus má rinneadairse síocáin leis an rí, coinnigí í gan brisead, agus nílimise aghaidse cunta ná cabrac oraibse, agus luim fá na déitib ná déanfaod stad ná cónaí go scríochnaíod sae a n'úras, agus go n-íocfaod ortu an caipín seo trí a bfuilim aghaidse."

64. Do gluais Conán pó rabarta fearge i n-aithgiorra sae conaire go dúin an rí, agus do buail a sciath go lonn loiscneac agus iarrann comrac. Do cuais an Ríaire Dub amac, agus do labair le Conán agus d'fíapraig de cé acu d'folaib uaisle nó anuaisle an domáin é. "Mise," ar sé, "Conán mac Morna, laoc d'fíannaib Éireann atá aghaidse comrac aon-fir." "Is tearc áit dá rabais riam, darb usa dúit sin d'fáil," ar sé, "óir atá mioscais ró-mór aghaidse an rí agus aghaidse na saiscíocáib uile atá ina focair cun fíann Éireann, agus do geobaid tú comrac aon-fir gan moill."

"Más ea ná bíod sé i b'pao uaim," ar Conán. Téid an Rídiere Dúib tar a ais don dúin, agus do ceangail a corp dá cáitébeaó, agus téid ar an b'páice i scoinne agus i scoinéáil Conáin Máoil, agus táinig an rí mar don le slua an dúna d'féacáin an cóimraic sin. Do leanadar fiann Éireann Conán ar eagla a titime le slua an dúna.

65. Cíó tráct d'ionsaíodar an díis dea-laoc sin a céile, agus do rinneadar cómrac croíúil calma com-neartmar, agus fós dob é sin an cómrac reáctmar ró-aigeanatá aitégearr tolgánac bos-luat borb-tréan créactac craob-dearg eascairdiúil ó tosac an com-lae go meán, agus slua an dúna agus fiann Éireann as aiharc ortu. Sabann Diarmado ó Duidne as molaó agus as lán-greasaect Conáin, agus is é adúirt, "A Conán calma, a éliat bearnan céad, agus a cábair in am an gabair, cuimnis do shail agus do shaisce agus do sháct-iorail, t'uaisle agus t'atarta ar céana."

66. Óo éuala Conán aiteasc Diarmada, d'éirig a misneac agus d'ardais a aigne in aghair an Rídiere Dúib. Arna feiscin sin don Rídiere Dúib, do shab rabarta ró-feirge é, agus do teilg a claióeam agus a slea uair, agus do cuais go toll-borb cun Conáin, agus do raó pásc-tarraing dó, sur tós suas ar aró a shualann é, agus ríteann leis cun an dúna agus ceanglann go cruair dáingean do-scaoilte é, agus do cuir pán rí-ceangal dá pianad é.

67. Ansin táinig an rí cun Diarmada agus páiltionn roime, agus adúirt surd ionad leis iad do brisead an ceangail páirte agus caradais do rinneadar le céile, agus surd dá

ainneoin féin do éuaig a mac agus na sluaicé do bí ina farrad dá n-ionsaí. Adúirt Diarmaid ná raib don milleán aige féin air mar geall ar an ngníomh do rinne a mac, agus san don milleán do beit aige sin i ttaobh shó Conáin, de bhrí surb o'ainneoin na féinne táinig sé ar an turas sin, agus go raib sé ciapálaac acran-nae riamh, agus adúirt pós ar maiteas na talún ná brisfidis féin a sceangal ná a bpáirt leis, sió ea ná ligfidis maslaó Conáin san a íoc ar an sceatrar saiscíoc do bí sa tóin, agus sásam a baint díob.

68. "Níl ac díomaoineas díb dul in iomaid leo súo," ar an rí, "óir dá mbeaó slua an domáin ina n-agaio siúo, do buaifidis ortu uile agus níor briseaó a scait ná a scomlann riamh ortu agus geobadsa uatu Conán o'fhuasc-laó." "Beirim mo briaetar," ar Diarmaid, "ná glacfamne uatu é ac mura mbainfeam díob dá n-ainneoin é." Ansin ceiliúraio dá céile, agus gluaiseann Diarmaid agus a muintir go tóin lomnoctáin go tóic ceann-trom, óir ba mór an tarcaisne leo Conán a beit ceangailte.

69. Do tugadar as an oíce sin, agus ar maidin do labair Solla agus adúirt sur mictio díob dul pá dáil Conáin agus na nsaiscíoc, "agus, a mic uí Duibne," ar sé, "tusa agus Oscar agus mo deartáir sarb sarbfoltae friotáilfeas an comrac, óir atáio ró-arraeata don droing óis seo." Adúirt faolán mac fínn sur mór an mí-clú o'fiannaib Éireann sur práinn don ceatrar laoc doo fearr saisce dá raib i bfiannaioct comrac do freagraó o'allmuraeab ar bit, agus ná ligfeao féin cun comraic an

lae sin iad, óir ba deard leis nac raib sa domhan don ceathrar eactrannaic ná tiúrfaó féin agus Art Óg mac Morna agus Liagán luaimneac ó luacair Deagair agus Glas mac Doncearda Déarra comrac dóib.

70. Ar sin aontair an ceathrar eile dóib agus adúradar leo calmaic do déanam agus an ní do gabadar le n-ais do seasam. Ansin do gabadar a gculaite cata umpu agus tángadar go faice an tóina, agus buailio a sciata as iarraio comraic ar an gceathrar ridirí gaisce do bí istig. Tigid an laocra allmura ina scoinne agus ina gcomdail, agus tángadar luic an tóina idir fear agus mnaoi as péacain an comraic sin.

71. Cio tráic tugadar na curai calma sin agair ar a céile, agus do fearaó gleo gáifeac fuilteac faobrac naimdiuil eascairdiuil eataru, agus do tógadar na lámha léimeaca lán-arracta go sár-gasta, agus ba díocrac na builli agus ba santac an sárdualaó do bí eataru ó moc maíone go mean lae gan fios clácta, time ná tarcaisne as don den ceathrar seac a céile comraic. Do caiteadar an ceathrar allmuraic a n-airm as a lámhaib agus gabair ar compar cléide an ceathrair laoc Éireannaic, agus d'iadar na dóide daingne do-leointe do-scaoilte agus na lámha ríoga ró-raíra tar corpaib na nÉireannaic, gur tógadar ar arto a ngualann iad agus gur riteadar leo cun an tóina, agus ceanglaio agus cruair-cuidrio ansin iad, agus cuirio pán rí-ceangal i bfoicair Conán iad.

72. Píapraíonn an Ridire Dub de Conán conas do bí sé. "Atáim go las," ar Conán "dom píanaó anso gan bia gan deoc gan

codlað san suan, agus is fada gur mise
 o'fásfað sibse i bpéin, dá mba mé do gheobh
 an treis, óir do bainfínn na cinn san cairde
 oib." "Ní bainfear an ceann díotsa go
 dtí amárach," ar an Rídhire Dubh, "agus
 ansin an uair beas an ceathrar eile in bur
 bpochair gheobh sib uile bás anuasal in éineact,
 agus, a Conán," ar sé, "do síleas-sa go
 b'faisgtea bia agus deoc." "Ní b'faisim mo
 leat-bóctain," ar Conán.

73. Ansin o'ordaigh an Rídhire bia a tabhairt
 cun Conán. Tugadh ceathrú toirc cuise ar sin,
 agus an t-am do bí a bols lán adúirt sé,
 "Dá dtógraí ón rí-ceangal anois mé, is sám
 do còrlóinn go maidin, agus ansin is gairid
 an moill do beadh orm san fuasclað, óir gíð
 go bfuilim féin agus an ceathrar eile laoc so
 ar bur gcumas nac bfuil a beas ná a mór
 eagla orm fós." "Cé síleas tú o'anacal
 orainn" ar an Rídhire Dubh. "Sílim," ar
 Conán, "na hursana ioraile agus na leoin
 lonnacha luat-feargacha, .i. Oscar an-ghlónnag
 mac Oisín, agus mo dís deartár féin, Soll
 glac-láidir glan-béimeannag gniom-éactag agus
 garb garb-foltaic mór-aigeanag, agus mo cara
 ionmáin tar cáic uile, Diarmaid deid-geal
 dreach-solais ó Duibne, ós é o'fhuascail orm
 as gac suais dá rabas riam." "Is gearr
 an cairde," ar an Rídhire Dubh, "go dtiúrpar
 anso cugaidse iad." "Beas a creidim doo
 glór," ar Conán, "óir níl an ceathrar laoc
 sin fán ngréin do b'earpað leo don áit seo iad
 dá n-ainneoin."

74. Cíð tráct do triall an ceathrar laoc
 sin, Diarmaid, Soll, Oscar agus Garb Garb-

foltae go t  n lomnoct  n, a gco  te ar
 beiri   lena   ito leo uacu an ma  in, agus a
 muintir a be  t san   igin i rab  ar. Ac   ceana,
 t'  irig Oscar agus a dea-muintir ar amarc
 an lae arna m  arae, agus triallait go mionad
 an comlainn   a rabarta   eirge, agus si  
 moe a cuadar ann do b  i an Ritire Dub agus
 a muintir ann rompu i gcu  ait ca  a agus cru  it-
 comraic, agus n  i ar m  in-comraicib   do cuadar
 na leoin luat-  earga  a sin, agus a sciata
 m  ra m  ileata rompu ag t  ion a gcaom  corp,
 agus na sleata beartaite le   raoc   eirge ina
 ngeal-d  oitib   dea-  apa  t deasa, gurb   ansin
 t'ionsa  otar a c  ile mar leoin ar l  n-m  ire,
 lena sleataib   si  -  ada s  ar-nimne  a, ionas
 gur l  b  ar iad   o rinn go hurlainn le g  ac
 s  ite  t d  a dtugaid  is ar na sciataib   m  ra
 m  ileata do b  i ag t  ion a gcaom  corp, agus
 an t-am do b  rise  tar na sleata le hiomad
 na s  ite  t in a  ait na sciatae agus na gcaom  -
 l  ireac do   arraing  otar na cl  it  ime cros-
   rta amac as a dtuailib   taisce, agus do
 rinne  tar comrac   ioc  mar   or-nimne  , agus
 urla  i t  inneasnac t  rean-borb, ionas gur g  ear-
 radar coirp agus cneasa a c  ile, agus gur
 c  ite  tar a raib   i l  tair le huap  as an m  orgleo
 do b  i idir na t  rean-leonaib   sin.

75. Do b  otar a  aite an aeir agus ba  ba
 b  al-dearga breac-liata ar   ol  in ina dtim-
 peall, agus ba   los   a na c  ioc  ib   ba comneasa
 t  it tuargain na dtonn dt  rean n  ar   agus
   uaim-g  ar  n   uasaoir  eac na   raoc-  arraige
 ag buala  t le sleasaib   carraigeac gceann-
 gar  , agus gabait ar leatrad   corp agus
 cneas a c  ile, ionas go gcuirid  is tri ceata

dóib, .i. ciot tine dá n-armuib, ciot cailce dá sciataib, agus ciot pola dá scréactaib, ionas gur trua lena feiscin an díct-láitriú tugadur an t-octar tréan-míle sin ar a céile, ó tosac an com-lae go meán lae.

76. Ansan adúirt iníon an rí, .i. bean Diarmada, “A fíanna curata calma agus a laocra Éireann nár sáraioth riam i scait ná i scomlann, cuimnigí uaisle bur n-actarta, méad bur meanman, agus uaidbreas bur n-aighe, cruas bur lám i scomlannaib, teirce bur scarad agus iomad bur namad in bur dtimpeall.” Ó do chualadar fíanna glanáille Sael aiteasc na ríona, gabann mire meanman agus aigeannta iad in aghaid a namad. Ar sin do gab rabarta ró-feirge na ríodrí allmúrta fá don gaiscíoc fán ngréin a comfad sin de comrac a sheasam ina n-aghaid féin, agus teilgíod a sclaidíme agus a sciata uathu, agus téid go tinneasnaic cun na bfiann, ac níor lámá áiríte dóib sin, óir beiríod an laocra Éireannaic ar com agus ar bráid ortu, snadómaid uile a ndóide fá bun easnaic a céile, agus tugaid corra cliste agus páscta fearúla agus treascarta toll-borba dá céile, agus rinneadar imreascáil dána danarta dúr-croíoc ionas gur ériothaig an talam fána scosaib. Do gab an iníon ag lán-greasaic agus ag sár-mólad fíann Éireann agus dúirt leo gan an clú do tuilleadar ar fead a saoil do cáilliúint in éineac.

77. Ar gclos aiteisc na hiníne d’fíannaib Éireann, do gab dásac meanman iad, óir tógann Oscar a céile comraic ar ard a gualann agus buaileann fá trasna fá lár é, agus do ceangail agus do cruaid-chuibrig é, agus ar

DÓGÁIL A CINN DÓ, CONAIC SÉ AN TRIÚR RIDIRÍ
 CEANGAILTE AG DIARMAID, AG SOLL AGUS AG
 GARD. ADÚIRT OSCAR LEIS AN DTRIÚR EILE
 FUIREAC I DFEIGIL NA NGAISCIÓC GO RACAD SÉ
 FÉIN AG IARRAID CEITRE MBÍOR DFRADA DFIONN-
 COILLE DO CUN CINN AN CEATRÁIR SIN DO CUR
 ORTU. ANSIN DO LABAIR AN RIDIRE DUB AGUS
 ADÚIRT: "NÁ CUIRTEAR CUN BÁIS SINN, A
 FIANN ÉIREANN, AGUS DO GEODAID SIB CÍOS AGUS
 URRAIM UAINN AN FEAD MAIRFIMID AGUS A CUR
 CUGAID GAC RE BLIAIN GO HÉIRINN, AGUS BEIT AG
 CÚNAM LÍB IN GAC BALL INA MBEAD RIACANAS
 ORAID CUN CÚNTA D'FÁIL AGUS BEIMID DO BUR RÉIR
 Ó SO SUAS." "CÉ GEODAID SIB DÁ COMALL?"
 AR OSCAR. "MISE SIN," AR RÍ AN OILEÁIN
 DOILFE. "SCAOILTEAR DÍOB," AR OSCAR. "NÁ
 SCAOILTEAR," AR DIARMAID, "ÓIR AR ÓR NA AR
 AIRGEAD NA CRUINNE NÍ LISFINNSE AS SIN IAD NÓ
 GO DCAIDARFAR CONÁN AGUS AN CEATRÁR FÉINNEAD
 SLÁN CUGAM, AGUS MURA DIOCPAID SAN EASPA,
 IS DEIMHIN GO SCAILLFID SIB BUR SCINN."

78. AN T-AM DO CONAIC SLUA AN DÚNA GO
 RABDAR NA RIDIRÍ CEANGAILTE, DO CUIREADAR
 DON GÁIR ÉAGAOINTE OS ARD ASTU, AGUS AN T-AM
 CUALA CONÁN NA MÓRGÁRCA, D'FIAPRAIS FÁC
 NA LIÚIREACÉTA SIN. DO HINSEAD DÓ GURD IAD
 FIANN ÉIREANN DO BÍ CEANGAILTE, AGUS GO
 RABDAR AR A NGUAILLÍB AG NA GAISCIÓCAID
 EILE DÁ DCAIDART MAR A RAID FÉIN CUN NA
 GCEANN A SCOTAD DÍOB UILE AR DON LÁTAIR. ARNA
 CÍOS SIN DO CONÁN DO LIS TRÍ LIÚ AGUS TRÍ
 HUAILLE OS ARD AS, IONAS GUR HIMEAGLAÓ LUÉT
 AN DÚNA IDIR FEAR AGUS MNAOI AR GCLOS NUALL-
 GÁRCA CONÁIN, AGUS NÍORD IONAD DÓID, ÓIR NÍORD
 EAGLA SAN CÚIS A GLACADAR, ÓIR DO GLAC RABARCA

buile Conán, ionas sur réabao na ceanglaça do bí air leis, agus do maraigh sae n-aon dá uarla air, agus tug aghaid ar an bfaice, agus tarla an slua air as teacht cun an tóina, agus do gab dá n-oirleac, dá leathrao agus dá leonaó dá deis agus dá clí, ionas sur cuir scaoileao, scaipeao agus scanrao ortu.

79. Ba mór an t-iontas leis an rí agus leis na gaiscíochaib uile cé do cuir an scaipeao sin ar a muintir sur hinseao dóib surb é Conán do bbris agus do réab na ceanglaça do bí air, agus do maraigh sae aon de luét an tóina do tarla air. “A fíann Éireann,” ar an Ríoire Dub, “coiscigí Conán dinn go scaoilfear dinn, nó bainfid sé na cinn dinn.” Ansin do chuaigh Diarmaid, Solla, Garb, agus Oscar i scoinne Conáin, dá cose, agus cuireadar cun suaimnis é, agus is é do tit de luét an tóina le láim Conáin den ruatar sin trí céad. O’fíapraig Diarmaid de conas do bí an ceathrar eile, nó an rabdar beo. “Atáid,” ar Conán, “ac atá siad fa daor-ceangal.” “Más ea,” ar Diarmaid, “imigse agus scaoil iad.” O’imigh Conán agus do scaoil o’fíannaib Éireann agus do scaoil Oscar de na ríoirib, agus téid uile don tóin, agus do bíodar go súgac so-mheanmnac ann, agus an ráig sin Conáin as déanam a láin grinn dóib, agus daingníod doirse an tóina ar theacht don oíche.

80. Níor éian dóib amlaio sin an t-am do buaileao an doras go dána dian-láidir, sur clos fón tóin uile sae lán-buille díob. O’fíapraig an doirseoir cé do bí ann. Adúirt an t-óglae do bí amuigh. “Mise,” ar sé,

“ an t-aon gaiscíoc is fearr gail agus gníomhaíocht dar siúl an domhain, agus is mó dar cuir den domhain fá smaíocht mo láimhe, eadhon an Ríodire Ór-armaíocht mac rí na hAntuaithe, agus is é is áil liom rí an Oileáin Doilpe agus a muintir go léir do mháru, agus an críoch a beit fá smaíocht mo láimhe, agus is é sin mo toisc don críoch seo.” Títo an doirseoir go dtí an rí agus d’innis na scéala do b’ aige. “ Créadó i b’ur gcoitairle dom, a fíann éireann ? ” ar an rí. “ Ligtear isteach é,” ar Oscar, “ óir ní cuí a macasamla do coinneáil amuig.” Do ligeadh isteach é ar sin, agus an t-am do ráinig i b’fianaise an rí, do buail dorn dásachtaí ar feadh an beil air gur bain fiacail as, agus tógann ón mbord é agus buaileann fá urlár na bruine é, gur cuir brúcht fola tar a béal amaíocht.

SI. D’éirigh Oscar ina comhóil agus do iadar na dóide daingne do-leointe tar dromannaib’ a céile. Ba dorb an buaiream agus ba mear an meascaíocht agus do b’fearga an fásc-tarraing do beireadh cáic ar a céile ar feadh tréimise fáda, gur glac náire Oscar fá aon neac fán domhain a cothromaíocht leis féin an fáid sin. Leis sin do gabh mire meánman agus dásachtaí aigne an rí-míle, go dtug fáscadh fuinniúil ar an Ríodire Ór-armaíocht, agus tógann suas ar ard a gualann é, gur buail pó trasna ar lár é, agus do ceangail go daingean as a haite é agus do cuir pó rí-ceangal dá pianadh é. “ A Ríodire Ór-armaithe,” ar Oscar, “ an rabais riam i gcoitairt níos mó ná acaoi anois ? Óir do gheobair bás anuasal tríto an easonóir tugais don rí.” “ Ar m’arm gaisce

SO RABAS, SIŲ DEIMNEAC MO BĀS D'IMIRT ORM,"
 AR AN RIDIRE. "CRĒAD AN CONTÚIRT SIN?"
 AR OSCAR. "DĀ BFAIGINN MO TÓGÁIL ÓN RÍ-
 CEANGAL," AR AN RIDIRE, "D'INNEOSAINN DÍB Í."
 "DO ŠEODAIR SO DEIMIN," AR OSCAR. DO
 TÓGAD AN RÍ-CEANGAL ANSIN DE, AGUS DO TION-
 SCAIN A EACTRA AGUS A IMEACTA D'INSIN I
 BPIANAISE AN RÍ AGUS UAISLE AN DÚNA MAR LEANAS:

82. "AR SCRÍOCNÚ MO ŠAISCĒ DOMSA FĀ
 CEITRE HARDAIB AN DOMAIN, DO ŠABAS NEART
 ŠACĀ CRÍCE DĀ RAIB I ŠCOMŠOGAS DOM, AGUS DO
 CUIREAS IAD FÓ NEART MO LÁIME AGUS MO CLAIŲIM.
 TRIALLAIM DOM TĪR DÚCAIS AR SIN, AGUS DO BÍ
 DE MÉID MO MEANMAN ŠUR MEASAS ŠAC CRÍOC
 FĀN ŠCRUINNE DO CŲR FĀM CUMAS FĒIN AGUS
 ARD-CĪOS AGUS CĀIN DO CŲR ORTU, AGUS UIME
 SIN DO CUIREAS TRÍ CĒAD LONG AR MUIR ŠONA
 BPOIRINN LAOCRA AGUS CEILIŲRAIM DO RÍOC
 NA HANTUAITE AGUS CUGAS FĒIN AGUS MO CĀBLAC
 CRÓŠA AŠĀD DON BÓCNA MÓR-CONNAC. NAOI LĀ
 DÚINN AŠ RĀMĀIOCT AR AN SĀL-MUIR, ŠUR ÉIRIŠ
 ANFA MÓR AR AN BPARRAIGE, AGUS DO ŠEASAIG
 AN STOIRM SIN AR FEAD CŲIG LĀ, IONAS ŠUR
 BRISEAD ŠAC LONG DĀ RAIB SA ŠCĀBLAC AC AN
 LONG INA RABAS FĒIN, IONAS SO RAIB MÉ FĒIN
 AGUS AN FOIREANN DO BÍ IM FOCĀIR DĀR RUAGAIN
 Ó TOINN SO TOINN AR FEAD CŲIG LĀ EILE, AGUS I
 ŠCIONN NA HAIMSIRE SIN DO SEOLAD ISTEAC I
 BPOGAS DON TĪR SINN AGUS DO CĒARNAIŠ AN MUIR
 UAINN I MBEAGĀN AIMSIRE IONAS ŠUR FĀŠAD AN
 LONG I ŠCARN ŠAINME SÉIDEĀIN.

83. "IS ANSIN DO BÉIC AN CAIPTĪN AGUS ADÚIRT
 NAC RAIB DUL AS AŠAINN SO DEO, ÓIR NÍ TĀINIG
 DON DUINE DAR SEOLAD SAN ĀIT SEO RIAM BEO AS,
 ÓIR SLOISTEAR AN LOINGEAS TRÍD AN NŠAINIM

seaoilte seo síos, agus ní féadfaid aon duine
 siúl ann le boigeacht na gainne. Leis sin do
 duail geite agus seanrao a raib sa loing go
 ndúirt an caiptín leo naé raib aon aimsir le
 cailliúint acu, óir go raib an long as dul síos
 ceana féin, agus leis sin beireann ar clár
 agus caiteann amac ar an ngainim é, agus
 rug ar clár eile agus cuir ar a shalainn é,
 agus dúirt le gac n-aon déanaí mar do rinne
 sé féin, agus ansin do cuais de léim amac
 ar an sclár do caic sé roime, agus do leas
 an dara clár agus do cuais air, agus tóg
 an céad clár agus do caic roime é, agus mar
 sin dó as tógáil cláir in áit a céile do réir
 mar do téad ar clár eile. Do rinneas féin
 aicris air agus cáic eile mar an gcéanna, do
 réir mar féadadar agus ní raib dínn ac seachtó
 as an loing fán am i raib sí sloighe tar a bord,
 agus fán am do roiceamar talam ní raib ac
 barr an érainn seoil le feiscin.

84. " Is amhlaid do bí an cuan sin, do bí
 aird seacht scaisleán agus a mbeic os cionn
 a céile ins an scarraig do bí leis an bfarraige
 fao ár raodairc ar gac taob dínn, agus í sin
 com sleamhain le com eascon agus gan conair
 ná cosán cun gabála tairsti ac cuasán do bí
 as teacht amac ó bun na carraige agus srután
 abainn as teacht ar a long. Is í comairle
 ar ar cinneamar fuireac ansin go teacht don
 abainn istead agus gac aon a dul ar clár
 agus imeacht leis an taoide ar long na habainn
 in gibe áit do béarfaid sí sinn. Níor éian
 dúinn sur éirig an taoide agus sur brúic
 istead ar long an cuasáin, agus do lingeam-
 arne ar na cláracaid go díoscáir dea-tpaid,

agus do bí an oíche ann an t-am sin. Cíod trácht do fuaioaíod sinn ar lorg an tsrota mar luas feirbe, sur stad an farraise uainn, agus sur fás sa sruit sinn, agus dar bur lámasa, a uisle, sur measa dúinn ar gabamar trío an oíche sin ná ar bain dúinn ar fead ár saoil roinne sin, dár mbualad agus dár mbrú in aghaid na scarraigeac ar sac taob den cuasan, ionas nár mair dem muintir fán am sin ac ríche fear.

85. “O’fhanamar ansin sur éirig an lá, agus is amlaio fuaireamar sinn féin i ngleann aduafar ioir carraigib ar sac taob dinn, nárb féidir gabáil tarstu lena n-airde, agus sinne tréit meirb lag le hanorlann agus le hocras, óir níor iteamar greim le dá lá go n-oíche. Do gluaiseamar ar lorg na habann, agus do marbamar cúig bradaín agus do bí de méad ár n-ocrais nár fhanamar lena mbruit ac a n-ite mar do bíodar. Sió ea níorb fada sur roiceamar cotrom talún agus macairí réide ró-áille, agus dob doibinn lena bfeiscin iad. Gabaimid as siúl na tíre agus ní facamar neac fir ná mná ar fead an da lá do biomar dá taisteal san bia san deoc, agus fán am sin do caillead cúigear eile dem muintir. Ansin do cuais neac dár scuideactain ar maolinn ard-choic go bfaca i bfaó uaid caisleán ceann-ard ar bruaic coille, agus triallaimid dá ionsaí agus ar noul istead dúinn ní bfuaireamar don duine romainn ann, ac more mór tine. Suimid síos lán de tarc agus d’ocras agus ar féacain seacad dúinn do conaiceamar carn mór chám i leataoib

an cáisleáin agus dá fíciú de bearaid fada imráinra ar taobh na tine.

86. “ Níor éian dúinn amlaíó sin go gcuallamar trost agus torann adbal-mór, agus is é do bí ann acaé urgránna ba mó den adamhláinn, óir níorb airde seol-crann loinge lán-móire ná é, agus banlám ar fad in gac fíacail dá raib ina clám-béal, agus leicead méise móire in gac súil leis. Do shuí síos agus t’féac orainn go lán-gruama, agus síneann an lám lán-leabair dár n-ionsaí, agus do tós fear dem muintir agus do sháig ceann de na bearaid sin tríó, agus beireann ar an dara fear agus do rinne an ní céanna leis. Is é críóc an scéil gur cuir seisear fear ar gac bior de dá bior agus greadann mór-tine leo dá róstaó ; agus an t-am do bíodar ullam aise, stracann a gcuid feola díob, agus do slois í ina mór-greamannaib ina craos go raib sác, agus ansin do sín ar leabair móir fada do bí ar taobh na bruine, agus do tit ina codlaó.

87. “ Ní raib beo ansin dem muintir ac mé féin agus an caiptín agus díis fear, agus do labras leo agus adúirt gurb é an díol céanna do béarfaó an dúil diablaí agus an t-acaé brúidiúil sin orainn ar maidin arna márac, muna dtigead linn é marú an oíche sin, agus is é ní do cinnead linn do déanam, breic ar bior gac duine againn, agus a ndeargaó insa tine agus na ceitre beara do sháicead in éineact ann. Do rinneamar amlaíó sin, agus do sháiceamar in éineact trína éirí iad. Do cuir an t-acaé don scread amáin as do éiríonaig

an caisleán ó bhonn go batas, agus titeann an anam as ar an láthair.

88. “ Com luath agus do conaiceamar an lá, o’fágamar an caisleán, agus do triallamar o’ionsaí na farraige, agus do bíomar as siúl ar feadh an lae gan teagmháil le duine ná ainmí, agus sinn as síor-aimarc inár dtimpeall, as siúl le loing nó báid do bharfaid as an oileán sinn, óir do bíomar gan bia gan deoch do cáiteam ó o’fágamar an long, ac an méid am-éisc o’iteamar; agus an t-am táinig an oíche do cuamar i mbarr crainn ceann-airde, dár ndíon féin ar beithíochaid éigéillí. Níor éian dúinn amhlaid sin an t-am táinig ollpiast mór adubal as an bhfarraige, agus triallann o’ionsaí an crainn, do sín suas a ceann agus do slois duine den muintirse siar ina craos, agus do triall cun na farraige arís. Do bhruideamar ansin sa scothall uachtarach den crann, agus ba gairid ansin dúinn an t-am táinig an ollpiast an dara feacht, agus do sín suas a ceann agus do slois an dara fear agus o’imis arís. Ní raib beo ansin ac beirt asainn, agus tángamar anuas as an scrann ar n-imeacht don ollpéist, agus cuamar isteach i ndúl na coille go dtáinig soilse an lae, agus ní dearnamar mórán stair ansin go rángamar an farraige don taobh thiar den oileán.

89. “ Níor éian dúinn ansin go bhacamar caisleán tamall uainn, amháil an caisleán do bí as an atach tug díct ár muintire, agus adúirt an caiptín gur cóir dúinn dul dá ionsaí. Adúras-sa gur baol dúinn dul ann, ar eagla gur fatcha eile do bí ann, agus ba maith an

tuiscin dom, óir níor éian go d'facaamar as triail éugainn cois na farraise ainmí eile mar an acaic d'it ár muinir. Táinig mar a radmar agus níor labair focal linn, ac a lám do bualad ionainn, agus tuine againn do breic in gac lám leis, agus rug leis don caisleán sinn, agus do bí a bean is a triúr iníon istis, agus d'féacadar orainn go hiontaic, agus do rug an iníon dob óise ormsa agus do tóg suas cun a brollaig mé amail tógfaid bean leanb i gcionn a bliana agus do bí sí dom pógaic agus as súgraic liom, agus éuaig mar a raib a mátair, agus bí as caint léi fead tamail, agus ansin do cuadar araon mar a raib an pataic, agus bíodar i d'fad as caint leis, agus níor tuigead-sa don focal dá ndúradar, ac gur aicín mé ina d'iaid sin gur dom iarraic féin ar a haicair mar b'réagán do bí an iníon, óir do gluais sí go nuise a haicair liom agus mé ar a cuisle agus i dom pógaic agus as súgraic liom. Níor éian dúinn ar sin go rug an t-acac ar mo caipicín agus do stat a cuic éadaig de agus do sáig bior ann, agus cuir leis an tine dá róstaic é, agus do bí coire fána lán d'fcoil coire dá bhuic ann ar an tine, agus an t-am do bí an fcoil buite do tógadar suas i agus d'alpadar i, agus d'iteas-sa mo sáic den fcoil do bí insa scoire ; agus céic siad a coiclaic ar sin.

90. " Ac éana do beiread an iníon amac mé gac don lá as leagad nead na n-éan do bí go hiomaicúil cois na farraise, agus do bí sean ró-mór aici dom, agus dar mo lám, a uaisle, ní raib don mí-greann agamsa oise, óir ní raib inti ac deic d'croic ar airde

agus do bí sí níos cumtha ná na haclaigh eile. Cuid trácht do cáiteas bliain amhlaid sin, agus go deimhin ba sía an bliain sin ná don deic mbliana do cáiteas riamh, de bhrí gur b'é cotú do bí orm ar feadh na haimsire sin feoil mhuc bfiáin, agus coirp daoine dá mbruit go minic ina bfocair.

91. ‘‘ Lá n-don dá raibmar ar bhuac na mara mar a raib curacáin an fíor móir, do shab an iníon as sol is as caoi go séar, agus do ionaó liom fáct a soil, óir ní facas riamh roime sin í ac greannmar suairc neamh-urcódorac. ‘O’fíapraíos-sa fáct a dubróin di. ‘Ní gan fáct,’ ar sise. ‘Grá do túsas-sa duit, agus is maith atá a fíos agam go bfuil m’atair ar tí báis gráiniúil do tabairt duit.’ Ar gclos an scéil sin domsa do shab misneac agus meanma ró-mhór mé, óir ní raib tuairim agam go bfaighinn an t-oileán o’fásáil go brac, de bhrí ná ligfeadh an iníon feadh urcair saigheas a raóarc mé, agus an trácht o’innis sí fáct a heolcaire dom, do bíos deimhneac go bfaighinn slí cun gluaiste. ‘Is súgac atá tú le huict do báis,’ ar sí. ‘Níl don maith dom buaireamh aigne beic orm,’ ar mise, ‘agus má ní tusa mo comairle, beimid araon slán.’

92. ‘‘ ‘Créad an comairle sin?’ ar sise. ‘Atá,’ ar mise, ‘sinn araon o’imeact cun farraise, agus béarfaid liom tú dom ríocht féin, agus déanfaid bainrín díot uirtí.’ O’adontaigh sise dul in don áit den domhan liom, agus ceapamar an maidin arna márac, an t-am do racaó a hatair don coill, éaló cun an curacáin. Ac ceana do cáiteamar an aimsir amac go maidin arna márac, agus go

moć lae agus lan-tsoilse d'imiş an t-atac fán scoill, agus an t-am d'imiş an t-atac do gabas féin m'arm gaisce umam, agus do triallas féin agus an iníon cun an cúracáin, agus tiomáineamar amac ar muir agus ar mór-farraige.

93. "Do lean an deirfiúr ba sine sinn, óir do b' ionad léi cá rabmar as dul comh moć sin, agus ar n-imeact amac ón scuán dúinn, táinig sí ar an scarraig os ár scionn, agus do cuir trí glao allta os ardo aisti ar a haíair, agus níorb' fada go dtáinig an t-atac os ár scionn ar mullać na haille agus do cuir uail os ardo as, ionas gur tuisead linn go scuallatas ar fead trí rann an domáin é, agus do teilg é féin amac sa muir agus do snámáig inár ndiaid, agus sió do rabmarne as gluaiseact go créan, agus neart gaoite agus taoide linn, is tréine ná sin do gluais an t-atac, óir do deiread sé seact bpéirse leis de gac créan-airleois, agus tuiseamar go rabmar cailte.

94. "Ac ceana ní fada cuamar an t-am táinig an fatac suas linn, agus buaileann a lámh i mbráid an cúraig, agus do bí as éirí suas leis. Air sin do tugas-sa béim claidiúmh dó gur baineas an lámh ón ngualainn de. Leis sin do tit síos arís sa bfarraige. Sió ea ní stad uainn do rinne ac sinn do leanúint agus an t-am do rig sé an curac arís, d'éirig de léim as a corp agus buail a uet ar bord an cúraig. Ansin do cuireas-sa mo dá lámh sa gclaidiúeam agus buaileas i scaol na colba agus i ramhar a muinéil é, gur baineas a ceann dá colainn agus do tit síos go grian agus go grinneall na farraige, agus is lúcdiread

Lán-méanmnac do bí an mion ó cáilliúint a hatar, agus beireann ioir a dá lámh orm agus do pós go díl agus go díocra mé, agus ansin do gabamar as taisteal na farraige agus rinneamar iomraí tréan amac ón tír.

95. “ Níor éian dúinn an t-am do dorchais an spéir os ár gcionn comh duib leis an oíche, agus is é ní do bí ann ainmí éin dá dtugtaí an liat-carraig, agus buaileann a crága camingsneacha ionam in ácrann, agus tógann léi suas ins an aer mé comh hard sin gur cáill mé raðarc talún agus uisce, agus níor ónaig liom gur tuirling i ngleann doimhin dorcha fuafar, agus do scaoil ansin as a crágaib mé, agus do érom dá gobad agus dá croctad féin ; agus mar fuaireas-sa mar sin í agus a cúl liom, do tarraingeas mo claiðeam as a truaill agus tugas buille ádasac di sa muineál gur báineas a ceann di. Ansin d’imig mé trío an ngleann, agus is amháid bí an gleann sin, lán d’ainmítib fuafara agus de naúraib nime, leoin agus ceitreacla, geilte glinne, agus deamain aeir, agus do gabas dá leatrad dom deis agus dom éilí go dtáinig an oíche orm.

96. “ Arna márac do bí mé as siúl trío an ngleann mí-ámarac sin, agus níor éian dom go bfacamé óglac mór míleata mear-cálma dom ionsaí i dtreallam troda agus cruaid-comraic, agus ar dteact i bfozas dom, d’iarr comrac orm. D’ionsaíomar a céile mar dá leon lonnaca luat-feargaca, ac doib é críoc an comraic sin gur ceanglas é go dian daingean doctraideac, agus dúras go mbainfinn a ceann de san moill mura dtugad scéala dom cérb é féin. D’innis sé dom ansin gur é féin

RÍOIRE AN CLAIOMH ÓRŌA MAC RÍ FIONN-MARA,
 AGUS NÁR FÁS CRÍOC SAN SIÚL NÁ OILEÁN SAN
 TAISTEAL AG CUR A CLÚ AGUS A ĢAISCE, 'AGUS
 DAR MO BRIAĢAR,' AR SÉ, 'NÍOR CUIREAD I
 NGEIMEAL MÉ ROMĢE SEO, AC AMĢIN CEANGAL EILE
 TUG ĢRUAGAC AN OILEÁIN ÓRŌA ORM, AGUS DO
 CEANĢLÓD AN LAOC SIN FĢIR AN BEATA UILE.' DO
 SCAOIL MÉ RÍOIRE AN CLAIOMH ÓRŌA ANSIN, AGUS
 TUG MIONNA AGUS BRIAĢAR NAĆ SCARĢAD LIOM ĢO
 CIONN BLIANA. O'ĢIAPRAĢĢ MÉ DE CREAD DO TUG
 SA NĢLEANN SIN É. O'INNĢS DOM, AN T-AM
 CEANĢAIL ĢRUAGAC AN OILEÁIN ÓRŌA É, ĢUR CUIR
 TĢADA FÁNA OSCLAĢD AGUS ĢUR SCAOIL LE FÁNAĢD AR
 ĢLEANNA SIN É.

97. "CĢÓ TRÁĢĢ DO BĢOMAR ARAON AG SIÚL
 AN ĢLEANNA SAN BĢIA SAN DEOC, AGUS NĢ FADA DO
 BĢOMAR AMĢLAĢD SIN AN T-AM DO ĢONAICEAMAR AN
 DŪN BA BREAĢA DÁ BĢACA MISE RĢAM, AGUS DO
 CUIREAD FÁILTE ROMĢINN ANN, AGUS TUGAD BĢIA AGUS
 DEOC ĢUGAINN. O'ĢIAPRAĢĢ MÉ DEN BANTRÁĢĢ
 CREAD AN FÁĢ ĢO RAĢD AN OIREAD SIN BAN SA DŪN
 AGUS SAN AON FĢEAR INA BĢARRAD, ÓIR NĢ FĢACAMAR
 FĢEAR AR BĢĢ ANN. DO FĢEAGAIR BEAN DEN
 BANTRÁĢĢ MÉ, AGUS ADŪIRT ĢUR ĢLEANN DUB
 DOB AINM DON ĢLEANN SIN, AGUS NÁR FÁS AON
 DUINE DÁ DĢÁINĢ ANN É LE TRĢ CĢAD BLĢAIN, AGUS
 NÁ FÁSĢAD AN FÁĢD AGUS MAIRĢEAD ĢRUAGAC AN
 ĢLEANNA DUB, 'AGUS ACÁĢD DEIC MĢLE ĢAISCIOC
 ĢALAC ĢNĢOM-ĢÁĢĢAC FÁ DĢAĢOCĢ AĢGE SA NĢLEANN
 SO, AGUS NĢL FÁIL FĢASCALTA ORĢU FĢĢIN NÁ
 ORAINNE ĢOĢĢE NÓ ĢO DĢIOĢFÁĢD ĢAISCIOC ÉĢĢIN
 DO BĢEARĢÁĢD BUÁĢD AR AN NĢRUAGAC I ĢCOMĢRAC
 AON-FĢIR, AGUS ANSIN ÉIREOĢD AN ĢLEANN ĢOM
 HARĢ LEIS AN TALAM AR ĢAC TAOD DE, AGUS SOIL-
 SEOĢD AN ĢRĢAN AIR, ÓIR NĢOR ĢAĢĢĢĢ AN ĢRĢAN

AR AN NGLEANN SO LE TRÍ CÉAD bliain, AC AN
 SPÉIR DUB DORCA AS A CIONN, AGUS, ' AR SISE,
 ' NÍL LAOC FÁN DOMAN INCOMRAIC LEIS AN
 NGRUAGAC, ÓIR NÍ DEARGANN ARM AR DON BALL
 DÁ BALLAIB AC AMÁIN A SÚIL CLÉ ; AGUS IS INÍON
 D'FÉARGAS Ó FINN, ARD-RÍ ULAO, mise, ' AR SÍ,
 ' AGUS ATÁID CEATRAR EILE DE CLANNAIB RÍTE
 ÉIREANN IM FOCAIR ANSO, AGUS IOMAD EILE
 D'INÍONAIB RÍ AGUS RÓ-CLARNA MAR DON LINN, AGUS
 IS MÓR AN DÍOBÁIL DO RINNE TUSA DÚINN TRÍ
 MÁRÚ AN ÉIN DO TUG DON GLEANN SO TÚ, ÓIR IS É AN
 T-ÉAN ÚD DO TUGAD NA GAIOSCIÚ DON GLEANN SO,
 MAR SÚIL GO DTIOCPAD LE GAIOSCIÚC ÉIGIN DÍOB
 BUAD DO BREIT AR AN NGRUAGAC I SCOMRAC,
 AGUS SINNE D'FUASCLAÓ AS AN NGLEANN SO I
 BPUILIMIO. AC ANOIS ATÁIMIO RÉID LE HAON
 CADAIR D'FÁIL GO DEIREAD AN DOMAIN.'

98. " ADÚRAS LEIS AN RÍN SAN DON DOILÍOS
 A BEIT UIRTÍ, ÓIR GO RAIB SÉ I NDÁN DON ÉAN SAN
 D'FAD SAOIL A BEIT AIGE AC GO DTÍURPAD SÉ
 GAIOSCIÚC LEIS DON GLEANN SO DO BUAIPEAD AR AN
 NGRUAGAC, AGUS SUR DÓIS SUR MÉ FÉIN AN LAOC
 SIN, ÓS MÉ DO MÁRAIS AN T-ÉAN. ' DÁ BRÍ SIN
 ATÁ SÚIL AGAM LE SIÚSE D'FUASCLAÓ AS AN
 MBRAISDEANAS INA BPUIL SÍB.' ADÚIRT INÍON
 RÍ ULAO GO RAČAD SÍ FÉIN LIOM, AGUS GO
 MB'FÉIDIR GO MBA MAIT AN CÚNAM DOM Í. DO
 COTLAS FÉIN AGUS RÍDIRE AN CLÁIDIM ÓRTA GO
 MAIDIN ARNA MÁRAC, AGUS AR N-ÉIRÍ DOM TAR ÉIS
 MO TUIRSE DO CUR DÍOM, DO CEANGLAS MO CORP
 INA CAT-ÉIDÉAD, AGUS TRIALLAS FÉIN AGUS MO
 COM-GAIOSCIÚC AGUS INÍON RÍ ULAO GO FAICE
 SGUAGAIS AN GLEANNA DUB.

99. " DO BÍ BILE AR LÁR NA FAICE AGUS CLOS
 MÓR I MBARR AN BILE SIN AGUS SLABRA AIRGID

as an gcloḡ sin anuas. Adúirt iníon rí Ulaḡ liomsa an cloḡ do bhuain. Do rinneas aihlaíḡ, agus níor éian dúinn go bḡacamar laoc mór míleata mear-éalma déad-ḡeal dat-álainn as teact éugainn le fraoc feirḡe, agus dob é féin an beirtir beoḡa agus an leon luat-feargac agus an naḡair neam-eaḡlac, agus an dragan dian dásactac agus an curad nár traoḡad riam i ḡcomrac, .i. ḡruaḡac an ḡleann Duid ; agus ar dteact i láḡair dó, d'iarr comrac agus níor diúltad dó, óir d'ionsaíomar a céile mar dá leon ar loinne, nó mar dá dragan dásacta, agus do rinneamar comrac faobrac fuilteac neart-éalma atair fáda den lá sin, agus ḡac saíḡ sleiḡe nó béim claidim dá dtugainn ar an nḡruaḡac ní déanfad fuiliú ná fordeargad air, agus mo créactasa as silead pola flann-ruaíḡe ó déimeannaíḡ an ḡruaḡaíḡ. 'Cúimniḡ, a mácaoiḡ,' ar iníon rí Ulaḡ, 'nac deargann arm ar an nḡruaḡac.' 'Is fíor sin,' arsa mise, agus leis sin do ḡad mire mheanman mé, agus do riteas isteaḡ ar an nḡruaḡac, agus do treascras fúm é, agus tugaḡ saíḡ nime sleiḡe sa tsúil éle air, ḡur cuir búirteaḡ uafásac as ba élos ar fead an ḡleanna, ḡur éit an t-anam as ar an láḡair sin.

100. "Ansin d'éiriḡ ḡaoḡ agus stoirm, criotnú talún agus toirneaḡ fuafar, ionas ḡur síleamar go dtiocfaḡ an spéir cún talún, agus d'éiriḡ an ḡleann com hard leis an talam ar ḡac taob de. Is ansin do éúnaíḡ an ḡaoḡ agus do ḡlan an spéir os ár ḡcionn, agus do soilsíḡ an ḡrian go taitneamíac, agus d'imíḡ an draíocḡ den ḡleann, ionas, an muinḡir do bí le cian d'aimsir ann, go dtáḡḡadair éugainn

go lúcháiread, agus fearaid fíor-caoín fáilte
 romainn don Oileán, agus iad ag breic buíochais
 liomsa tréas an bfuasclaí tuas dóib, agus
 éiteamar coicís ar mís go súc soilbír. Ac
 éana do pósad na cúig céad bean do bí ann,
 agus do pós mé féin iníon rí Ulaí, óir ní facas
 a macasamail inar taisteal mé ven domán
 ar méin, ar crut agus ar caoin-deilb, agus do
 tairis mé a roga mná do gaiscíoc an Claidim
 Órta, ac adúirt seisean liom ná pósad don
 bean go brád ac iníon ghuasais an gleann
 gorm, agus go raib a grá sin com mór sin
 ceangailte ina croí agus ina aigne de ló agus
 d'óice, go raib sé deimneac bás d'fáil mura
 bfaigead í, agus gurb dá hiarraid do cuais
 sé an uair do ceangail an ghuasac é. Adúirt
 féin ná ligfinn bás dó, agus go raicinn leis dá
 tocmarc agus dá buain amac ar ais nó ar
 éigean. Adúradar na gaiscíg eile go raicidís
 féin linn.

IOI. "Do gléasamar ár loingeas agus ár
 leatán-barca broinn-fairsinge agus do seol-
 amar amac ar éraos mara agus níor cónaíod
 linn gur gabamar cuan agus calaí san Oileán
 gorm, agus do gluaiseamar romainn gur roic-
 eamar faice an tóina, agus cuireas-sa Conn
 Critir, gaiscíoc ó Éirinn, cun an ghuasais ag
 iarraid a iníne mar mnaoi do gaiscíoc an
 Claidim Órta nó mura dtugad go dtiúrfainn
 ár slua, díct daoine, agus uireasa fear-
 óglac ortu. Do gluais Conn Critir agus do
 cuais do láthair an ghuasais agus d'aicris a
 uraíoll dó. Adúirt an ghuasac dá mbeidís
 fir an domáin ar don máchaire nac dtiúrfad
 féin bean ná don ní eile uaid dá ainneoin, agus

SO D'ÉIRFAD CAT DÓID ARNA MÁRAC. TÁINIS
CONN TAR A AIS AGUS D'AIÉIRIS SÁC AR CÁN AN
SUAAGAC LEIS.

102. " AC ÉEANA TUGAMAR AS AN OÍCE SIN,
AGUS I MOÉ NA MAIONE ARNA MÁRAC TÁINIS AN
SUAAGAC AGUS DÁ FÍEIO MÍLE DE GLÉIRE GLANSLUA
AGUS D'FÓSAIR CAT ORAINN. DO FREAGRAMARNE
SO HÉASCAIÓ NEAM-EAGLAC É, AGUS TÁNGAMAR
IN AGAIÓ A CÉILE AGUS RINNEAMAR COMRAC
CALMA CRUAÍÓ-DÁINGEANTAC FUILTEAC FÍOR-ÉREAN,
IONAS SURB IOMAI LÁM ARNA LEONAD AGUS TAOB
ARNA TOLLAD AGUS COLANN ARNA CIORRÚ DO
BÍ ANN, AGUS DOB IOMAI SROTA FOLA FLANN-RUAÍÓE
DO BÍ ARNA TAOSCAÓ TRÍ ÉREACTAIB NA RÍ-MÍLE.
ANSIN DO MÉADAÍODAR NA CURAI A MEANMA AGUS
DO ÉRUADAR A SCROÍTE AGUS DO LUATAÍODAR
A LÁMA AGUS DO ÉROMAÍODAR A MBUILLI, SO
NDEARNA SÁC ÉREAN-FEAR DEM MUINTIRSE AGUS
DE NA HALLMURACAIB SHÍOM SÁISCE OS ARD.

103. " AN T-AM DO MOTAÍOS FÉIN ÁRSAÍOÉT
NA N-ALLMURAC IM AGAIÓ D'IONSÁI MÉ AN CAT FÁ
RABARTA FEIRGE AGUS FÁ CONFAÓ CATA AGUS
ARD-AIGEANTA, SUR SÁBAS DÁ MÚEAD, DÁ NDIAN-
SCAOILEAD DOM DEIS AGUS DOM ÉLÍ, IONAS NÁR
SCAR MÉ DEN RUATAR SIN SUR RÁNGAS AN CRÓ
CATA INA RAIB SUAAGAC AN SLEANNA SOIRM,
AGUS AN T-AM DO ÉONAIC AN SUAAGAC AN T-AINGIN
DO TUGAS-SA AR A MUINTIR, DO D'RUID IM ÉOINNE,
AGUS D'IONSÁIOMAR A CÉILE SO DANARCTA DÚR-
ÉROÍOÉ TINNEASNAÉ TOLGÁNAÉ, AGUS DO FEARAD
IMREASÁN ÉREACTIMAR EADRAINN. SIÓ EA DOB
É CRÍOÉ AN COMRAIC AN SUAAGAC DO ÉITIM LIOM
FÁ DEO, AGUS DO RÍTEAS ANSIN AS DÍCEANNAÓ
NA N-ALLMURAC, SUR ÉUIREAS ÁR AGUS EASPA
ORTU, AGUS SUR GLACADAR TEITEAD AGUS RAON

maíoma, agus do leanas agus mo muintir iad isteach sa gcathair, agus do mairbamar iad ac fíor-beagán do shab coimirce agamsa, agus tugas iníon an ghrúdaigh mar mhaoi agus mar baincéile do Ríodire an Chlaíomh Órta, agus do rinne mé rí ar an Oileán nGorm de, agus is easpac díteac do bí mo muintir féin tar éis an cat-ghleo sin, óir ní raib beo den deic míle laoc do cuais liom cun an cata ac don míle amháin.

IO4. “Do cuadar an laocra, an méid do mair díob, dá ndúicib féin, agus do triallas-sa dom ríocht féin agus tugas iníon rí Ulaó liom, .i. Doirn Déad-solais, agus is gearr do mair sí agam, óir do fuair bás i gcionn bliana, agus atá mac dá héis agam anois i gcionn a sheacht mblian, agus do meas mé a cur go héirinn as foghlaim lúit agus saisce. Ac ceana, i gcionn bliana d’éis báis mo mhá do cuala mé as luét suaird agus seancais agus as luét léite leabhar surb as rí inise na mBeo do bí an iníon ba breáta crut agus dealb dá raib sa domhan uile, agus sur múc a dealb ar deilb ban an domhain. Arna éos sin domsa, do cuais mé dá hiarraib ar a haithir mar mhaoi, agus is é preagra tug sé orm nac dtiúrfaó sé a cumal coimídeacta mar mhaoi dom. Do glac fearg ró-mhór mé ar gclos an aithisc sin, agus d’iarras comrac air. Adúirt an rí ná raicib féin cun comraic an fear do bí an oiread sin slua aige. Ansin adúras cúis céad laoc do cur cugam, óir do measas sur gearr go dtitfead slua an tÚna go huile liom ar an mod sin, ac dar do lámhise, a tréan-míle, ní hamlaib do bí, óir an cúis céad

DO MARDAS AN LÁ SIN, IS IAD DO ÉADINIS IM AGAIR ARNA MÁRAC. CIO TRÁCT, DO BÍ MÉ AG COMRAC LEÓ FÍCE LÁ, AGUS IS IAD AN MUINTIR ÉEÁNNÁ ÉADINIS ÉUGAM AN ÉEÁD LÁ ÉADINIS SÁC AON LÁ, AGUS DO BÍODAR COM BEO AN LÁ DEÁNAC AGUS DO BÍODAR RIAM. O'FÁSAS AN TÍR AR SIN GO TÚC TROC-MEANMNAÉ, AGUS AG SIN MO SCÉAL DUIT A SÁISCÍG," AR AN RIDIRE ÓR-ARMAC, " AGUS INNIS DOMSA ANOIS CÉ TÚ FÉIN DO RUG BUAIÓ ORM."

105. " DONAS AGUS TUBAIST AR DO BÉAL ' " AR CONÁN, " IS IOMAI LAOC IS TREINE NÁ TÚ AR AR RUG AN CAT-MÍLE SIN BUAIÓ, AGUS BÍOD A FÍOS AGAT SURB É OSCAR MAC OISIN MÍC RÍ NA FÉINNE É, AGUS OCTAR EILE DE MAITÍD NA FÉINNE ATÁ INA FOCÁIR ANSO." " IS MAIT LIOMSA," AR AN SÁISCÍOC, " SURB LEIS DO RÁINIS TREISIÚ ORM, DE BÍ GO BPUIL A FÍOS AGAM GO BPAIGEAD M'ANACAL UAIÓ." " NÍOD FÍU LE HOSCAR TÚ MÁRÚ," AR CONÁN, " Ó NÁR MÁRAIG SÉ SA SCOMRAC TÚ." " DO GEODAIR ANACAL UAIMSE," AR OSCAR, " AGUS BEIR BUAIÓ AGUS BEANNACT, ÓIR IS RÓ-DINN NA SCÉALTA CÁNÁIS DÚINN." DO SCAOILEAD DEN RIDIRE ÓR-ARMAC AR SIN, AGUS DO ÉAITEADAR AN OÍCE SIN GO SÚC SO-MEANMNAÉ GO MAIDIN.

106. IS ANSIN DO LABAIR OSCAR AGUS ADÚIRT, " LUÍM FÁM ARMAID SÁISCE NAC RAICAIÓ MÉ TAR M'AIS GO HÉIREANN COÍCE GO BPAIGE MÉ INÍON RÍ OILEÁIN NA MBEO MAR MNAOI AGUS MAR DAINCÉILE DON RIDIRE ÓR-ARMAC." " RAICATSA LEAT," AR AN RÍ, " MAR AON LE SLUA AN TÚNA." " NÍ TIOCPAIÓ AON DUINE LIOMSA," AR OSCAR, " AC MO MUINTIR FÉIN AGUS AN RIDIRE ÓR-ARMAC AGUS AN CEATRAR EILE RIDIRISE ANSO." LEIS SIN CUIRÍD IAD FÉIN I SCÓIR CUN AISTIR,

agus ceiliúraid féin agus an rí dá céile agus
 triallaid na ceitre fir déas sin d'ionsaí
 loinge lomnoctáin, agus téid inti agus ní
 haitristear a n-imeachta sur sabadar cuan
 agus calafort in Oileán na mBeo agus ní stad
 ná cónaí do rinneadar go rángadar faice an
 dúna agus adúirt Oscar le Conán dul mar a
 raib an rí agus a iníon d'iarraid mar mnaoi
 don Rídiere Ór-armac, nó ceitre céad déas
 dá slua do cur cun comraic leis na ceitre
 fearaib déas atá ar an bfaice. Téid Conán
 sus an rí agus d'innis dó surb i a iníon do bí
 uaid mar mnaoi don Rídiere Ór-armac. "Glór
 ónmhíde nó amadán do canair," ar an rí,
 "óir dá mbeaí slua an domáin ar don láchair,
 ní tiúrfainnse m'iníon dóib dom ainneoin."
 "Do canais bréas mór," ar Conán, "óir níl
 ansú do ceitre fir déas, agus ó nac áil leat
 i tabairt uait le réiteac, freagair comrac
 céad do gac fear díob, agus éifid tú cé hé
 an t-amadán i ndeiread an scéil." "Do
 gheobaid siad sin san cairde," ar an rí.
 Gluaiseann Conán ar sin cun a muintire, agus
 ní mór go raib aisa aise ar a freagra d'insint
 an trát conaiceadar ceitre céad déas fear
 armca éidite dá n-ionsaí. Ionsaíonn Conán
 agus a muintir iad, agus do fearaí gleo
 gáifeac eatarcu, agus gabann Conán agus a
 muintir tríotu amail seabaic trí ealtain de
 mion-éanaib, nó mar oncoim craos-oscailte fá
 tréad caoraí ar macaire réid ró-fairsins, go
 nár fágadar fear inste scéil beo ar an láchair
 sin díob.

107. "Is beas an tairde dúinn iad sin a
 mharú," ar an Rídiere Ór-armac, "óir is iad an

múintir céanna déanfas comhrac inár n-aíú
 amárac." "Ní hamlaíú deas," ar Conán,
 "óir fearfú mise iad anocht agus má cor-
 raíonn don duine acu is é cíneas an t-uafás."
 Caitíú an aimsir mar sin gur éit an oíche, agus
 do gluais Conán go harm-gléasta go hionad
 an cáta agus do luig i measc an áir. Níorb
 fáda dó amlaíú sin, an t-am do conaic an
 tréan-cailleac ag teacht fán ár, agus í armta
 éitíte agus buidéal aici ina lámh, agus é lán
 o'íoc slánuithe, agus ois stócaí ina focair,
 agus an t-am táinig cún an céad fear do bí
 marb, do cuimil cío den ois do bí sa mbuidéal
 dá déal, agus do preab ina seasam, agus do
 cuimil den dara fear agus mar sin do tóg
 sí seisear de preib. Preabann Conán ina
 seasam agus adúirt, "A cáillig meirgig
 mí-sciamaig! Ná tóg don duine eile díob
 sin, óir ní fáca mise don duine dar mór-
 riam ina deataíú arís agus ní maí liom a
 feiscint anois." Ní scanraó ná easla do
 glac an cailleac roime, ac a claidem a tar-
 raing amac agus a haíú do tabairt ar Conán,
 agus do rinneadar comhrac feig fuiltéac faob-
 rac calma cróga croíúil com-uaidbreac mór-
 déimeannac, agus do méadaig an comlann ar
 Conán, ionas go raib dá traocáú go mór, agus
 an t-am do mótaig an cailleac sin do teitg
 a claidem agus a sciát uaiti, agus do rit
 cún Conán agus do rug cruaid-greim fána
 com áir, agus do tóg sí suas ar maol a gualann
 é, agus do buail fá lár fúití é, agus do céangail
 go cruaid daingean do-scaoilte é, agus do
 cuir ar muin duine dá stócaí é, agus adúirt
 leis é cur fán ri-céangal dá pianáú, agus ansin
 o'atbeoig sí an slua uile.

108. DO GLUAIS AN FIA-ÉAILLEAC CUN AN TÚNA
 AGUS ÉUAIG MAR A RAIÐ CONÁN AGUS ADÚIRT LEIS,
 “A CONÁN, ATÁ SÉ AR DO CUMAS FÉIN FÓIRTIN
 ORT FÉIN ANOIS ÓN MÓR-ÉIGEAN INA BFULIR, ÓIR
 IS MISE MÁTÁIR RÍ NA TÍRE SEO, AGUS MÁ PÓSANN
 TUSA MÉ GEUBAID TÚ T’ANAM, AGUS MURA BFUL
 TÚ SÁSTA LEIS SIN, LUÍM FÁM ARMAID SAISCE GO
 DTIÚRPAÐ BÁS ANUASAL DUIT.” IS AMLAID BÍ AN
 ÉAILLEAC SIN, BÍ TRÍ HORLAÍ IN SAC STAIR-FIACAIL
 LÉI, AGUS A PUS IOCTARAC AS IOMPÓ ANUAS AR A
 SMIGIN, AGUS A DÁ SÚIL SLOISTE TRÍ HORLAÍ SIAR
 INA CEANN AGUS IAD AS SÍOR-SILEAD BRACAD
 AGUS FOLA, AGUS DO BÍ CEITRE HORLAÍ AR FAD
 IN SAC IONGAIN DÁ RAIÐ UIRTI AGUS DO BÍ OIREAD
 DOIRN RÍ-MÍLE DE ÉNAP I SCLÁR A HÉADAIN,
 AGUS OIREAD CORCÁIN DE ÉNAP I SCLÁR A HUCTA,
 AGUS AN TOIRT CÉANNA IOIR A DÁ SLINNEÁN, AGUS
 DO SEASPAÐ MÓR-ÚLL AR SAC RIBE DÁ FOLT SARB
 SLIM CIAR-DUB, IONAS SURB ABAR SCANRAID A
 FEISCIN.

109. DO LABAIR CONÁN AGUS IS É ADÚIRT :
 “DAR MO BRIATAR, A ÉAILLIG SRÁNNA, AN BÁS IS
 TARCASNÍ DAR TUGAD O’AON DUINE RIAMH, GO
 MB’FEARR LIOM A FULANG NÁ DO SAMAILSE O’OLL-
 PEIST DIABLAÍ DO PÓSAD, NÓ PÓS A BEIT LE RÁ
 AS FEARAID NÁ MNÁID ÉIREANN SUR CEANGLAD
 MÉ LE SEAN-MÁTÁIR RÍ OILEÁIN NA MBEO.”
 ANSIN DO LABAIR AN ÉAILLEAC GO CEANSA LE
 CONÁN AGUS ADÚIRT : “MÁ PÓSANN TÚ MÉ,
 A RÍ-MÍLE, MUIRPID MÉ AN RÍ ZONA BANTRACT,
 AGUS DEANPAÐ RÍ DÍOT FÉIN AR AN OILEÁN SO.”
 “DÁ NOÉANTÁ RÍ AR AN DOMHAN DÍOMH,” AR
 CONÁN, “NÍ HÉ AMÁIN TÚ PÓSAD, AC NÍ BEINN
 AS FEACAIN ORT.” ANSIN DO GLAC BUILE AGUS
 OLC AN ÉAILLEAC, AGUS TÓGANN CONÁN AS AN ÁIT

ina raid, agus do cuir fán rí-éangal nime é, mar a raid sac braon as dul go cndám ann, agus an pian as dul go croí air, ionas go raid as búirtead go huafásac mar tarb buile.

II. Cíó tráct dob ionad le muintir Conán a fad do bí sé gan teact, agus céit go háit an comraic agus conaiceadar gur hatbeod an luét do marbadar an lá roime sin, agus smaoinio ina n-aigne gur caillead Conán. Ac ceana na fir do tit leo an lá roime sin, o'ionsaíodar iad go calma an dara lá, ionas gur traocad leo ar an láthair sin iad, ac don laoc amáin o'fuadais Oscar ó claidéam Joill agus o'fiaprais de créad o'atbeois an slua. O'innis an t-óglac gurb i an caillead o'atbeois iad. Do liseadar uatu é ar sin, agus adúirt Oscar go bfairfead féin an dara hoice sin doib. Adúirt Diarmaid agus Joill go bfairfidis féin mar don leis.

III. Gluaisio rompu go láthair an cata agus luit i measc an áir, agus níor éian doib ann go dtáimis an caillead agus a dis stóac, agus níor lig Oscar di do tógáil ac dis an t-am do chuais ina comdail, agus ní scanrad ná eagla do sab i, ac a claidéam a tarrain, agus a hagar do tabairt ar Oscar, agus rinneadar comrac feis fuilteac fíor-calma reactimar ró-goineac, agus bíodar ar an leatrad sin aimsir iméian, ionas go raid an caillead dá cloí, go dtug Oscar béim claidim dá hionsaí, gur meas an ceann de buain dá colainn den béim sin. Sió ea do tug an caillead baot-léim ar a cúl, ionas go ndaadais seact gcéimeanna den baot-léim sin, agus ó neartmaire na mór-béime sin gur tit an claidéam as a lámh cun

talún ó Oscar, agus an fear do bí sé ag tógáil
 an éalaidh do rit an éallach cun siúl. Do
 maraigh Diarmaid agus Solla an dá stóca
 agus an beirt d'atbeoigh an éallach, agus mar
 conaiceadar go raib an éallach ag imeacht de
 luas cos ó Oscar ritio ina diaid, agus ar
 mbeir dóibh ró-dian uirtí sa tóir do timpeall
 sí an dúin fá naoi mar nac fearfadh sí dul
 isteach ag a foisgeacht do bíodar an laocra di.
 Ansin do gab Solla ina coinne agus an tís eile
 ina diaid, agus ar tteagmáil ar a céile di
 féin agus do Solla do fearadh gleo fuilteach
 eataru agus comrac calma créachta, fá
 mar do bí, an éallach cuirpthe cnapach, máthair
 rí Inse na mBeo, agus Solla mear-calma mac
 Morna.

II2. An t-am do mordaigh an éallach i féin
 dá cloí ag Solla, d'iompaiigh sí uaid agus do
 lig sí i féin ina réim ró-reacla, agus ní fada
 do cuaiigh an t-am do tteagmáigh Diarmaid agus
 Oscar uirtí, agus do síleadar i beir teann-
 taite acu, gíbh ea d'éirigh sí de léim éadrom
 inneallta ionas go n'edachaiigh sí os ceann
 Diarmada agus Oscar tarstu amach i bfaid ar an
 bfaide, agus lig i féin ar siúl go troigh-éascaid.
 Gíbh ea d'fíll Diarmaid ó Duibne uirtí go
 tapaid agus do lean ins an tóir i agus an
 éallach Dearg beartaite ina géal-dóid aise,
 agus tug roga urcair den tsleigh fúití, gur cuir
 fad láime laoié di idir crann agus iarann
 trína croí. Do cuir an éallach ar dtitim
 di fia-scread aisti ba clos ar fear an dúina
 uile, agus do baineadar a ceann di, agus cuir-
 eadar ar cuaille é ag doras an dúina. Ansin
 triallaid tar a n-ais cun a muintire agus

tugadar scéala na cailli dóib agus ba lúcháiread
iad ó na scéalaib sin.

113. Dála an rí, an uair do éuala scread na
cailli. D'aicín gurb marb do bí sí, agus d'éirigh
as a leabaid agus do cuir coméruinniú ar a
sluaib, agus dob iomaí gaiscíoc gálae agus laoc
láidir lán-cálma i ndún an rí an t-am sin.
Iomctusa fiann nÉireann, ar an gcéad amarc
den lá arna márac tángadar in aghaid na
catrae, agus do bíodarsan in inneall cata
rompu. Leis sin téid fiann Éireann agus an
ceathrar gaiscíoc ón Domán Toir do táinig
leo agus an Rídire Ór-armac tríotu agus fútu
mar do gheobad fiolar trí scata colm, agus
ba samail le gaird-eas glórac an tréan-ruatar
tugadar ortu. Ac céana dob é críoc an mór-
gleo sin mura ndéacais fear san aer suas nó
síos i ndoinniú na talún, níor imigh neac díob,
ac amáin an rí agus beagán dá muintir do
éuais ina raon maóma don dúin agus iad
geatai an dúna ortu féin. Réabaid agus
bristid fiann Éireann agus marbaid gac n-aon
dá dtarla leo, nó go ndéacadar mar a raib an
rí, agus do briseadar an cró cata do bí dá
anacal, agus tug Oscar sí santac dá ionsai
agus iann a dá lámh leabaire lán-arracta ina
timpeall. Sur buail pó talam é agus do
céangail go cruaid doéraitheac é. "Ná
marais mé," ar an rí, "agus gheobaid tú
cíos agus cáin uaim fead mo saoil, agus
m'inion mar innaoi don Rídire Ór-armac."
Luimse fám armaib gaisce," ar Diarmaid, "nac
fáspair an áit seo go bfaigeadsa Conán."
"Do gheobair," ar an rí. Leis sin do cuiread

TEACHTAIRE AR CEANN CONÁIN AGUS AR DTEACHT I
LÁTAIR DÓ DO SCAOIL OSCAR DEN RÍ.

II4. IS AMLAIO DO BÍ CONÁN AGUS É STRAOILTE
SPÓLTA INA CNEAIB DEARGA ÓN SCÉANGAL NÍME
AGUS A BÉAL, A PЛУCA AGUS A SMIGIN SO LÉIR
POLTA Ó STAIR-PIACLAIB NA CAILLÍ. “DAR MO
BRIAČAR,” AR DIARMAID, “IS OLC A ÉUAIS
COMRAC NA CAILLÍ DUIT, A CONÁN, AGUS IS MEASA
NÁ SIN DO ÉUAIS A TOCMHARC DUIT, ÓIR ATÁ AN
BÉAL ITE DÍOT AICI.” “LUÍM I BFIANAISE
M’ARM,” AR CONÁN, “MURA MBEIT MÉ FANN
LAG OCRAÉ SAN BIA SAN DEOC, AN TEANGA TUISLEAC
ADÚIRT AN BAOT-COMRÁ SIN LE PONÓIO LIOM SO
NDÉANFAINN A SRACAD AGUS A RÉABAD. AS DO
BÉAL AMAÉ, AGUS, A DIARMAID NA MBAN, BA
CÓRA DUIT BIA NÓ DEOC A TABDAIRT ÉUGAM NÁ BEIT
AS MAÍOM NA CAILLÍ ORM.” ANSIN TUG DIARMAID
BIA AGUS DEOC ÉUIGE, AGUS DO ÉAIT CONÁN A
SÁIT DÍOB. “A CONÁN,” AR DIARMAID, “IS
CNEAC ATÁ DO BÉAL AGUS IS CREIMTE ATÁIO DO
PLUCA AGUS IS MÓR AN T-AT ATÁ IT AGAIO, AGUS
MÁS IAD PÓGA NA CAILLÍ DO CRÉACHTAIS MAR SIN
TÚ IS MÓR AN TSEARC DO BÍ AICI DUIT.” “NA
HUILE DÍOMÁ ORM,” AR CONÁN, “DON DUINE
TRÁCTPAS FOCAL LIOM NÍOS MÓ AR COMRAC NÓ AR
TOCMHARC NA CAILLÍ DIABLAÍ, SO NDÉANFAD MION-
SGREAMANNA DÁ CORP AGUS MAR AN SCÉANNA NÁ
RACAD DO COMRAC LE HAON ÉAILLIS SO LÁ DEIRIO
MO SCAOIL UILE.”

II5. CIÓ TRÁCT DO PÓSAÓ MÍON AN RÍ AGUS
AN SAISCÍOC ÓR-ARMAC LE CÉILE, AGUS TUG AN
RÍ SEOIDE AGUS MAOINE IOMAÍ UAISLE AGUS MÓRÁN
ÉADALA DÓIB AGUS D’ULLMAIS FIANN ÉIREANN
LONG LOMNOCTÁIN CUN TRIALL SO HÉIRINN. CIÓ
TRÁCT AR MBEIT DÓIB AS SABAÍL CEADA AS AN RÍ

AGUS AS A MÚINTIR, TÁINIS SCÉALA ÉUCU SO RAIB
 FIA BALLAC BEANN-CORERA AR AN BPAÍCE AGUS
 STRÍOC DE SÁC UILE DÁT AIR, AGUS AOMARCA ÓIR
 AIR, AGUS CEITRE COSA AIRGID FAOI, AGUS
 SUIB É BA ÁILLE DÁ BPACA SÚIL D'ADONNA
 D'AINMÍDÍO RIAH. TÁINIS AN RÍ AGUS AN LAOÉRA
 SIN UILE AR AN BPAÍCE, AC AMÁIN CONÁN DO BÍ
 AR A LEABAIÓ LEIGIS. DO SCAOILEADÓ NA COIN
 AGUS NA SÁDÁIR I NDIADÓ AN FIA, AGUS SO
 LEANADAR É TAR MAOILINN CHOC AGUS SLIAB
 NDIAMÁIR NDO-EOLAIS, AGUS DO LEANADAR AN
 LAOÉRA É MAR AN SCÉANNA. NÍOR ÉIAN DÓIB MAR
 SIN SUR ÉIRIG CEO INA DTIMPEALL IONAS NAC
 BPACA AON DÍS DÍOB A CÉILE, AGUS DO SEOLADÓ
 AN T-OÉTAR SIN D'FÍANNAID ÉIREANN I SCOILL
 DORCA AINIRÉID AGUS DO BÍODAR ÉIAN D'AIMSIR
 AS OIBRIÚ TRÍ SÁC ACRAH DÁ DUTARLA DÓIB SO
 RÁNGADAR TRÍ CAISLEÁIN DO BÍ SA SCOILL, AGUS
 TRIALLAID CÚN AN CAISLEÁIN DOB FOIGSE DÓIB
 AGUS DO CONAICEADAR AN AON BEAN DOB ÁILLE
 DE MÍADÍO AN DOMÁIN SO COM-IOMLÁN, INA SEASÁIN
 I NDORAS AN CAISLEÁIN AGUS COINNEAL AR LASADÓ
 INA LÁIN.

116. DO BEANNAÍODAR DI AGUS D'FÍAFRAÍODAR
 DI CÉ AN ÁIT INA RABODAR, NÓ CE BA TRIAC NÓ BA
 TIARNA AIR. "ATÁ," AR AN INÍON, "NAMÁID
 DÍDSE, EADÓN OLLPIAST NA SCAISLEÁIN NDIAMÁIR,
 .i. DEIRFÍUR LOMNOÉTÁIN, AGUS IS Í DO BÍ INA
 FIA AGAIDSE DÁ FIAC DO BUR MEALLADÓ ANSO,
 AGUS DO ÉUIR SÍ AN CEO ÚO IN BUR DTIMPEALL
 CÚN SÍB DO DEIGILT ÓN SCUID EILE CÚN FEILLE
 ORAID, AGUS NÁ TIGISÍ ISTEAC IN AON CAISLEÁIN
 DÍOB SO, AC TRIALLAISÍ DE LUAS COS AS AN ÁIT
 SEO." "NÍOR SÁD EAGLA NÁ ANBAINNE SINNE
 RIAH," AR OSCAR, "AGUS ATÁ DE RÓ-MÉAD

AR DARTA GO MB'FEARR LINN BÁS O'FÁIL NÁ A
 FULANG NÍOS SIA." "ATÁIM DÁ FÓGRA DÍB,"
 AR SÍ, "NÁ BLAISIGÍ BRAON DÁ CUID DÍ NÓ BEIÐ
 SÍB INA AITREACAS." "NÍ FÉIDIR AN SCÉAL
 A BEIT NÍOS MEASA," AR SOLL, "ÓIR MURA
 BFAIGHEAM DEOC GEOBAIMID BÁS DEN TART."

II7. AC CEANA TÉID ISTEAÐ DON ÉAISTEÁN
 AGUS DO BÍ CAILLEAC MÓR MEIRGEAC ROMPU
 ISTIG, AGUS DO CUIR SÍ FÁILTE ROMPU, AGUS
 ADÚIRT LEIS AN INÍN DUL AGUS DEOC A TABAIRT
 CUN AN LAOÉRA. "NÍ TIÚRPAÐ," AR AN INIÓN.
 "TIGIGÍ LIOM," AR AN CAILLEAC, "CUN AN
 ÉAISTEÁIN SEO AMUIG MAR A BPUIL AN DEOC."
 TÉID SIAD LÉI AR SIN, AGUS TUG AN CAILLEAC SOIT-
 EAC DE DÍG BLASTA CUCU, AGUS AR N-ÓL NA DÍ DON
 FEAR DÉANAC DO TITEADAR A LÁMA Ó NA SUAILLÍB
 DÍOB UILE. ANSIN DO RINNE AN CAILLEAC GÁIRE AGUS
 O'FIAPRAIG DÍOB CONAS DO BÍODAR. DO FREAGAIR
 SOLL AGUS ADÚIRT, "ATÁIMID GO TUBAISTEAC."
 "BEIÐ SÍB NÍOS MEASA," AR SÍ "ÓIR BÉARPAÐSA
 BÁS GRÁINIÚIL DÍB IN ÉIRIC MO DEARTÁR MAIT
 AGUS A MINÁ DO TIT LÍB, EADÓN LOMNOCTÁN
 SLÉIBÉ RIFFE, AGUS NÍL DE CAIRDE AGAIB AC AR
 PAÐ CONÁIN MAOIL DO TABAIRT LIOM."

II8. AR SIN O'IMIG AN CAILLEAC UATU O'ÉIS
 GLAIS DO CUR ORTU, AGUS O'FÁS IAD GO DÚC
 DOUBRÓNAC. MAR SIN DÓIB GO DTÁMIG AN INIÓN
 CUCU, AGUS DO CUIR A CEANN ISTEAÐ TRÍ FUI-
 NEOIG DO BÍ AR AN SCAISTEÁN, AGUS O'FIAPRAIG
 DÍOB CONAS DO BÍODAR. "ATÁIMID GO TRÉIT-
 LAS," DO RÁIG OSCAR, "ÓIR DO TITEADAR NA
 LÁMA DÍNN." "TRUA SIN," AR SÍ, "LAOÉRA
 COM BREÁ LÍB DO TITIM AMLAID, AGUS NÍL FÁIL
 LEIGIS GO BRÁC DÍB SAN DEOC O'FÁIL AS CORN
 NA MBUA, AGUS NÍL DE CAIRDE AGAIB AC CONÁN

A tábairt léi, agus dá mbeath slua an domhain
 as gabáil de claiómh uirtí ní deargfaó siad
 uirtí san fha' dearg diarmada uí' Duibne, agus
 raabasa go dtí an rí as iarraib an coirn an
 t-am racas an caillead ina cotlad, óir," ar
 sí, " tugas gra ró-mór d'Oscar sul conaic
 mé riam é le méad a clú agus a saisce, agus
 níos mó an t-am conaic mé anso é, agus níl
 rí ná plaic sa domhain is mo saibreas ná mé,
 agus is leatsa an t-iomlán de, má gheobair
 liom mar mhaol, a Oscar." Do labair Oscar
 agus adúirt go mba í a roga tar mnaib an
 domhain.

II9. An t-am do éuaig an caillead cun suain,
 do éuaig an iníon agus a cumal coimheacta
 go dún rí Oileáin na mBeo, agus buailio
 as an doras. D'fapraig an doirseoir cé bí
 ann. " Teactaireact atá againn ó fíannaib
 Éireann," ar sí. Do ligead istead iad do
 láthair an rí agus na maite eile do bí tar éis
 teacta istead an t-am do éuaig díob teasmáil
 le fíannaib Éireann ar noéanam iomaid éuaro-
 uite dá lorg, agus do bíodar lán de lúcháir
 ó scéal d'fáil uacu. D'umlaig an iníon dó,
 agus d'innis gur baineath na lámha ó na guailib
 d'fíannaib Éireann trí draioct agus feille-
 beart deirfiúr lomnoctáin. " Beas a creit-
 imse deo glór," ar Conán Maol, " óir ní
 bairfidis fir an domhain na lámha den oectar
 úo." " Dá méid do dócas astu," ar an
 iníon, " do bain don caillead amáin na lámha
 díob uile, agus dá mbeifesa ina bfochair—"
 " I' teas m'iontas anois," ar Conán, " iad
 as cuilliúint a lámh, agus pós dá scaillidís a
 scosa le dul do comrac le cailig."

120. DO SHAB AN RÍ AGUS AN LAOCÉRA A SCULAIŢE
 CATÁ UMPU, AGUS DÚIRT LE CONÁN TEACHT LEÓ
 D'FÓIRŢIN A CÁRAO. DÚIRT CONÁN NÁ RACAO
 LENA MÁRTAIN IN AON ÁIT I MBEAO CAILLEAC.
 " IS FADA SURB IADSAN D'FÁSGAO TUSA I NGÉIB-
 EANN SAN FÓIRŢIN ORT," AR AN RIDIRE DOB,
 " AGUS TAR LINNE ANOIS SUL TIOCFAS AN CAILLEAC
 FÁO DÁIL, ÓIR IS CIRTE DUITSE FÓIRŢIN ORTU
 NÁ DÚINNE, MÓRMHÓR Ó BÍMIS AS CÚNAM LEAT."
 " DAR MO BRIAŢAR," AR CONÁN, " NÍ BEAG
 LIOM M'FOISCEACHT DÍ, AGUS NÍ FEARRÓE SIBSE
 DUL ANN, ÓIR Ó BUAIG SÍ ORTU SÚO, IS DEIMHIN NÁ
 BUAIFEAO SLUA AN DOMHAIN UIRŢÍ, AGUS MÁ TÁ
 SIBSE SAN CÉILL NÍ HABAR SIN GO MBEINNSE
 AMLAIO."

121. CÍO TRÁCT DO TRIALL AN RÍ AGUS NA
 RIDIRÍ EILE I SCUIDEACHTAIN NA HINÍNE, AGUS
 BEIRIO AN CORN LEÓ, AGUS AR ROECTAIN AN CAIS-
 LEÁIN DOIB BRSIO AGUS RÉABAO NA DOIRSE,
 AGUS TUG AN INÍON DEOC D'FÍANNAIB ÉIREANN
 AS AN SCORN, AGUS DO CEANGLADAR A LÁMA DÁ
 NGUAILLÍB COM MAIT AGUS DO BÍODAR RIAM. DO
 BÓG OSCAR AN INÍON AGUS D'FÍAFRAIG DÍ CÉ HÍ
 FÉIN. " ATÁ, INÍON DO RÍ LOCLANN MÍSE,"
 AR SÍ, " AGUS IS É TÓG NA CAISLEÁIN SEO AGUS
 TUG SÉ A RAO D'ÓR AGUS D'AIRGEAO AGUS DE
 SEOIDIB UAIŢE EILE AIGE I DTAISCE IONTU DOMSA,
 AGUS A SCÚRAM AR AN SCAILLIĞ, MAR IS Í D'OIL
 É FÉIN, AGUS NÍL TIARNA FAN DOMHAN NAC BPUIL
 A DÍOL DE SPRÉ ANN."

122. D'ÉIRIG AN CAILLEAC GO MOĆ AR MAIDIN,
 ÓIR DOB FADA LÉI SAN CONÁN A BEIT AICI, AGUS
 AR BFEACAIN AMAĆ DÍ DO CONAIC SÍ DOIRSE AN
 CAILSEÁIN UILE RÉABTA, AGUS FÍANN ÉIREANN
 INA SEASAM ANN, AGUS AN INÍON INA BPOCAIR.

D'fíll isteach agus do chuir a culaidh cacha uimpi agus cáinigh d'ionsaí na féinne. An t-am do conaic an iníon an ollpiast cáilli as déanamh uirtí do scread agus adúirt, "A Diarmaid uí Dúibne, mura muirfidh tusa an cáilleach atáimid uile cáillte." Do bóg agus do bheartaigh Diarmaid an Craoiseach Dearg, agus tugh roga urcáir dhi d'ionsaí na cáilli go n-deachaigh trína cliabh go croí. "A Dé dá n-adraim," ar an cáilleach, "is mairg dar bain an t-urcár sin, óir is í seo slea Diarmada uí Dúibne trasna mo cléib." "Is í céana," ar Diarmaid. "Más ea," ar sí, "mura mbeadh an t-urcár sin, do bainfinn na cinn d'ib uile ; " agus ar rá na b'focal sin do tit an t-anam aisti. Do preab Oscar i scoinne na hiníne agus do pós go díl agus go díocra í, agus an fiann uile mar an gcéanna.

123. Dála Conán, ar n-imeacht don rí agus do na laocáid do bí ina farradh as an tóin d'ionsaí fiann nÉireann, do shab uamán agus eagla roimh an scailligh é, mar do éuala go raib sí as brait ar teacht fána dháil, adúirt nár dhion dó beic in aon áit den ríocht sin, agus adúirt le Corc leathan-armach agus le Dáire laoc-armach, dís de thaoiseacháid teaghlach an rí, dul leis cun na loinge. Do freagródar sin agus d'fíafraíodar de créad an fáil a raib sé as dul cun na loinge an t-am san d'óice. D'innis Conán dóib gurb le heagla agus as teiteadh roimh an scailligh diablaí sin do bí sé, agus naé stadfaid go raicadh go nÉirinn. "Ná fanfaid tú leis an gcuid eile ved cuideachtain ? " ar cáe. "Ní fanfaid," ar Conán, "óir atáim deimneach go bfuiliú

SIN ARNA MARÚ LEIS AN SCAILLIŢ, AGUS GO MBEIR
SÍ ANSO SAN MIOILL CUN MISE DO MARÚ MAR AN
SCÉANNA, AGUS IS BRIATHAR DOMSA NÁ BEIR MÉ
FÉIN LE FÁIL AICI.” “IS CIRTE DUIT TUL
D’FÓIRCTIN DO MUINTIRE,” AR IAD, “AGUS RAĊAM-
NE LEAT.” “IS FÉIDIR LÍBSE TUL ANN,” AR
CONÁN, “MÁS MAIT LÍB FÉIN, AC IS DEIMNEAC
NÁ RAĊADSA NÍOS FOISCE NÁ SO DÍ GO BRUINNE AN
BRÁTA.”

124. LEIS SIN DO ĢLUAIS CONÁN AMAĊ, AGUS
DO LEAN AN DÍIS TAOISEAC É, AGUS AS ĢABÁIL
IMEALL NA FAICE DÓIB DO BÍ LIAS MÓR ĊLOICE
INA SEASAM AR A CEANN ANN ROMPU, AGUS AR A
FEISCIN DO CONÁN DO ĢAB UAMHAN MÓR É, ÓIR
DO ŠÍL ĢURB Í AN ĊAILLEAC DO BÍ ANN, AGUS DO
RIT CUN ŠÍUL GO TRÉAN-LÁIDIR I LUAS NA ĢAOITĊE
ĢLAN-ĢUAIRE. DO LEANADAR NA ĢAISCIĢ É AGUS
ĢAN BREIT ACU AR ĊEACT SUAS LEIS, AC AMÁIN
GO RAĊDAR IN IONAD RAĊAIRC DÓ, AGUS DO
BÍ CONÁN DEIMNEAC ĢURB Í AN ĊAILLEAC DO BÍ
INA DÍAD, AGUS DO BÍODAR DÁ LEANÚINT ĊOICE
GO NĊEACAIĢ ŠÉ AS A RAĊARC ISTEAC I NĊIAMAIR
COILLE A RAIB CÉAD MÍLE INA ĢAD AGUS NÍORĊ
FÉIDIR LEO RAĊARC D’FÁIL AIR Ó ŠIN I LEIT, AGUS
D’ĢILLEADAR NA ĢAISCIĢ ĊAR A N-AIS DON DÚN.

125. DÁLA AN RÍ AGUS NA FÉINNE D’ĢANADAR
I NĊÚN NA CAILLÍ AN OÍĊE SIN AGUS AN LÁ INA DÍAD,
AGUS NÍ RAIB RÍ NÁ ĊIARNA SA DOMHAN AS A RAIB
OIREAD SAIBRIS AGUS DO BÍ I NĊÚN NA CAILLÍ.
ĊIĊ TRÁĊT DO ĊUADAR ĊAR A N-AIS GO DÚN AN RÍ,
AGUS DO HINSEAD ĊURAS ĊONÁIN DÓIB, AGUS IS
MÓR AN ĢREANN AGUS AN ĊUIĊEACTA DO RINNEADAR
DEN UAMHAN SIN DO ĢLAC CONÁN ROIM AN ĢARRAIĢ.
AC ĊEANA ĊUIREADAR AN Ċ-ÓR AGUS NA ŠEAD
EĊŠÚLA EILE DO BÍ : NĊÚN NA CAILLÍ I LOING

lomnoctáin, agus ní raib moill ortu gan gluaisceacht ac ar feadh Conáin d'fáil; agus bíodar mar sin go ceann seachtaine, agus daoine sae don lá ar lorg Conáin, go ndúirt an rí fá dheireadh. "Is baol liom," ar sé, "surb é fátae na Carraige Duibhe do teagmhaí leis, agus más é, cuirigí bur súil de."

126. D'fíapraíge Oscar de cé an sórt duine an t-atae sin. "Atá," ar an rí, "fátae mór raíhar-chnámae, cónaíos sa gcarraige duibh i gceartlár na coille diamaire. Atá trois agus píce ar airdhe ann, agus an oireadh eile ar a leiteadh, agus ní hincomraic laoc sa domhan leis, agus an crann is mó sa gcoill do éarraingeadh as a préamaib é le neart a láime, agus tugann cuairt na críche seo uair sa mbliain, agus níl duine ná beithíe dá dteagmann leis ná beireann cun siúil." "Luimse fám armaib gaisce," ar Oscar, "ná raead go héirinn go bráe nó go dtitfid sé liom, nó mé leis."

127. Ansan do gluaisceadar i dtórsaíocht Conáin, an t-octar féinni agus an ceathrar rídirí ón Domhan Toir, agus gabaid umpu a gcuilaite cata, agus téid d'ionsaí na coille agus do cuir an rí eolaite leo, agus timpeall meáin lae rángadar tosae na coille, agus is mall an imeacht do níos le tiubacht agus doirceacht na coille diamaire sin, go dtáinig deireadh lae ortu, agus do cónaiceadar scaot de mucaib fíaine agus caith a sleata leo agus marbaid trí toirc agus do rinneadar morc mór tine agus cuireadar ar trí bearaib cruaidh-coille le taobh na tine iad, agus an t-am ba róstea iad d'iteadar a saic díob agus coo-

LADAR SO MAIDIN. DÁ LÁ DÉAS AR AN MOÍ SIN
DÓIB AS TÓRAÍOCT CONÁIN, AGUS AR N-ÉIRÍ GRÉINE
AN TREAS LÁ DÉAS DO CONAICEADAR AN CARRAIS
CEANN-DUB URGRÁNNA COM DUB LEIS AN NGUAL
AS ÉIRÍ IN ÉINEACT LEIS AN AER. D'INNIS AN
T-EOLAÍ DÓIB SO RAB AN CARRAIS SIN POLAM
FÚITI AGUS SURB ANN DO CONAIS AN FATAE.

128. AC CEANA TÁNGADAR SO BUN NA CARRAIGE
URGRÁINNE SIN, AGUS NÍORÉ FADA SO SCUALADAR
UALL-GÁIR MÓR INTI, AGUS D'AICHNÍODAR SURB
Í UAILL CONÁIN Í, AGUS LEIS SIN DO LUATAÍODAR
CÚN NA HÁITE, AGUS AR DTEACT I BFOISCEACT
URCAIR SLEIGE DON DORAS DO CONAICEADAR CONÁN
AS GEARRAD CONNAID CÚN TINE, AGUS MÁTAIR
AN FATAIS INA SEASAM TAOB LEIS, AGUS AN UAIR
NÁ TAICHNÍOD LÉI MAR DO GEARRAD CONÁN AN
CONNAID DO BUAILLEAD BUILLE DE CORDA CRUAID
CHÁIBE TRASHA AN DROMA AGUS NA SLINNEÁN
AIR, AGUS DO CUIREAD CONÁN UAILL MÓR AS LE
GAC BUILLE AGUS D'FÉACAD SO TRUA AR AN
SCAILLIG. DO GLAC FEARG MÓR DIARMAID AR
BFEISCIN SMAECTA NA CAILLÍ AR CONÁN, 'ÓIR DOB
IONMAIN LE DIARMAID CONÁN, AGUS CUS URCAIR
DEN GA DEARG D'IONSAÍ NA CAILLÍ LE HIOMLÁN
A NIRT SUR CUIR TRÍNA CROÍ Í, AGUS DO TIT SÍ
MARÉ AR AN LÁTAIR SIN.

129. AN T-AM DO TIT AN CAILLEAC DO TÓG
CONÁN A CEANN AGUS D'FÉAC INA TIMPEALL AGUS
DO CONAIC FIANN ÉIREANN AGUS DO RIT DÁ
N'IONSAÍ AGUS DO PÓG SO DÍL AGUS SO DÍOCRAIAD.
ANSIN DO LABAIR DIARMAID AGUS IS É ADÚIRT :
“A CONÁIN,” AR SÉ, “MEASAM NAC BPUIL
SCARÚINT AGAT LE COMRAC NA SCAILLEAC, AGUS
IAD UILE AS TREISIÚ ORT.” “LIG TART AN
GEARÉ-COMRÁ SIN, AGUS MURA MBEAD SO BPUILIMSE

pann breoite agus gan m'arm gaisce agam do
béarfaidh do éirí díol ann ; agus ba éora duit
uamán a beit ort roimh an áit atá anso—agus
conas éiofaidh leat a marú—ná beit ag trád
ar an lámh láidir atá cailleadh do déanamh
ormsa, agus mura marfar an t-áit sul
éiofas sé i scoir cáta, muirfidh seisean sib
uile."

130. "Innis dúinn a Conán," ar Soll,
"conas do táinig tú cun an áit." "Atá,"
ar Conán, "an uair d'imis an rí agus na
gaiscigh do bhur n-ionsaí go caisleán deir-
féaraí lomnoctáin, do glac uamán agus sgan-
raí mór mé roimh an scailligh, óir do tuigeadh
dom nár éirí aon áit sa ríocht dom. Ansin
gabaim m'arm gaisce umam agus d'iarras
ar éis taoiseach teaghlach an rí teacht dom
coinneacht sus an loings mar do bí an oíche
ann, agus d'inseas dóid go raicinn go héirinn,
agus ag gabáil tríd an bfaice dom conaic
mé deirfidh lomnoctáin ar an bfaice agus do
glac eagla mé roimpi agus do ritheas cun siúl
tar maoilinn chóc agus gleann agus an cailleadh
ag rit im éirí agus do tuigí dom gac trád
go mbeinn ar lámh aici, agus gac aon liú dearg
im éirí aici ag búirfeadh agus ag glaoí orm.

131. "Níor éirí dom ar an dtrean-rit
sin gur seolaí isteach sa scoill seo mé, agus
do bí mé ar an dtrean-gluisceacht sin ar feadh
seacht lá go n-oíche gan bia gan coileadh gan
suaimneas, agus an cailleadh im éirí, agus
ar dteacht na hoíche an seachtú lá do titheas
cun talún agus gan cumas agam dul níos sia,
gan brí i scois ná i lámh liom agus mura mbeadh
mo éirí gaisce beit orm ní beadh greim

le céile díom, ó sceadáib agus ó achrann na coille. Acé ceana do buaileas mo drom le bui crann, agus carrainn mé mo éalídeam amac cun comraic do tabairt don cáillí, 'oar liom, do bí m'óid, agus an uair ná táinig sí cugam do baineas abar boite agus do rinneas tine agus d'ímíos ansin as féadain fiais ar bit, agus ní fada éuaig mé an t-am do teagmáis scaot de mucaib fiáine liom, agus cáiteas urcár sleíge fútu, agus marbas muc den urcár sin, agus do rugas cun na tine í agus do cuireas dá róstaó í, agus an t-am do bí sí rósta d'íteas mo sáit d'í.

132. "Ansin do éuaig mé cun suain agus níor dúisig mé go maidin arna márac, agus ar musclaó dom is é áit i rabas ná sa gearraig úd ; óir do gab an patac cugam am éigin den oíce, an fear do bíos m'córlaó, agus tug leis cun na carraige seo mé. Ansin adúirt an patac go rabas mór láidir garb-chnámac agus gur fada bí sé ar lorg mo leitéide agus gur méas sé gur maic an fear tine do déanpáinn, agus do cuir as gearraó admaio mé cun tine agus a máctair ina maor orm, agus an uair ná taithió l'é mar do gearraínn é, do buailead buille de corda cruaid cháiibe orm ionas go sílín go ngearrfaó go cháim mé." Do bain Conán a cuio éadaig de ansin, agus do taispeán é féin dóib, agus ní raib orlaó dá corp gan a beic duib gorm ó rian an corda, agus a cuio feola as lobad agus as bréanaó ó gnát-bualad na cáillí. "Oar do láim, a Conán," ar Diarmaid, "an cáilleac is ciontaó tusa beic ins na rioctuib sin is suaimneasac atá sí, óir níor corraig sí ón bfaice ó sin agus ní corróid

“So gcasfaid tú arís don fáilce.” “Is beag a creidim deo glór,” ar Conán, “óir do bí sí as ríe agus as glaoé orm.”

133. Ar sin d’innis Solla dó gurb lias na mbeann do bí mar cáilleac aise, agus gurb iad dís taoiseac an rí do bí as glaoé air, agus d’innis dó mar an gcéanna sac ar éirig dóib féin agus mar do maraig Diarmaid deirfiúr Lomnoctáin. Ar sin do gab náire ró-mór Conán agus dob fearr leis a bás ná a beata.

134. Ac céana níor éian dóib ar na hiomráitib sin an t-am conaiceadar an t-atac armta éidite agus claiðeam dá lám aise agus do bruitfi marc nó torc i nDoorncla an claiðim sin, agus do bí mar an gcéanna slea mór crann-raimar cata aise ina raib díceall díse laoc a hiompar, agus do táinig dá n-ionsaí ar an ordú sin. Do labair Conán agus adúirt. “A Diarmaid uí Duibne,” ar sé, “mura dtise leatsa an t-atac do marú sul do tís dár láchair ní ligfid sé duine againn beo as an ionad so, ná dá mbead slua na críche in bur bfochair.”

135. Ansin gluais Diarmaid de coiscéimib troig-éascaide dá ionsaí, agus ar a feiscint sin don atac do cuir aon gáir amáin briste cata as, ionas gurb iontac ná deacadar i ngealtact nó i dtám-néallaib báis ó gímean-naid na ghenoc agus na ngleann ina dtimpeall, agus leis sin tug an dís sin rian uréair dá sleataib fó corpaib a céile, ionas nár mór blátm coirní ná an corann do rinneadar as brisead agus as réabad an aeir rompu. Sió ea tug Diarmaid baot-léim éatrom ó talam,

ionas go ndeachaigh ramhar-sleá an ádaigh i leataoiú seachá ; sió ea do chuidigh sleá Óiarmada mar ba ghnáth léi tréas an ádaic ó ucht go formha gur tit an conablaic marb ar an láchair. Léimeann Óiarmado dá ionsaí agus tug béim díola dá claióeamh sa muinéal dó, gur scar a ceann óna colainn leis an mbuille sin.

136. Iomctúsa Óiarmada agus a muintire, gluaiseadar rompu d'éis an ghníomha sin, agus ní haitristear scéala orthu go rángadar faice dúna an rí ; agus ar ndéanamh ar an scarraigh dóib, do cur Conán le báiní agus sealtachas, adúirt Óiarmado, “ A Conán, is amhlaid is cóir duitse a déanamh anois, sásam a baint den cailliğ a cuir tú cun reacha ón áit seo. in éiric gac dochair agus ocrais dá bfuairis as imeact trí coilctib diamaire do-eolais, agus pós in éiric t'feola agus t'feola a beic lopa ar do cnámaib.” An uair do chuala Conán tráct ar an scailliğ, tug crut maic ar éasrut agus táinig airíona a báis dá ionsaí. “ Créad sin ort, a Conán ? ” ar Óiarmado ; “ ba dóig liom go bfuilid gaoite an báis as teact ort.” “ A Óiarmado,” ar Conán, “ sábháil mé ón scailliğ, agus beid mé doo réir in gac ní is maic leat go lá mo báis.” “ Siúil liomsa anois,” ar Óiarmado, “ agus coinneod an caillead duit go scriosa tú le claióeamh a bfuil d'feoil ar a cnámaib di amac.” “ Dob féidir gur cailliúint orm do déanfá, a Óiarmado,” ar Conán. “ Luim fám armaib gaisce ná caillead,” ar Óiarmado ; “ agus, a Conán,” ar sé, “ ar caillead riamh ort ? ”

137. “ Níor caillis,” ar Conán. Ar sin do gluais Óiarmado roimhe agus Conán as imeact

go mall leasc trom-aigeantac ina diaid, agus ar roctain na cloice de Diarmaid adúirt le Conán éiric maic do baint den cáillig do cuir le baois agus gealtacas é. "A Diarmaid na mban," ar Conán, "is mairg mátair a rug tú agus is mairg bean do altram tú, agus luim fám armaib gaisce gurb tusa an céad duine a mbainfead éiric de, i nóil a bfuairesas d'ansó go dtrásta"—agus arna rá sin tug buille faobrac dá claidheamh cun Diarmada. Do tóg Diarmaid a sciaic in aghaid an buille, ionas ná ráinig do Conán dochar ná díobáil a déanam dó. Tugann Conán an dara buille agus do rit Diarmaid cun siúil agus do lean Conán é. Tógaid cáe gaire fonóide fá Conán. D'iompais Conán ó Diarmaid agus tug aghaid orthu sin. Scaipio sin uile ar fead an macaire, agus do érom Conán as búirfead le confad buile, agus do bí ar an aiste sin go dtáinig Solla agus Oscar agus gur cuireadar cun suaimnis é, agus rinneadar siot ioir é féin agus Diarmaid.

138. Ar sin téid cun an dúna, agus do táinig an rí agus slua an dúna ina scoinne agus ina scomháil, agus fearaid pior-éadoin fáilte rompu, agus is mór an lúcair do bí ar sluaib na críce uile trí bás an acaig, óir is iomaí díobáil do níod sé dóib, óir do tugad cuairt na ríocta uair sa mbliain agus do beiread leis an méid airméise dá dteagmáid leis, agus tugad dearg-ár na críce go huile.

139. Dála Conán, tob éigean dó lui ar a leabaid, óir do bí sé créacthaite go hiomaraic ó comheascar na scailleac. Do tugad lia an rí cuige, agus tob éigean uirmór a cuio peola

a gearradh de amach, agus do b'fada go raib sé leigheasta, ac d'fhan an cuird eile den féinn leis, óir ar maiteas na cruinne ní raib leis. Abaile san Conán a tabairt leo. Sió ea, ní tíoceadh Conán go hÉirinn coíce leo go dtugadar uile briatara agus mionna dó ná tráctpaidís in Éirinn ar a eactra leis na cailleachaib. Cio tráct, do gléasadar fiann Éireann iad féin cun a dturais do cur díob, agus ceiliúraid don rí agus dá teaghlach, agus ba dúc dubrónach do bí an rí i ndiaid na féinne, óir níor teagmhaigh leis riam cuideachta ba greannmaire agus ba shuairce ná iad.

140. Ac céana, do gluaiseadar cun an cuain, agus as gabáil tar liaigh na mbeann dóib b'féachadar ar a céile agus do rinneadar gáire. "Luim fám armaib gaisce," ar Conán, "mura mbeadh méid m'andainne, agus san méim lán-neart fós tar éis ar cailleas dem cuird fola agus feola, go dtiúrfaínn cúis goil agus gárta, caoi agus ucláin díb in ionad an gáire; agus ó fuairesas fíos bur mioscaise agus bur ndrochaisne, casadh arís don dún tar m'ais agus ní raib go hÉirinn go brách," agus d'iompaiigh uachtu agus do rit tar a ais don dún. Do lean Goll agus Oscar agus Diarmaid é, agus tugadar mionna agus mór-briatara dó ná tráctpaidís don focal in Éirinn coíce ar don ní dar imigh air. Ansin d'aontaigh Conán dul leo, agus téid ar bord loinge agus seolaid go nuige an tOileán Doilpe, mar ar fás Diarmaid a bean, agus beireann leis i féin agus saibreas caisleáin lomnoctáin ar bord agus fásaid slán agus beannaict as rí an Oileáin Doilpe, agus beirid an ní céanna

uacht, agus ní haithristear scéala orthu gur sabadar cuan agus calafort i gcuin mór-longaé luimniḡ agus fuairadar fionn agus an fiann rompu ann, óir do bí fíos acu do réir na fáistine an lá tiocfaidís i dtír ann.

141. Triallaid ina scoinne agus ina scom-dáil, agus pósaio go díl agus go díocra iad agus d'fíapraíḡ fionn cé an dá rin sin tugadar leo. D'innis Conán dó gurb i iníon rí Lochlann do bí aḡ Oscar agus iníon rí an Oileáin Doilpe bí aḡ Diarmaid. "Dar do lámh, a Conán," ar fionn, "ní gan seod do tángais-se féin, óir is deas an caipín sin ort." Do tós an fiann uile gáir mágair fá Conán, agus leis sin do gab fearḡ mór é, agus do gluais cun siúil ón bfeinn, go nár gab leo ón lá sin go lá a báis ar Sliaḡ Cállainne; agus ar son na coda eile den féinn, ní mór a cotladar an oíche sin leat ar leat, ac Oscar aḡ scéalaíocht ar gac ar imiḡ orthu ó scaradar leo, agus do chuirfead sé iontas ar aon droiḡs ac ar fiannaib éireann.

142. Ac céana is fuafar fearḡac do bí Conán d'Oscar trí beit aḡ scéalaíocht air féin agus ar na cailleaḡaib tar éis na geallúna do rinne sé féin agus an cúit eile dá cúiteaḡtain dó a brisead; agus níorb fearr leis a deata ná a bás, agus do smaoin sé ina aigne féin na raib aon tsuaimneas aige le fáil i bfiannaíocht as sin suas go brác. Do meas sé gan imeaḡt go n-íocfaḡ sé a fearḡ ar cúit éigin den féinn; agus do caiteadar an aimsir mar sin go ceann seactaine, agus gac ard ina ngeobaḡ Conán do bíod gac n-aon aḡ sḡise agus aḡ fonóit faoi. D'éist sé leo nó gur ceapaḡ

Lá áiríte cun fiais agus seilge le fionn pá
Slua Banoi an Rí ; agus ar sreata agus ar
sraona na seilge sin leo, adúirt curo d'ógaib
baot-céillí na féinne le Conán go raib cailleac
na Vinne Doirbe armta éiríte rompu sa ngleann
agus go nbasrann sí ár slua agus oit daoine
do tabairt ar seacht gcataib na Shát-féinne.

I43. An t-am do cuala Conán sin u'aitin
sé gur cuise féin do bíodar, agus tug aghaib
ortu go fíochmar borb-heartmar tréan-láidir,
agus níor scoir den ruatar sin gur maraig
seacht gcéad den féinn. Ar sin do triall
roime in aicshiorra gacha conaire go ráinig
luimneac, agus níor stadad leis go ráinig
an tóin doibinn seacht míle ó luimneac amac
mar a raib Dongas na Carraige, agus do cónaig
ansin i bpochair Dongais ar fead seachtaine,
agus do taitnig aer agus doibneas na háite
sin leis, óir ní raib in éirinn fán am sin don
ait ba breáta doibne ná é. Agus dá méid
an greann do glac Conán don áit, is mó ná
sin go mór an greann do glac sé do mnaoi
Dongais. Ac ceana lá dar éirig Dongas agus
Conán amac ar an bfaice doibinn aeraig do
bí ar an taob teas den tóin, adúirt Conán,
“ A Dongais, ní mór duit ceactar dá cúinse a
tabairt domsa anois.” “ Créad iad sin ? ”
ar Dongas. “ Atá,” ar Conán, “ do tóin
agus do bean do tabairt dom nó comrac don-
fir.”

I44. Adúirt Dongas nár taisteal an talamh
trom-fódaac don laoc dá dtiúrfa sé féin a
bean ná a tóin ar eagla a láime. “ Ac,”
ar sé, “ tá deiread lae ann anois, agus do
béarfa comrac amárac duit.” Ansin téo

SIAD DON DÚN AGUS DO COOLADAR AN OÍCE SIN, AGUS I MOC NA MAITHE ARNA MÁRAC DO ŠABADAR IMPU A ŠCULAITE CATÁ AGUS CRUAÍD-CÓMRAIC, AGUS TÉID SIAD AR AN BPAICE BFOŠGLAIS BPÉAR-uaine amac. ANSIN D'IONSÁIDODAR A CÉILE MAR DÁ LEON LONNACA LUAT-PEARŠACA, NÓ MAR DÁ NATAIR NÍME NEAM-EAGLACA, NÓ MAR DÁ TARB DO-IOMŠADÁLA TRODA. DO RINNEADAR COMRAC FEIŠ FUILTEAC FAOBRAĆ COMNEARTMAR CALMA CROÍÚIL COM-UIDBREAC ROINNMAR REACTMAR RÓ-ŠOINEAC BONN-MALL BAS-LUAT BÉIMEANNAĆ LÁM-DEARŠ LÁIDIR LUAT-ŠOINEAC. CÍD TRÁCT DO BÍODAR AR AN ŠCOMTUARŠAINT SIN AŠ ŠEARRAD CORP AGUS CNEAS A CÉILE ŠO CIONN TRÍ LÁ AGUS TEORA OÍCE ŠAN COOLAD ŠAN SUAN ŠAN CÓNÁI, AGUS AŠ ÉIRÍ ŠREINE AN CEATRÚ LÁ DO TUG CONÁN TREAS-BÉIM COMNEARTMAR SCRÍOS-FAOBRAĆ CUN AONŠAIS, ŠUR TEIŠ A CÉANN DÁ CAOM-COLAIMN, AGUS DO BÍ ŠÉ FEIN ŠO CNEAC CRÉACTAC CRÓ-LEOINTE TAR ÉIS AN CÓMRAIC CRUAÍD SIN, AGUS BÍ BEAN AONŠAIS AŠ FEACAIN AN CÓMRAIC AR FEAD NA HAIMSIRE SIN ŠAN BIA ŠAN COOLAD ŠAN SUAN, AGUS TÁINIS ŠÍ OS CIONN AONŠAIS DÁ CAOINEAD.

145. " LIŠ DOD DÓŠRA NÓ DOD DUBRÓN," AR CONÁN, " ŠAD LIOM FEIN FEASTA." " NÍ ŠEOBAD-SA LEO LEITÉID DE BODAC COIRTITE CÁNÁM-RAMAR CROM-CÉANNAĆ TUAIŠCEARTAC LEM ŠAOL," AR ŠÍ, " IS ŠEARR AN CAIRDE ATÁ AŠAT NÓ ŠO ŠCAILLFIR DO CÉANN FEIN IN ÉIRIC CINN AONŠAIS." AGUS ARNA RÁ SIN DO ŠLUAIS ŠÍ CUN ŠÍÚIL AGUS NÍOR ŠEAD AGUS NÍOR CÓNÁIŠ NÓ ŠO RÁINIS ŠO DĆÍ ŠRUAGAC AN CARRÁIN DÍ MILE SIAR Ó ŠRUT NA MAIŠE, EADÓN DEARTÁIR AONŠAIS NA CARRAIŠE, AGUS D'INNIS DÓ TOISC AGUS FÁC A TURAIŠ. ANSIN DO MÓIDÍŠ NÁ CAITFEAD AON ŠREIM BÍD

ná dí go mbainfeadh a ceann de Conán in éiric a cinn do baint d'Áongas, agus i moé lae arna máraic do shab uime a culaib catá agus cruaidh-
 comraic, agus do shuais roimhe in aite giorra
 saca conaire agus i réim díreach saca caom-
 eolais, agus an bean mar an scéanna mar don
 leis, agus níor cónaíodar nó go rángadar an
 tóin doibhinn, agus do buail an ghrúasac a sciat
 go lonn loiseneac agus d'iarr comraic ar Conán,
 agus d'freaasair Conán é go mear-láidir tréan-
 calma, agus ba é erioc an comraic sur bain
 Conán a ceann den ghrúasac, agus commaíos
 Conán an gníomh sin i bplanaise cáic.

146. Cíod trácht ní raib don lá go cionn bliana
 ina díar sin ná raib comraic nua ar Conán
 as caraid Áongais agus as a muintir, agus
 do bain Conán na cinn díob uile, ionas go
 rabhadar trí céad trí píeic agus cúig cinn cúrao
 agus cat-míle aise ar bearaib iarainn timpeall
 balla an tóina, ionas go ndéadaiis tuairisc
 Conáin ar feadh na ríochta go forleathan, agus
 go mb'éigean dóib éirí suas de, óir do bíod
 easla ar sac don duine roimhe.

147. Iomtúsa mná Áongais, an uair nár
 féidir léi don duine d'fáil do buaifeadh ar
 Conán, táinig sí dá ionsaí, agus adúirt sí
 ná mairfeadh sí don tamall as an áit sin i
 rugadh í féin agus a hatair roimpi, agus go
 ngeobhad sí leis dá mba maic leis. Adúirt
 Conán go mba maic, óir do bí sé i ngrá léi
 go ró-mór, agus do bíodar go soilbir síteoilte
 as sin suas i bpochair a céile, go rug sí triúr
 mac dó, do bí ar laochuib láidre cróga an
 domáin agus d'fán Conán ansin go bfuair
 bás, agus sur haónaiceadh ar an bfaice atá

AR AN DTAOB TÍAR DEN DÚN É, AGUS ÓN DÚN
SIN, AGUS ÓN SCÓNAÍ DO RINNE CONÁN ANN, AGUS
A CUR ANN, DO GOIRTEÍ RÁT CONÁIN DE, EADÓIN AN
ÁIT AR A DTUGTAR RÁT CONÁIN INNIU.

FOCLÓIR

aúac, ionatax, putóga.
 aúbal, an-thór.
 aúapax, uafásac.
 ág, bua.
 aza, am, veis.
 aipeaxaim, cuirim milleán air.
 aimleasc, mall, doiceallac.
 aimsiú, cruacás, sáinn, 32.
 ainşin, bás, scrios.
 ainmianac, fíochtmar.
 ainí, comaréta, cosúlact.
 ainiceas, i n-a., cun bualaó le,
 i tcreo.
 ainleog, buille snáma, léim.
 ainneis, saibreas, sealús.
 aisto, an an a. sin, mar sin,
 sa rioct sin.
 aiceasc, décháiní, ráiteas.
 áicim, cónaím.
 aicis, maslú.
 aicisim, maslaím, loctáim.
 aiclé, a ha, as a ha., ina
 úiaió, dá éis.
 áicneab, luét cónaíte, áit
 cónaíte.
 allmuraé, coiméioé.
 allmunéta, coiméioé.
 alpaim, íeim go capaió de
 şreamanna móra.
 alcpamaim, oilim, ním banal-
 tract ar.
 amas, ionsuí.
 amşan, cruacás.
 anacáin, doctar, úioháil.
 anacal, cosaint, sábháil.
 an-acmáinn, easpa acmáinne,
 laige.
 anúainne, laige.
 ancuméta, mí-cuméta
 anpa, scoirm.
 anonlann, creacáó, scrios,
 cruatan.
 ánnab, laóc.
 anóó, cruatan, mí-compoirto.
 an éoapa, freisin.
 anpaéta, láioir, cumáctac.
 ánpafoct, scrios, cumas áir.
 átaé=fatác.
 átaio, feictio, ainmí.
 átaio, tamall, ácar ama

átanéta, sinsear, oítreacé.
 áúar=úioar.
 baúó, cineál éin a íceas com-
 páin.
 ballaó, breac.
 báman=úiomar.
 banláim, fat na láime go tóí
 an uille.
 baot-léim, léim tobann.
 bare, long.
 beicín, ainmí fíáin ("bear" sa
 mÚéarla).
 bile, crann.
 bíóba, namáio.
 bié, (şin. beéta), an doiman.
 bié-şuaó, a raib bua i şcónaí
 leis.
 bláétaim, socraím go slaectmar.
 bloş, blúire beag.
 bóéna, farraige.
 boé, boctán, teac beag éatrom.
 brácaó, şreamac, sileacó a
 éagas ón tsúil.
 bracaí, şreamac, silteac.
 braişteanas, şéibeann, príos-
 únacé.
 bréanaim, éirím bréan, loðaim.
 briacéan, is b. dom, şeallaim.
 bnoio, cruacás, príosúnacé,
 şéibeann.
 bnoinn-şainsing, şainsing nó
 leacéan ina éabail.
 brúct, şrut láioir.
 brúctaim, ritim i mo şrut
 láioir.
 brúioiúil, cosúil le ainmí.
 bruinne, go b. an bráéta, go
 deo.
 bruşon, dún.
 buaineam, coimlint.
 buinne, imeall, tórainn.
 buinne, şrut raðaxa.
 capann, cloşao.
 caé-míle, saigşoir, óglác.
 canaim, veirim (ón bfreim
 ééanna an focal "caint").
 caoineas, séimé ; i şc. comrá,
 as comrá go séim.
 caomnaó, cosaint.
 capcain, príosún.

CANTANNAÐ, CAIRTOIÚIL.
CEANSA, CAOIN, SÉINI.
CEILIÚNAIM, FÁGAIM SLÁN.
CEITIN, DINNÍ CEADAIR-CHOSAÐ.
CIAN, FAD ; FADA.
CIAPÁLAÐ, ACRANNAÐ.
CIO TRÁCT, LEAGAN É SEO A CHOSAÍOS ABHAIRT, SAN MÓRÁN BRÍ ANN ; IS IONANN É AGUS "ANSIN" SA SCÁS CÉANNA.
CIONN, AR A GC., rompu, OS A SCOMHAIR.
CIONNAIM, SCARRAIM, STRACAIM.
CLAG-SÚIL, CLOG-, SÚIL NÍOR.
CLAIS, TRINSE NÓ OÍG ; CAOB AN ÉLAIÚIM ÓN DROIM ; LÁR NA LAINNE GO DÍ AN FAOBAR.
CLAM-BÉAL, BÉAL A BPUIL GALAR GRÁNNA CRAICINN AIR.
CLAOCLAÍM, ATRAÍM.
CLIACT, CIPE NÓ DREAM DLÚT SAIGTOIÚRAÍ ; C. BEARNAN CÉAD, CIPE CÉAD SAIGTOIÚR AG COSAINT BEARNA.
CNEÁ, GOIN.
CNEÁC, GONTA.
CNEAS, CRAICEANN.
COÉALL, DOS AN ÉRAINN, CUID DE A BEAD TUIB CRUINN, COSÚIL LE SCEÁC.
CODROMAÐ, BEIT COM MAIC.
COPAC, ÁR, SCRÍOS (?).
COIGEADAL, TORANN, CEOL.
COIMNEACCT, CUIDEACCTA, GARTOÁIL.
COIMNICE, COSAINT, CEATRÚ AN-AMA.
COINNÍOLL, IONTAOIB ; GO BPIONNAM DO É., GO BPAIGIMIO AMACT AN INTAOUBIUTE ÉÚ.
COINE, POTA MÓR.
COINTIOTE, MAISIOTE—MAR GEALL AR AN SCRAICEANN (COIRT) A BÍ CURTA AIR.
COLG, CLAIÚEAM, FAOBAR.
COMALLAIM, GEALLAIM É A COM-LIONAD.
COMPAÐ, AN FAD CÉANNA.
COMLANN, COMHAC, TROIO.
COMLÍON, AN LÍON NÓ AN UIMH CÉANNA.
COMHMAÍM, MAÍM ; COMMAÍOS, AIMS. ÉAITE, ZÚ UAC.

COMNEASA, GAIRE.
COMPAN CLÉIBE, LÁR UCTA
CONAIR, SLÍ.
CONPAÐ, FÍOCHMAIRE, BUILE.
CONNAÐ, DÚMAT LO HAĞAÍO TINE.
COR, CASAÐ.
CORAÍOCT, DEIMNIÚ, DEARBÚ.
CORR, BEANN.
COSCAN, ÁR, CROAC.
COSCANÉAC, MILLTEAC, GOINEAC.
COSCHAIM, SCARRAIM, LOITIM, STRACAIM ; PEANNAIM, BAINIM AN CRAICEANN DE.
CRÁG, CRÚB.
CRAOISEAC, SLEA.
CRAOS, SCORNAÐ.
CRÉACCT, GOIN.
CRÉACCTAC, GONTA ; SLÁN-É., SLÁN ÓNA GONA.
CRÉACCTNAIM, GOINIM.
CRÉIMIM, ITIM, BAINIM GREIM AS.
CRIOCHNAIM, CRITIM.
CRÓ, FUIL ; CRÓ-LINNETO(AC), LO LOCTA POLA.
CRÓB, LÁIM.
CRÓ CACTA, AN CEARCAL NÓ FÁINNE
 A BÍOS TINPEALL AR ÉTRODAÍ.
CRÚ, PEIC CRÓ.
CUAS, POLL, UAIM.
CUASÁN, POLL NÓ SCOILT.
CUBAIS, COINSIAS.
CUIBNEAC, CEANGAL.
CUIBHÍM, CEANGLAIM.
CUIDEACCTA, PLÉISIÚR, GREANN.
**CÚINSE, CONRAD, MARŞAD, COIN-
NÍOLL.**
CUIPCTE, NIMNEAC, MAILISEAC.
CUISTLE, CAOL NA LÁIME.
**CUISTLEANNAÐ, LÁIUIR IS NA RÉIT-
EACÁ.**
**CUIMAL, BEAN FREASTAIL, BAN-
TSEIRBÍSEAC.**
CUMAS, CUIMACT ; AR BUR GC., FÁ BUR SCUIMACT.
CURACÁN, BAO BEAG.
CURAD, LAOC.
CURACA, LAOCÓD.
DÁIL, CRUINNÍÚ, IONAD COINNE ; FÁ
 Ó., I DTREO.
DÁILIM, TUGAIM, ROINNIM.
DANARCTA, FÍOCHMAR, BARHARCTA.
**DAON-CEANGAL, CEANGAL GEAR,
DIAN.**

DÁSADE, fíochaire, misneac.
 DÁSADEAD, fíochair, misniúil.
 DEADHAIÚ, cat.
 DEAD, fiascail.
 DEALÚ, cusbúlac, déanam.
 DEANÚ, cinnte, ucimín.
 DEANZANN ANM OIM, ZEARRANN
 sé mé.
 DEASAÍM, SOCAÍM ZO DEAS.
 DEO, FÁ Ó., FÁ DEIREAD, AR
 DEIREAD.
 DEOIN, COIL.
 DIAMHAIN, nac bfuil eolas air,
 áit dóirca, rúnda.
 DÍCEANNAIM, bainim an cloig-
 eann de.
 DÍL, DÍOLTAS.
 DÍL, muirneac, ghrámar.
 DÍOCHNA, DÍOGRAISEAC.
 DÍOCHNAC, DÍOGRAISEAC, fuinníúil.
 DÍOLAIM, bainim díoltas amac
 1.
 DÍOSCAIM, tapair.
 DÍOÉAIM, imrim ár ar, lagdaim
 líon.
 DÍNEAC, GAC NO., caol díneac.
 DÍS, beirt.
 DÍÉ, easpa.
 DÍÉAC, easbac.
 DÍÉ-LÁITÉNIÚ, ár, scrios.
 DÍÚÉ, cuir ciub, cius.
 DÍÚÉAIM, ceannaim, tugaim gear.
 DOCHNAIDÉAC, cruair, daingean.
 DOGNA, brón, briseadú croí.
 DOGRAING, cruacan, doéar.
 DÓIO, DORN.
 DÓIG, DOM Ó., is dóig liom.
 DOILPE DIAMHAC, DRAÍOÉAC.
 DOILÍOS, brón, aiféala.
 DOIMHIN, áit doimhin, poll.
 DNEAC, aghair.
 DNOING, buíon.
 DUA, trioblóid, cruacan.
 DÚIL, duine, créatúr.
 DUINSIÚN, príosún, cillín.
 ÉACÉAC, ionta.
 ÉACÉLANN, duine ó éir coim-
 tioc.
 ÉACÉHANNAAC, duine ó éir coim-
 tioc.
 ÉADÁIL, saibreas.
 ÉAGÓINLANN, briseadú cata, crá.
 ÉAGOS, deaíam coirp.

ÉALTA, SCATA ÉAN.
 ÉASCA, ZEALAC.
 ÉASMAILT, masla.
 ÉIGEAN, CRUACÁS.
 ÉIM, CAOINIM.
 ÉIRIC, CÚITEAM.
 ÉOLCAINE, brón, ZEAMAC.
 FALCANAS, PAINTOCAS.
 FAOLCÚ, mac tíre.
 FANNAÚ, FOCAIR.
 FÁS, FOLÍAS.
 FEACAIM, LÚBAIM, CROMAIM.
 FEACÉ, UAIR.
 FEANAIM, cuirim ar fáil.
 FEANA-POC, GABAR FINEANN.
 FEANB, FIA.
 FEIG, DIAN, GEAR.
 FÉINNEAD, LAOC.
 FIA-ÉAILLEAC, cailleac fíáin,
 cailleac buile.
 FIA-SCÉAD, SCÉAD FÍÁIN, GEAR.
 FIOB, COILL, CRANN.
 FIONNAIM, fheirim eolas nó fios.
 FÍOS, aising, brionslóid.
 FLANN, DEAG.
 FÓINDEANGAIM, DÉANAIM DEAGS
 (.i. cuirim fuil le).
 FÓINIM, TUGAIM CABAIR, FUA-
 CLAIM.
 FÓINÉIN, CABAIR, FUACLAIM.
 FÓISC, CAORA BAINEANN FÍLIANA.
 FOLCAIM, CLÚDÁIM.
 FOLÚM, CÉIL.
 FONDÉANGAIM, DÉANAIM DEAGS
 (.i. cuirim fuil le).
 FOMMA, slinneán, guala.
 FONACÉ, FUACLAIM, CABAIR.
 FOÉAN, GLEANN.
 FRAOC, FÍOCHAIRE.
 FRIOÉAILIM, FREASTALAIM.
 FUAOAIM, fheirim liom fá éile
 nó ZO tapair.
 FUAFAN, LÁN O'FUAC, 142. Is
 ionann de ghrá é agus
 "uafan".
 FUAZAOIDÉAC, GEAR, mí-éol-
 mar.
 FUILIM, cuirim fuil le, goinim.
 FUIRIM, FANAIM.
 FUNACÉ, CABAIR, FUACLAIM.
 GÁIFEAC, CONCÚIREAC, FÍOCHAIR.
 GAIL, FÍOCHAIRE, misneac.

gaineamh séideáin, gaineamh
 séite a éisgeadú duine.
 gaisce, laochas, meannmha laoiú,
 crógaíocht; gníomhartha cróga.
 gaisciúil, laoiú, cróga.
 galaé, misniúil.
 gearán, caoinead, gíoscán.
 geille glinne, cineál uapásad
 éin (?), nó b'féidir duine
 fiáin nó cineál deamhain—
 níl a bhrí cinnte.
 geimeal, ceangal, slabhra.
 gíó eá, mar sin féin.
 gíntíocht, oráíocht.
 glac, dorn.
 gléine, an toga, an cúit is
 fearr.
 gleo, cat, troit.
 gliaire, trodaí.
 glonnaé, a raib mórán gníomh
 calma déanta aige.
 gobaim, piocaim nó glanaim
 le mo gob.
 goin galann, duine atá gonta
 go mór sa gcaoi ar cosúil le
 criathar é.
 goirim, glaoim mar ainm ar.
 gonta, géar.
 gráinim, tá gráin agam ar.
 gráiniúil, gránna, pianmhar.
 greann, sean, cion.
 greannaím, gríosaim, tiom-
 áinim.
 greasaím, gríosaim.
 grián, an talamh in íocht ar na
 farraige.
 ginnneall, an talamh in íocht ar
 na farraige.
 guais, gabad, contúirt.
 gus an, go dtí an.
 iaim, dúnaim, daingním.
 iáim, ólaím.
 ípheannaé, diaabal.
 il-dealúad, daéúil.
 iméian, an-fada.
 imeaglaím, cuirim eagla mhór
 ar.
 imneasán, ácrann, troit.
 inneall, gléasaí.
 inneallta, lúpar.
 íoc, deoí leis, leigeas.
 iomaú, iomaíocht, comórtas.
 iongádhail, cloí.

ionnamh, námaíocht, seoltóir-
 ead.
 iontúsa, mairt le, i taca.
 ionaéan, putóga, innead.
 ionmhaím, gráimhar.
 ionmhas, saibreas.
 ionsaí, dá i., go dtí é, ina treo.
 ionaíl, cat.
 láma áiníte, gnó cinnte.
 lán, an talamh.
 láctair, do l., láitead, ar an
 láctair.
 leabhair, fada; tapaid, éascaí.
 leabhair, buailim, stracaím,
 goinim.
 leaéan, craiceann.
 léitmead, láitir, calma.
 leoim, goinim.
 leonaim, goinim.
 lias, cloé.
 lingim, léimim.
 liobarnaé, ar liobarnais, ag
 titim scaoilte ina liobair.
 loinne fíochmhaire.
 loisnead, géar, fíochmar.
 lonn, fíochmar, feargac.
 lonnaé, fíochmar.
 los, de l., as uet, trí.
 luail, corraí.
 luataím, deifrim.
 luim, l. fá., l. i b'fianaise,
 inionnaím dár.
 lúinead, cosaint iardainn ar uet
 duine.
 maolinn, barr sléibe.
 manéain, beata, saol.
 meabair, doibneas, scléip.
 meabail, seacrán, dearmad.
 meib, fann, lag.
 meirpead, anéinne, laige.
 meirgead, a bfuil d'at nó cos-
 úlad na meirge ar a
 craiceann (mar beaú ón
 ngalar breac).
 mias, pláta nó soitead leaéan.
 míle, saigóir, laoc.
 mioscais, mailis, troc-rún.
 mír, píosa beag.
 mís=mí (taca).
 mong, gruais, pionnaó a bíos
 ar mhineál an éapail.
 monc, carn.
 moélad, gruagac, clúmad.

muig a shean gáire ain, éainig
 gáire ar a béal.
 muirfead = marbó.
 naéair = naéair nime.
 noé, mór doibneasta; noé do
 bí = a bí.
 nuall, scread.
 nuige, go n., go dtí.
 oðan, uonn.
 oibeadó, bás.
 oigean méiseála, soithead a
 gcuirtear gac cinéal uirto-
 air agus salaéair ann.
 óinnio, amadán.
 óinnioiúil, amairdeac, baot.
 oinbeair, a beir ingníoma,
 fásta.
 oinfeadó, ceol.
 oinleac, marú.
 ollpiast, piast mór.
 oncé, cú de chineál an-íochtmar,
 mac tíre.
 onóán, píosa, stumpa.
 os = os cionn.
 osaó, sos, scao.
 oscall = ascall.
 pnáinn, éigean, gá.
 puisleac, a mbíonn síleat uaid.
 raðancas canca, an-carr.
 rad, do, do tug.
 ráis, ruatar tobann.
 raon, r. maóma, teiteadó,
 briseadó caéa.
 neactmar, íochtmar.
 néin, uá n., uíal uó, fá na
 ortuice.
 ní-ceangal, ceangal an-géar
 de chineál éigin.
 rigim, broicim.
 rinn, barr.
 noéair, broicint.
 noicim, broicim.
 nosac, síleac.
 samail, cosúlaet.
 santac, níneac.
 saon, uasal.
 scaball, lúireac, cosainc iar-
 ainn ar ué uine.
 scaot, scao, tréad.
 sceimle, eagla mór.
 sceon, eagla.
 sciamac, álainn, datúil.
 scios, cuirse.

scoéair, gearraim, bainim.
 scrois-muineál, muineál fada
 canaí.
 seaca, éairis.
 seacao, éarr.
 seilg, an ruo a bíos uá fiaé, nó
 an lué fiais.
 sí, ruatar, ionaí.
 siocair, ábar, cúib.
 síot, síocáin.
 síteoilte, suaimneac.
 síe-fada, nó-fada, an-fada.
 slánafoet, veimniú, vearbú.
 slim, lag, canaí.
 slíot, clann.
 smunla, focal troc-measa ar
 an gcloigeann nó ar an
 ágaró.
 soc, srón mada.
 soaí, slua.
 soilbin, súc.
 so-meannac, meirneac, doib-
 neasta.
 spág, cos, trois.
 spóair, gearraim, mion-
 gearraim.
 sracair = sracair.
 sraoillim, sracair.
 sraonair, scaipim.
 sneacair, scaipim.
 stair-fiacail, fiacail fada.
 scaéair, sracair, carraingim
 go tobann.
 scóac, fear óg, giolla.
 sraoillim, feic sraoillim.
 sua-leang an rroma, an cuio
 ven roim ó na slinneáin
 go dtí na guaille.
 suaid, eolas, saioet.
 súil, cuirigí bun súil de, ná
 bígí ag súil leis.

tabac, éileam, bailiú, cógaint.
 tabaet, cumact, cortúlaet.
 tacaí, cruinniú, bailiú.
 tailo, láidir.
 taiso, trua, trócaire.
 taisí, laige, fanncais.
 táim, cinneas.
 táim-néalla, laige, fanncais.
 taosgair, voircim.
 tarcaisne, náire, masla.
 teandaine, pionbúr.

ἑοανηταιθε, curēta i ὅεαηητα
(.i. in áit nárū fēitōir
hneáct as).

ἑόανηαιμ, éalaím.

ἑασκαίμ, bainim, ἑαρηαιμ.

ἑιλῖμ, caítim.

ἑοηα = τρί.

ἑιμε, laíge, eagla.

ἑinneashac, píochiā.

ἑiomsaím, cruinním.

ἑiomsú, cruinnú.

ἑionschaim, tosnáim.

ἑionscham, tosnú, tús.

ἑláct, laíge, tuirse.

ἑlās, laíge, paíťios.

ἑoðac, éileam, bailiú, tógaint

toémanc, suirí.

ἑoićim, dealařam, cosúlaćt.

ἑoinćim suaim, sáim-ćotlać.

ἑoinmeascaim, neamćeadaím,
orodaím řan.

ἑoisc, cuspóir, řát.

ἑolřánac, cruaić oian.

ἑollaím, ním poll i.

ἑonc, muc řireann.

ἑraoćaim, tuirřim, lařaím;
maráim.

ἑřástā, řo de., řo řeí anois.

ἑneaðan, řuinniúil.

ἑneallam, éioeac, řléasać,
řeisteas.

ἑneās, coimrac.

ἑneascaint, leařan.

ἑneaschaim, leařaím.

ἑneis, bua.

ἑneisřm, buaím.

ἑneít, lař, tuirřeac.

ἑniac, řlaić, řiarna.

ἑnost, torann řiúil.

ἑnuā, tuine ā mbeac tnuā oć.

ἑnuailł, clúoac nó řaisceac ān
ćlaićim.

ἑuaić, řaisceart.

ἑuaiscearřac, řuaćlać, mí-
řtuama.

ἑuarřnaim, buailim, ionsaím.

ἑuřaim ās, caítim (oiće, řc.).

ἑuilleam, řáiř, řuarřtal.

ἑuinsúil, láitōir.

ἑuisleac, briotać, nac řřeac-
ann laďairt i řceart.

ἑuairřeac, donarac.

ἑuailł, screac.

ἑuain, ām, řaill.

ἑuāman, eagla mór; dealařam ā
ćuirřeac eagla ar oćoime.

ἑuāćac, donar.

ἑuapān, uapásac, scanřúil.

ἑuclān, caoineac, éařaoim.

ἑúin, řalařim, cre.

ἑuāiolł, breit, řearmaí.

ἑuřřnāim, řřánnaćt.

ἑunłai, oian-buālać, coimrac.

ἑunłaiććt, oian-buālać, coimrac.

ἑunłann, crann.

ἑunřa, cuaille láitōir (cosúil
leis na cuailł ar oć āoć
oćraís).

ἑuřa = řuřa.

CLÓDÓIRÍ UÍ MATHÚNA
SRÁIO AN ABRAIS
Át cliait

**PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET**

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

